

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21: MJU16

Naturvård och biologisk mångfald

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om arbetet för biologisk mångfald, handel med hotade arter, invasiva främmande arter, naturvårdsdirektiven, artskyddsförordningen, förvaltning av skarv och säl, rovdjurspolitik, skyddad skog och mark, nationalparker, naturreservat, marina skyddade områden, strandskyddet och allemansrätten.

I betänkandet finns 22 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och fem särskilda yttranden (M, SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 270 yrkanden från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Arbetet för biologisk mångfald.....	9
Handel med hotade arter.....	25
Invasiva främmande arter	30
Naturvårdsdirektiven och artskyddsförordningen.....	34
Förvaltning av skarv och säl	39
Rovdjurspolitik	47
Skyddad skog och mark.....	57
Nationalparker och naturreservat.....	61
Marina skyddade områden	67
Strandskyddet och allemansrätten	72
Motioner som bereds förenklat.....	76
Reservationer	77
1. Arbetet för biologisk mångfald inom EU, punkt 1 (M, KD)	77
2. Arbetet för biologisk mångfald inom EU, punkt 1 (L)	77
3. Biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker, punkt 2 (L)	78
4. Arbetet för biologisk mångfald i övrigt, punkt 3 (M).....	80
5. Arbetet för biologisk mångfald i övrigt, punkt 3 (L)	81
6. Handel med hotade arter, punkt 4 (M).....	82
7. Handel med hotade arter, punkt 4 (SD)	83
8. Invasiva främmande arter, punkt 5 (M)	84
9. Invasiva främmande arter, punkt 5 (SD)	85
10. Naturvårdsdirektiven, punkt 6 (SD)	85
11. Artskyddsförordningen, punkt 7 (SD, KD)	86
12. Förvaltning av skarv, punkt 8 (M)	87
13. Förvaltning av säl, punkt 9 (M)	87
14. Förvaltning av säl, punkt 9 (C)	88
15. Förvaltning av vargstammen, punkt 10 (SD).....	89
16. Förvaltning av vargstammen, punkt 10 (L)	90
17. Jaktfrågor, punkt 11 (C).....	90
18. Jaktfrågor, punkt 11 (KD)	91
19. Skyddad skog och mark, punkt 12 (M, SD, KD).....	92
20. Nationalparker, punkt 13 (V).....	92
21. Naturreservat, punkt 14 (M)	93
22. Strandskyddet och allemansrätten, punkt 16 (M)	94
Särskilda yttranden	95
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (M).....	95
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (SD)	95
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (C).....	95
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (KD).....	95
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (L).....	95
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	96
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	96

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	123
---	-----

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Arbetet för biologisk mångfald inom EU**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 7,

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 17 och

2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (M, KD)

Reservation 2 (L)

2. **Biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2711 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 8 och 9,

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 9 och 12 samt

2020/21:3257 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 4.

Reservation 3 (L)

3. **Arbetet för biologisk mångfald i övrigt**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 5,

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 1 och

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 2 och 8.

Reservation 4 (M)

Reservation 5 (L)

4. **Handel med hotade arter**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:731 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 28,

2020/21:2764 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 9 och

2020/21:3358 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 21 och 23.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (SD)

5. **Invasiva främmande arter**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 16 och

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 6 och 7.

Reservation 8 (M)

Reservation 9 (SD)

6. **Naturvårdsdirektiven**

Riksdagen avslår motion

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 8.

*Reservation 10 (SD)***7. Artskyddsförordningen**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1772 av Lotta Olsson (M) och

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 66 och 67.

Reservation 11 (SD, KD)

8. Förvaltning av skarv

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1974 av Johan Hultberg (M) yrkande 7,

2020/21:3039 av Annicka Engblom (M) i denna del och

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 21 och 22.

Reservation 12 (M)

9. Förvaltning av säl

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2923 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 18 i denna del,

2020/21:3352 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 28 i denna del
och

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 20.

Reservation 13 (M)

Reservation 14 (C)

10. Förvaltning av vargstammen

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:725 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 12 och 13 samt

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 22.

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (L)

11. Jaktfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:769 av Daniel Bäckström (C),

2020/21:1444 av Joar Forssell och Lina Nordquist (båda L),

2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkandena 12 och 14
samt

2020/21:2923 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 12.

Reservation 17 (C)

Reservation 18 (KD)

12. Skyddad skog och mark

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 5,

2020/21:782 av Mikael Larsson och Daniel Bäckström (båda C) yrkande 2,

2020/21:926 av Gudrun Brunegård (KD) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 71 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 9.

Reservation 19 (M, SD, KD)

13. Nationalparker

Riksdagen avslår motion

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 11.

Reservation 20 (V)

14. Naturresevat

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2730 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 8,

2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkandena 24 och 25 samt

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 18.

Reservation 21 (M)

15. Marina skyddade områden

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:416 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1688 av Niklas Wykman (M) yrkande 1,

2020/21:2614 av Julia Kronlid (SD) och

2020/21:2711 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 6, 7 och 11.

16. Strandskyddet och allemansrätten

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2522 av Roza Güclü Hedin (S) och

2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 19.

Reservation 22 (M)

17. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 15 april 2021

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Maria Gardfjell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Kristina Yngwe (C), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S), Nina Lundström (L), Staffan Eklöf (SD), Ulrika Heie (C) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 270 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2020/21. Motionsyrkandena rör arbetet för biologisk mångfald, handel med hotade arter, invasiva främmande arter, naturvårdsdirektiven, artskyddsförordningen, förvaltning av skarv och säl, rovdjurspolitik, skyddad skog och mark, nationalparker, naturreservat, marina skyddade områden, strandskyddet och allemansrätten. Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, eller frågor som omfattas av propositioner som enligt uppgift från Regeringskansliet kommer att lämnas till riksdagen under hösten 2021, och behandlas därför i förenklad ordning.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Vid utskottets sammanträde den 14 januari 2021 presenterade utredare Agneta Ögren med medarbetare Skogsutredningens betänkande Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73).

Vid utskottets sammanträde den 9 februari 2021 presenterade ordförande Emma Nohrén med medarbetare Miljömålsberedningens betänkande Havet och människan (SOU 2020:83).

Utskottets överväganden

Arbetet för biologisk mångfald

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetet för biologisk mångfald inom EU, om biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker och om arbetet för biologisk mångfald i övrigt.

Jämför reservation 1 (M, KD), 2 (L), 3 (L), 4 (M) och 5 (L).

Motionerna

Arbetet för biologisk mångfald inom EU

I kommittémotion 2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 7 anför att både skogen och jordbrukslandskapet är viktiga hemvister för rödlistade arter. De stödsystem och regelverk inom jordbrukssektorn som rör brukande av jord och skog bör bidra till att habitat för pollinerande insekter och rödlistade arter får ett ökat fokus. Den biologiska mångfalden kan värnas genom att marken används och brukas på ett sätt som inte utarmar arter utan som i stället bidrar till en positiv status för fler arter.

Jessica Rosencrantz m.fl. (M) anför i kommittémotion 2020/21:3359 yrkande 17 att regeringen ska verka för att genomförandet av EU:s nya strategi för biologisk mångfald bidrar till ett ansvarsfullt nyttjande av naturresurser och stärkt biologisk mångfald samtidigt som det möjliggör ett fortsatt hållbart och aktivt jord- och skogsbruk.

I kommittémotion 2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 1 anför att Sverige ska vara en stark röst i EU för skydd av skogar såväl på hemmaplan som över planeten. Motionärerna framhåller att världens regnskogar spelar en nyckelroll för klimatet och att konsekvenserna av skogsskövlingen för bl.a. den biologiska mångfalden är stora.

Biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker

I motion 2020/21:2711 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 8 föreslås att bl.a. skyddet för känsliga grunda vikar ska förstärkas genom att man styr mänsklig verksamhet till speciella platser och endast tillåter vissa former av aktiviteter eller helt stänger för mänsklig aktivitet i extra känsliga områden.

Enligt yrkande 9 i samma motion bör ansvarig myndighet ges i uppdrag att ta fram en restaureringsplan för kusten för att återställa särskilt viktiga områden, t.ex. våtmarker, ålgräsängar och grunda vikar.

Även kommittémotion 2020/21:3257 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 4 berör frågan om ålgräsängar. Motionärerna anför att det krävs åtgärder för att skydda, bevara och restaurera ålgräsängarna, som är en viktig livsmiljö för

många arter, skyddar stränder mot erosion och påverkar vattenkvaliteten positivt. Övergödning, överfiske och exploatering som marinor m.m. bidrar till förlusten av ålgräsängar.

I kommittémotion 2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 9 framhålls vattenmiljöernas roll för biologisk mångfald. Enligt motionärerna är insatser i vattendrag viktiga för att värna det marina livet och för att skapa goda habitat för fisk. Motionärerna framhåller fördelarna med att återplantera växtlighet i strandzonen och sätta tillbaka borttagna block och stenar i vattendrag.

I yrkande 12 i samma motion anför motionärerna att man genom att återskapa våtmarker, skapa tillträde till våtmarker och upprätta vattenvägar till dessa kan bidra till ökad biologisk mångfald. Det är positivt för fiskarter, gynnar fågelarter och groddjur samt motverkar övergödning genom att fånga näringsläckage av kväve och fosfor.

Arbetet för biologisk mångfald i övrigt

Enligt kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 5 bör ekosystemen stärkas för ökad resiliens. Det handlar om att öka naturens förmåga att hantera förändringar, som nytt extremt väder, och samtidigt fortsätta att utvecklas. En politisk förvaltning som är ekosystembaserad är nödvändig för att samtidigt klara både klimatomställningen och krisen för den biologiska mångfalden.

Nina Lundström m.fl. (L) framhåller i kommittémotion 2020/21:3273 yrkande 1 sambandet mellan den biologiska mångfalden och friluftslivet. Naturen ger möjlighet till naturupplevelser och rekreation och naturens biologiska mångfald fyller en viktig funktion. Allemansrätten, strandskyddet, skyddet för den biologiska mångfalden och skyddet för skog och mark är alla viktiga för att förvaltarstanken ska fungera i praktiken. Förvaltarstanken handlar om att dagens generation förvaltar för kommande generationer och framtiden.

I kommittémotion 2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 2 framhålls att ett problem i arbetet med biologisk mångfald är att det finns mål som överlappar varandra och ekonomiska styrmedel som står i konflikt med varandra. Arbetet för biologisk mångfald bör därför förbättras genom att myndigheterna ges i uppdrag att samarbeta och samverka för dessa mål.

I yrkande 8 i samma motion framhålls behovet av samhällsekonomiska analyser samt analyser av incitament och styrmedel för ett långsiktigt bevarande av biologisk mångfald. Jordbruksverkets rapport om värdet av svenska tambins pollinering är enligt motionärerna ett utmärkt exempel på betydelsen av att genomföra samhällsekonomiska analyser samt analyser av incitament och styrmedel för ett ökat och långsiktigt bevarande av biologisk mångfald. Motionärerna föreslår att Jordbruksverket eller någon annan

relevant myndighet ska genomföra analyser för fler arter i syfte att skapa bättre förutsättningar för att stärka den biologiska mångfalden.

Kompletterande uppgifter

Arbetet för biologisk mångfald inom EU

Europeiska kommissionen presenterade i maj 2020 sin EU-strategi för biologisk mångfald 2030 (COM(2020) 380) som en del av den europeiska gröna given (COM(2019) 640). I strategin anför kommissionen att coronapandemin har gjort behovet av att skydda och återställa naturen än mer akut. Att investera i skydd och återställande av naturen kommer att vara avgörande för Europas ekonomiska återhämtning efter coronapandemin. Enligt kommissionen kommer naturbaserade lösningar, som skydd och återställande av våtmarker, torvmarker och kustnära ekosystem, eller hållbar skötsel av havsområden, skogar, gräsmarker och jordbruksmark att vara avgörande för utsläppsminskning och klimatanpassning.

Kommissionen framhåller i meddelandet skogarnas betydelse för den biologiska mångfalden och deras betydelse för rekreation och lärande om naturen. Utöver att strikt skydda EU:s återstående urskogar och naturskogar måste EU se till att skogarna får en bättre kvalitet och stärkt motståndskraft och ökar i omfattning, så att de kan stå emot bränder, torka, skadedjursangrepp, sjukdomar och andra hot som sannolikt kommer att öka till följd av klimatförändringen. Kommissionen kommer därför att föreslå en särskild skogsstrategi för EU under 2021 i linje med kommissionens ambitioner för biologisk mångfald och klimatneutralitet. Kommissionen kommer även att införa en ny europeisk styrningsram för biologisk mångfald för att göra det möjligt att kartlägga skyldigheter och åtaganden och fastställa en färdplan för genomförandet.

Kommissionen anför vidare att handelspolitiken kommer att aktivt stödja och vara en del av den ekologiska omställningen. Kommissionen kommer att säkerställa ett fullt genomförande och upprätthållande av bestämmelserna om biologisk mångfald i alla handelsavtal, inklusive genom EU:s nyinrättade funktion med en ansvarig för efterlevnaden av handelsavtal. Kommissionen kommer att bli bättre på att utvärdera handelsavtalens inverkan på biologisk mångfald och kommer att tillämpa uppföljningsåtgärder i syfte att stärka bestämmelserna i befintliga och nya avtal, om det behövs. Kommissionen kommer också under 2021 att lägga fram ett lagstiftningsförslag och andra åtgärdsförslag för att minimera utsläppandet på EU-marknaden av produkter som är förknippade med avskogning eller skogsförstörelse och främja import och värdekedjor som är skogsvänliga.

Enligt Regeringskansliets faktapromemoria 2019/20:FPM43 EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 stöder regeringen att kommissionen har tagit fram en strategi för biologisk mångfald för 2030 som en del av den gröna given och att miljö- och klimatfrågorna prioriteras högt av kommissionen. I promemorian anfördes att det är positivt att kommissionen tar ett helhetsgrepp

och att den sökt uppnå synergier med andra initiativ som omfattas av den gröna given och gemensamma mål med strategin från jord till bord. Regeringen välkomnar på ett övergripande plan kommissionens ambition i strategin för biologisk mångfald. En rik biologisk mångfald och dess välfungerande ekosystemtjänster bidrar till välfärd, ekonomi och hälsa. Det är nödvändigt att beakta både skydd och nyttjande av naturen i återhämtningen efter coronapandemin, också för att stärka motståndskraften inför framtida kriser. Regeringen välkomnar även att strategin tydliggör synergier mellan klimatfrågan och biologisk mångfald och bedömer det som angeläget att bland olika kostnadseffektiva lösningar även nyttja naturbaserade lösningar i syfte att använda potentialen i den biologiska mångfalden. Regeringen anser att bevarande och restaurering av kolsänkor kan vara en effektiv klimatåtgärd. Samtidigt får detta varken hindra ett aktivt och hållbart brukande av skogen eller en långsiktigt ökad och hållbar produktion av bioenergi, livsmedel och fossilfria material från jord- och skogsbruket. Regeringen välkomnar även kommissionens ambition att integrera hänsynen till biologisk mångfald i jordbrukssektorn, vilket behövs även för att bevara och stärka de ekosystemtjänster som jordbruket behöver.

När det gäller frågan om jordbruket och den biologiska mångfalden kan noteras att kommissionen den 1 juni 2018 presenterade ett förslag till reform av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) för perioden efter 2020. Arbetet med förslaget till ett nytt regelverk är försenat och den nya politiken kommer att gälla tidigast fr.o.m. den 1 januari 2022. Av den kommenterade dagordningen till jordbruks- och fiskerådet den 22–23 mars 2021 framgår bl.a. följande. Europaparlamentet föreslår 30 procents öronmärkning till miljösystemen i pelare I (s.k. eco-schemes), att jämföra med rådets överenskomna 20 procent. Både rådets och Europaparlamentets positioner innebär en kraftigt höjd ambitionsnivå för miljö och klimat, vilket är en prioritering för regeringen. Regeringen är öppen för kompromisser som leder till en höjd ambition på miljö- och klimatområdet även jämfört med rådets position. Regeringen anser att det är viktigt att arbeta för regelverk som ger medlemsstaterna tillräcklig flexibilitet och minimerar risken för att förlora medel. Regeringen anser att rådets position ökar förutsättningarna för en effektiv tillämpning av grundvillkoren, där miljö- och klimatnytta överstiger de administrativa kostnaderna och där medlemsstaterna har möjlighet att anpassa utformningen till regionala förhållanden.

Landsbygdsminister Jennie Nilsson anförde den 3 mars 2021 följande som svar på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:1937):

Förhandlingarna om det nya regelverket för jordbrukspolitiken inom EU pågår fortfarande och det portugisiska ordförandeskapet har som ambition att slutföra förhandlingarna. En av de frågor Sverige prioriterar högst i dessa förhandlingar är en ökad miljö- och klimatambition jämfört med i dag, och jag anser att vi har nått framsteg i dessa frågor i rådets position. Den viktigaste skillnaden är att en del av direktstöden öronmärks för miljöåtgärder. Detta är en viktig förändring för att öka ambitionen då fler medlemsländer behöver göra mer för miljön och klimatet.

Varje land ska sedan arbeta fram sin egen nationella plan med åtgärder framtagna utifrån den behovsanalys som har tagits fram för perioden. Statens jordbruksverk har haft regeringens uppdrag att föreslå åtgärder för det svenska genomförandet av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Förslagen baseras på en omfattande behovsanalys som har remitterats och dessutom varit föremål för andra typer av förankringsdialoger med olika intressentgrupper.

Biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker

När det gäller våtmarker bedömde regeringen i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) att nuvarande beslutade eller planerade styrmedel inte är tillräckliga för att nå miljökvalitetsmålet Myllrande våtmarker. Regeringen anförde att de utdikningar av våtmarker som gjordes på 1800- och 1900-talen och som torrlade närmare 3 miljoner hektar våtmarker i Sverige leder till negativa effekter i dag när det gäller vattentillgång, vattenkvalitet, biologisk mångfald och klimatet. Regeringen framhöll i propositionen att våtmarkssatsningen och skötselmedel för skyddade områden har stor betydelse för miljökvalitetsmålet och att det är nödvändigt att fortsätta med arbetet med restaurering och anläggning av våtmarker för att nå målet. Regeringen framhöll även att våtmarkernas ekosystemtjänster gynnas av den våtmarkssatsning som regeringen inledde 2018, för att främst stimulera kommuner att restaurera och anlägga våtmarker. Satsningen har bidragit till att balansera vattenflöden, öka tillskottet till grundvatten, gynna biologisk mångfald samt minska klimatpåverkan och övergödning.

År 2019 avslutades 23 tidigare påbörjade våtmarksprojekt inom ramen för den lokala naturvårdssatsningen, Lona, och 39 nya projekt beviljades bidrag. Insatser för återskapande och restaurering av våtmarker pågick i samtliga län under året. Naturvårdsverket fördelade totalt 59 miljoner kronor till våtmarker, 31 miljoner kronor via Lona och 28 miljoner kronor till länsstyrelserna. Naturvårdsverket utlyste även forskningsmedel om våtmarkers ekosystemtjänster för att öka kunskapen om bl.a. vattenhållning, balans av vattenflöden och grundvattenbildning som en del av arbetet med att anpassa samhället till klimatförändringarna. Våtmarkernas ekosystemtjänster gynnas också av satsningar inom projektet Grip on Life IP, som pågår 2018–2023.

Regeringen framhöll i budgetpropositionen att naturbaserade lösningar, exempelvis att anlägga och återställa våtmarker, bidrar till flera nationella miljömål och globala mål för hållbar utveckling, stärker landskapets skydd mot torka, översvämning och brand samt förebygger övergödning. Regeringen föreslog därför en satsning på återvätning av tidigare torrlagda våtmarker. Satsningen avser naturbaserade lösningar för att återväta torvmarker, restaurera och anlägga våtmarker, balansera vattenflöden, öka tillskottet till grundvattnet och bidra till biologisk mångfald samt minska övergödningen. Satsningen kommer enligt regeringen att ge betydande klimatvinster samtidigt som den biologiska mångfalden stärks. Satsningen genomförs främst genom att medel tillförs inom Lona. Regeringen föreslog därför att anslaget 1:3 åtgärder för värdefull natur skulle öka med 350 miljoner kronor 2021.

Anslaget beräknades även öka med 325 miljoner kronor för 2022 och 100 miljoner kronor för 2023.

Regeringen bedömde i propositionen att det krävs kraftfulla åtgärder för att de havs- och vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen ska nås. Klimatförändringarnas påverkan på haven understryker vikten av att förbättra havets motståndskraft. En levande kust och skärgård är beroende av ett aktivt kustfiske och ett levande friluftsliv. För att hantera de miljökonflikter som finns för måluppfyllelse, både inneboende i miljö kvalitetsmålet Hav i balans och i relation till andra miljö kvalitetsmål, är det viktigt med långsiktighet och helhetsperspektiv i havsförvaltningen. De kommande havsplanerna kan öka möjligheterna till att havet används effektivt och hållbart. Det nuvarande åtgärdsprogrammet för havsmiljön kommer inte att räcka för att uppnå god miljöstatus. Utformningen av nästa åtgärdsprogram för havsmiljön är därför av stor betydelse för att nå miljö kvalitetsmålet.

I december 2020 presenterade regeringen den forsknings- och innovationspolitiska propositionen Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige (prop. 2020/21:60). I propositionen presenteras fem övergripande globala samhällsutmaningar som ligger i linje med Agenda 2030. Regeringen anför att dessa utmaningar behöver mötas med mer kunskap, utbildning, forskning och innovation. En av samhällsutmaningarna är klimat och miljö. Enligt regeringen ska Sverige gå före på klimat- och miljöområdet och det arbetet ska baseras på forskning och vetenskap. Av propositionen framgår att regeringen avser att ge Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, i uppdrag att genomföra ett tioårigt nationellt forskningsprogram om hav och vatten. Regeringen anser att det behövs forskning som inriktas mot såväl förståelsen av naturliga processer och deras interaktioner som påverkanstryck och miljö- och klimatteffekter. Regeringen avsätter 10 miljoner kronor 2021, 60 miljoner kronor 2022, 70 miljoner kronor 2023 och 70 miljoner kronor 2024 för detta ändamål.

Den 31 maj 2018 fick Miljömålsberedningen i uppdrag att ta fram en strategi för förstärkt åtgärdsarbete för bevarande och hållbart nyttjande av hav och marina resurser (dir. 2018:44). Miljömålsberedningen skulle lämna förslag till ytterligare styrmedel och åtgärder för att Sverige ska nå de nationella miljömålen för havet och bidra till att Sverige gör sin del i att nå det globala hållbarhetsmålet för hav och marina resurser inom Agenda 2030. I uppdraget ingick att utreda behovet av och vid behov föreslå nya etappmål inom miljö målssystemet. Miljömålsberedningen skulle även analysera behovet av åtgärder och styrmedel för att på ett kostnadseffektivt sätt säkerställa en ekosystembaserad havsförvaltning som bidrar till att stärka havens motståndskraft, särskilt med hänsyn till effekterna av klimatförändringarna och havsförurningen. Vid behov skulle Miljömålsberedningen lämna förslag på förbättringar som bidrar till bevarande och hållbart nyttjande av hav och marina resurser i enlighet med Generationsmålet och havsanknutna miljö kvalitetsmål samt bidrar till genomförande av mål 14 i Agenda 2030 (Hav och marina resurser – Bevara

och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling). Uppdraget redovisades den 15 januari 2021 i betänkandet Havet och människan (SOU 2020:83) som nu bereds inom Regeringskansliet.

Enligt Miljömålsberedningen har två särskilda frågor genomsyrat hela arbetet med strategin: kopplingen mellan haven, klimatförändringen och havsförsurningen samt ekosystemansatsen och ekosystembaserad förvaltning. Miljömålsberedningen anför i betänkandet att fysisk exploatering som byggnation av bryggor och hamnar, strandnära bebyggelse och hårdgjorda kanter, muddring, dumpning, kabeldragningar m.m. har stor inverkan på kustekosystemen, särskilt i de strandnära, grunda områdena. Miljömålsberedningen framhåller att Sveriges kust är viktig för friluftslivet men att fritidsbåtlivet ger upphov till flera olika typer av miljöpåverkan, bl.a. i form av fysiska strukturer i vatten och på land som bryggor och parkeringar. Båtar som rör sig på grunt vatten kan även ge upphov till utsläpp och direkta skador på undervattensmiljön. De kustnära ekosystemen, och i synnerhet grunda kustnära områden, är basen för stora delar av havets produktivitet. De är även utförare av ekosystemtjänster, bl.a. som uppväxtområden för flera fiskarter. Det är också där som människor gärna vistas och områdena är ekonomiskt viktiga för den kustnära turismen. Statusen i kustområdena är en bidragande orsak till att de havsanknutna miljökvalitetsmålen inte nås. Miljömålsberedningen bedömer därför att de kustnära ekosystemen behöver särskild uppmärksamhet och att det är nödvändigt med justeringar i styrningen för att nå en god miljöstatus i dessa områden. Miljömålsberedningen lämnar ett stort antal förslag i betänkandet, bl.a. följande:

- att länsstyrelserna ska få en uppgift i sin instruktion att ha ett tydligare ansvar för att samordna arbetet i länets kustvattenområden när det gäller underlag för fysisk planering och stöd till kommunerna, skydd av marina områden med andra områdesbaserade bevarandeåtgärder samt åtgärdsplanering och genomförande av åtgärder
- att länsstyrelserna ska få till uppgift att ta fram och tillhandahålla kunskapsunderlag för länets kustvattenområde
- att det för havsmiljöns skull behövs en skärpning av kraven på den fysiska planeringen för kustvattenområdet
- att kommunernas planeringsansvar för kustvattenområden specificeras i 3 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900), så att kommunerna, också med hjälp av kunskapsunderlaget och samordningsstödet från länsstyrelserna, kan arbeta med ett helhetsperspektiv från utsjö till land i den fysiska planeringen
- att strandskyddets syfte enligt 7 kap. 13 § 2 miljöbalken, att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten, ska förtydligas så att det framgår att det också innebär att uppnå och bibehålla god miljöstatus enligt havsmiljöförordningen (2010:1341) och god ekologisk och kemisk status enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660)

- att Havs- och vattenmyndigheten får till uppgift att upprätta ett nationellt register över muddring och dumpningsärenden

Miljömålsberedningen bedömer vidare bl.a. följande:

- att fritidsbåtar och båtlivet kan ha en betydande påverkan på kusthavet och i synnerhet skyddade grundområden och att dagens användning och snabba exploatering av värdefulla kustmiljöer inte är hållbar. Åtgärder för ett hållbart båtliv med hänsyn till havsmiljön behöver genomföras i havs- och vattenmiljöförvaltningen, från lokal till nationell nivå.
- att kustkommunerna behöver inkludera infrastruktur för fritidsbåtar i den fysiska planeringen. Kustkommunerna behöver också, i samarbete med lokala båtklubbar, samfällighetsföreningar m.fl., underlätta tillgången till sjösättningsrampar och utöka möjligheterna att förvara båtar på land.
- att befintlig lagstiftning i större utsträckning behöver användas för att reglera eller förbjuda fritidsbåtar och vattenskotrar i särskilt värdefulla vågskyddade grundområden.

När det gäller restaureringsåtgärder anför i betänkandet att det kunskapsunderlag som Miljömålsberedningen föreslår att länsstyrelserna ska ta fram ska kunna användas bl.a. för prioritering av fysisk återställning och restaurering i t.ex. kustmynnande vattendrag och vid anläggande av våtmarker. Miljömålsberedningen anför vidare att det är viktigt att den fysiska planeringen tydligt kopplas samman med t.ex. prioriteringar av fysiska restaureringar.

Av betänkandet framgår även att Havs- och vattenmyndigheten planerar att ta fram en samordnad åtgärdsstrategi mot fysisk påverkan och för biologisk återställning i kustvattenmiljön. Havs- och vattenmyndigheten menar att det i dagsläget saknas ett helhetsgrepp om åtgärdsarbetet i kustzonen trots att kustnära grundområden är mycket betydelsefulla för att god miljöstatus ska kunna nås. Havs- och vattenmyndigheten anser att det är viktigt att naturtyper restaureras, nyskapas och återskapas för att kunna förbättra förutsättningarna för biologisk mångfald och ekosystemtjänster och nå nationella och internationella åtaganden. Havsmiljöförordningen och vattenförvaltningsförordningen överlappar varandra i kustzonen, och åtgärdsarbete kräver samordning särskilt när det gäller fysisk påverkan och biologisk återställning i kustvattenmiljön. Det är även viktigt att nå synergi i åtgärdsarbetet med kraven om gynnsam bevarandestatus för hotade arter och livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet.

När det gäller ålgräsängar framgår av betänkandet att ålgräs är det dominerande sjögräset i Sverige och utgör basen för mycket artrika biotoper som förser naturen och människan med viktiga ekosystemfunktioner. I norra Östersjön och Bottniska viken har kransalger och andra kärlväxter denna funktion. Ålgräs och kransalger är viktiga livsmiljöer för flera arter, t.ex. torsk, ål, abborre och gädda. Ängarna bidrar till klarare vatten samt motverkar övergödning och klimatförändringar genom att binda näring och kol i

sedimentet. Älgräs är en biotop som identifierats som skyddsvärd i flera EU-direktiv och internationella konventioner. Älgräsängarna är samtidigt hotade ekosystem och deras utbredning har minskat de senaste 100 åren. Trots att åtgärder har vidtagits och vattenkvaliteten har förbättrats fortsätter älgräsängarna att minska, bl.a. till följd av en fortsatt exploatering av grunda kustområden.

I Havs- och vattenmyndighetens åtgärdsprogram för älgräsängar (rapport 2017:24) presenteras åtgärder under 2017–2021 för att förbättra bevarandestatusen för älgräsängar i Sverige. Det långsiktiga målet med programmet är att säkra älgräsängars viktiga ekosystemfunktioner genom att förstärka skyddet mot exploatering, förbättra miljöförhållandena för tillväxt av älgräs samt underlätta och påskynda naturlig återhämtning av livsmiljön genom restaurering och andra åtgärder. Visionen är att älgräsängar åter ska växa på historiska utbredningsdjup och arealer över hela sitt potentiella utbredningsområde i Sverige. I programmet identifieras följande åtgärder som krävs för att stoppa pågående förluster och möjliggöra en återhämtning av älgräsängar runt Sveriges kuster:

- Genomför en fullständig kartering av älgräsets utbredning i Sverige.
- Inkludera areell utbredning och djuputbredning av älgräs i nationell och regional miljöövervakning.
- Förbättra miljöförhållandena för älgräs genom att intensifiera arbetet med att minska näringsbelastning till havet, öka bestånden av stora rovfiskar i kustekosystemen samt minska aktiviteter som kan påverka vattenmiljön negativt såsom muddring, dumpning av muddermassor, båttrafik m.m. i närheten av älgräsängar.
- Förbättra skyddet för älgräs mot kustexploatering genom att uppdatera befintliga naturskydd och inrätta nya skyddade områden som inkluderar älgräs, beakta samlad påverkan av småskalig exploatering vid prövning av ärenden samt öka tillsynen av vattenverksamhet som kan påverka älgräsängar.
- Restaurera förlorade älgräsängar i områden där detta är möjligt för att underlätta en naturlig återhämtning av älgräs.
- Informera allmänhet och beslutsfattare samt utbilda personal vid mark- och miljödomstolar, handläggare av vattenärenden m.fl. om älgräsängars betydelse, känslighet för störningar samt vad som kan göras för att minska påverkan.
- Öka kunskapen om hur klimatförändringar, landavrinning, dumpning av muddermassor, båttrafik m.m. påverkar älgräsängar i Sverige samt utveckla nya åtgärder som kan förbättra miljön lokalt och underlätta återetablering av förlorat älgräs.

Av Havs- och vattenmyndighetens årsredovisning för 2020 framgår att myndigheten under 2020 slutförde projektet Fysisk påverkan i svenska kustvatten (2017–2020). Myndigheten har med detta underlag som grund inlett arbetet med att ta fram en samordnad åtgärdsstrategi för att restaurera

kustekosystemen. Myndigheten har även publicerat två kunskapssammanställningar om restaureringsmetoder och påverkanstryck på kustvattenmiljöer (Erfarenheter av ekologisk restaurering i kust och hav och Fysisk påverkan och biologiska effekter i kustvattenmiljön). Rapporterna är underlag dels för utveckling av en verktygslåda med metoder för ekologisk kompensation och restaurering i marin miljö, dels för en samordnad åtgärdsstrategi mot fysisk påverkan och för biologisk återställning i kustvattenmiljön. När det gäller ålgräsängar anför myndigheten att den i samverkan med länsstyrelserna har arbetat vidare med underlag och metoder för att restaurera och förvalta ålgräsängar i framför allt Västerhavet. I Östersjön har Havs- och vattenmyndigheten medfinansierat restaureringsarbete kopplat till grunda havsvikar. Myndigheten har även medfinansierat Stockholms universitets arbete med att restaurera grunda havsvikar inom projektet Levande vikar, som pågår under perioden 2020–2026.

Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram ett förslag till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön. Förslaget remitterades under 2020 och innebär bl.a. att tre åtgärder som riktar sig mot marin restaurering ska fortsätta (åtgärder 29 – en samordnad strategi för restaurering, 30 – en verktygslåda för hur restaurera och 31 – ålgräs som viktig livsmiljö). Myndigheten föreslår även ett antal nya åtgärder, bl.a.

- havsbottens integritet: åtgärd för att minska arealen trålsvept yta och öka användningen av selektiva och skonsamma redskap
- undervattensbuller: åtgärd för att förhindra att seismiska undersökningar orsakar skadligt impulsivt buller med negativa effekter på marina däggdjur
- biologisk mångfald: åtgärd för ekosystembaserad förvaltning, samt inrättande av förvaltningsråd för skyddade områden.

Arbetet för biologisk mångfald i övrigt

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) framhöll regeringen att biologisk mångfald och ekosystemtjänster är avgörande för människors, djurs och växters överlevnad. Enligt regeringen är det avgörande att klimatomställningen och arbetet för biologisk mångfald prioriteras högt inom arbetet med återhämtningen efter pandemin. Välmående och livskraftiga ekosystem är viktiga för människans livsmiljö. Utvecklingen för ekosystemens återhämtning och bevarandet av biologisk mångfald går dock i många avseenden åt fel håll, vilket bl.a. framgår av antalet nya hotade arter i den s.k. rödlistan från Artdatabanken i april 2020. Regeringen framhåller att dess insatser genom t.ex. naturvård, miljöhänsyn och vatten- och havsförvaltning har bidragit till att bromsa denna negativa utveckling.

Regeringen anförde i budgetpropositionen att den verkar för att det nya globala ramverk för biologisk mångfald som förhandlas inom ramen för FN:s konvention om biologisk mångfald ska vara ambitiöst med tydliga mål. Ramverket bör enligt regeringen även tydliggöra vad berörda sektorer bör bidra med för att hindra fortsatt förlust av biologisk mångfald och bidra till

restaurering. Regeringen framhöll vidare att naturskydd bidrar till biologisk mångfald och föreslog därför en satsning på skyddet av värdefull natur. Regeringen bedömde även att det behövs ytterligare insatser för att förstärka den biologiska mångfalden genom t.ex. skötsel av skyddade områden, artbevarande och viltförvaltning samt åtgärder för friluftslivet. Regeringen föreslog därför även en förstärkning av medlen till åtgärder för värdefull natur som ska användas i huvudsak för länsstyrelsernas arbete med skötsel av natur och anläggningar för friluftsliv, t.ex. vandringsleder.

Regeringen framhöll vidare att naturvården, för att skydda värdefull natur och värna rödlistade och akut utrotningshotade arter, ska stärkas på ett sätt som bygger legitimitet hos de människor och verksamheter som berörs. Regeringen framhöll även att Sveriges skogsägare gör ett mycket viktigt miljöarbete, både genom frivilliga avsättningar och genom den generella hänsyn som tas. Samtidigt måste hänsynen till natur- och kulturmiljön i skogsbruket öka. Ekosystembaserat skogsbruk behöver uppmärksammas ytterligare och naturligt föröryngrade skogar behöver öka där så är lämpligt. Regeringen anförde att skogens sociala värden är viktiga och bör fortsätta att uppmärksammas i Skogsstyrelsens arbete. Målbilderna för god hänsyn till friluftsliv och rekreation har en viktig roll i detta sammanhang.

När det gäller frågan om biologisk mångfald och ekosystemtjänster kan även noteras att regeringen i den forsknings- och innovationspolitiska proposition som presenterades i december 2020 (prop. 2020/21:60) anför att forskningen om sambandet mellan klimatförändringar och biologisk mångfald bör öka. Regeringen anser att det pågående nationella forskningsprogrammet behöver en betydande förstärkning för att skapa ytterligare förutsättningar att hantera klimatutmaningen och därmed sammankopplade utmaningar när det gäller biologisk mångfald och ekosystemtjänster. 50 miljoner kronor avsätts därför per år under 2021–2024 för utlysningar om forskning om biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

När det gäller frågan om samhällsekonomiska analyser för olika arter kan inledningsvis noteras att Jordbruksverket 2020 publicerade en utredning om det ekonomiska värdet av honungsbin i Sverige (Jordbruksinformation 1-2020). Enligt uppgift från Jordbruksverket arbetar myndigheten inom projektet Mångfald på slätten med den ekonomiska nyttan av olika åtgärder för att gynna nyttodjur. Det gäller exempelvis jordlöpare och spindlar som är bra på att äta bladlöss i spannmål och som trivs på s.k. skalbaggsåsar, dvs. upphöjda jordvallar i fält som ökar mängden naturliga fiender till bladlöss och andra skadegörare. Jordbruksverket har även publicerat information om kostnader för och ekonomisk nytta av sådana skalbaggsåsar (Jordbruksinformation 1-2015). Även i Jordbruksverkets rapport om biologiska hot mot humlor (Rapport 2020:14) finns ekonomiska resonemang kring användningen av humlor.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster behöver integreras i ekonomiska ställningstaganden,

politiska avväganden och andra beslut i samhället. Förluster av ekosystemtjänster kan ha höga samhällsekonomiska kostnader. Åtgärder som vidtas för att öka kunskapen om ekosystemtjänster behöver också ha fokus på ekosystemens resiliens. Det är viktigt att hitta modeller och styrmedel som synliggör värdet av att beakta stödjande och reglerande ekosystemtjänster både ur det enskilda företagsekonomiska intresset och ur det allmänna samhällsekonomiska intresset. Det är också viktigt att beakta när det finns synergieffekter respektive målkonflikter mellan allmänna och enskilda intressen.

Naturvårdsverket ska enligt sin instruktion utvärdera, följa upp och i samråd med berörda myndigheter utveckla tillämpningen av samhällsekonomiska analyser inom miljömålssystemet (2 § förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket). Naturvårdsverket har för att genomföra uppdraget startat projektet En plattform för samhällsekonomisk analys. Plattformen ska fungera som ett nätverk för de myndigheter som arbetar med samhällsekonomiska analyser och ge dem möjlighet att utveckla dessa analyser. Naturvårdsverket granskar även kontinuerligt de samhällsekonomiska analyser som genomförts inom miljömålsarbetet för att identifiera brister, luckor och styrkor i dessa. Granskningen ska bidra till att höja kvaliteten på de samhällsekonomiska analyserna. Naturvårdsverket har även på sin webbplats publicerat en handledning i samhällsekonomisk konsekvensanalys.

Naturvårdsverket genomförde under perioden 2014–2017 på regeringens uppdrag en kommunikationssatsning om ekosystemtjänster. Syftet med uppdraget var att öka förståelsen för den biologiska mångfaldens och ekosystemtjänsternas värden och betydelse i samhället, och att i möjligaste mån bidra till att öka måluppfyllelsen för berörda miljökvalitetsmål. Uppdraget slutredovisades i januari 2018 i rapporten Kommunikations-satsning om ekosystemtjänster (rapport 6798). Enligt Naturvårdsverket ledde uppdraget till att ett systematiskt arbete med ekosystemtjänster blivit en alltmer självklar del av verksamheter och beslut.

Vidare kan noteras att Naturvårdsverket i september 2020 redovisade ett regeringsuppdrag med syftet att samordna arbetet mellan myndigheter och bransch- och civilsamhällsorganisationer för att säkerställa ett aktivt deltagande i framtagandet av det nya ramverket för konventionen om biologisk mångfald (NV-05496-19). Naturvårdsverket föreslog att en särskild utredare ska få i uppdrag att utföra ett samlat och sektorsövergripande analysarbete om incitament som kan verka negativt för biologisk mångfald. Arbetet bör innehålla flera delar, bl.a. förslag på hur analysarbetet kan stärkas vid införande, reformering eller avskaffande av potentiellt negativa incitament för biologisk mångfald. Särskilt viktigt i detta steg är enligt Naturvårdsverket att inkludera en samhällsekonomisk konsekvensanalys. Naturvårdsverket fick i regleringsbrevet för 2021 i uppdrag att utifrån nämnda förslag redovisa hur ett aktivt deltagande från berörda samhällssektorer kan säkerställas vid

genomförandet av det nya ramverket för konventionen om biologisk mångfald. Uppdraget ska slutredovisas senast den 20 september 2021.

I Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering av miljömålen 2019 (rapport 6865) utvärderade verket möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet och lämnade 18 åtgärdsförslag framtagna i samverkan med flera andra myndigheter samt länsstyrelser. Utöver det redovisade Naturvårdsverket även egna bedömningar och förslag. Naturvårdsverket bedömde bl.a. att fler breda samhällsekonomiska konsekvensanalyser i ett tidigt skede skulle öka politikens förutsättningar att styra effektivt mot miljömålen. I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 20) bedömde regeringen att Naturvårdsverkets rapport utgör en god grund för att fortsätta att utveckla styrmedel och åtgärder för att öka takten i arbetet för att nå miljömålen. Utvärderingen bereds inom Regeringskansliet.

När det gäller frågan om samverkan mellan myndigheter kan noteras att målet för den statliga förvaltningspolitiken enligt riksdagens beslut 2010 (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315) är ”en innovativ och samverkande förvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete”.

I 8 § förvaltningslagen (2017:900) anges att en myndighet – inom sitt verksamhetsområde – ska samverka med andra myndigheter. Enligt myndighetsförordningen (2007:515), som gäller förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen, ska myndigheterna verka för att genom samarbete med myndigheter och andra ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet. Syftet är att samordna myndigheternas verksamhet med angränsande verksamheter för att underlätta för enskilda och för att undvika dubbelarbete vid myndigheterna.

I rapporten Skyddet av värdefull skog (RiR 2018:17) anförde Riksrevisionen att Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen bör samordna rapporteringen och uppföljningen av miljömålen. Regeringen anförde i skrivelse 2018/19:25 Riksrevisionens rapport om skyddet av värdefull skog att den delar Riksrevisionens uppfattning att det behövs en stärkt strategisk samverkan mellan ansvariga myndigheter och en tydlig ansvarsfördelning. En sådan samordning är en viktig del för ett kostnadseffektivt arbete. Enligt regeringen är grunden för samverkan mellan olika myndigheter i det här sammanhanget främst miljömålssystemet. I dag har 26 myndigheter ansvar för att inom sina verksamhetsområden verka för att nå generationsmålet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt. Miljömålsrådet ska stärka de berörda myndigheterna i genomförandet av miljöpolitiken. Miljömålsrådet verkar för att kostnadseffektivt öka takten i arbetet med att nå miljömålen.

Det nuvarande miljömålsrådet inrättades av regeringen 2015. Rådet består av 18 myndigheter och har ett tidsbegränsat uppdrag att stärka genomförandet av miljöpolitiken. Rådet ska utgöra en plattform för ett intensifierat arbete på alla nivåer i samhället för att nå Sveriges miljömål. Miljömålsrådet presenterar varje år åtgärder som myndigheterna åtar sig att vidta för att öka takten i

arbetet med att nå miljömålen. Miljömålsrådets uppdrag pågår till den 6 maj 2022.

I februari 2020 presenterade Miljömålsrådet för femte året sin lista över gemensamma åtaganden om insatser för att öka takten i arbetet med att nå miljömålen. Under perioden 2020–2022 kommer Miljömålsrådet att arbeta i sju programområden där rådet har bedömt att en fördjupad samverkan är en framgångsfaktor för att öka takten i arbetet för att nå miljömålen. Syftet med att arbeta i programområden är att anlägga ett mer strategiskt perspektiv och kraftsamla i de prioriterade frågor där rådet bedömer att samverkan kan ge störst effekt. Ledamöterna har gemensamt formulerat att samverkan i Miljömålsrådet ska inspirera och stödja de ingående myndigheterna samt utgå från myndigheternas verksamheter. Målsättningarna är att Miljömålsrådets arbete ska

- bidra till att de nationella miljömålen nås
- lyfta och om möjligt bidra till att lösa konflikter mellan olika samhällsmål
- få fram uppföljningsbara, myndighetsövergripande miljöåtgärder
- utifrån ett helhetsbehov leda till gemensamma åtgärder inom prioriterade områden
- bidra till väl genomarbetade förslag till regeringen.

Naturvårdsverket publicerade 2020 en vetenskaplig sammanställning av praktiska erfarenheter av ekosystembaserad förvaltning i havs- och vattenförvaltning (Ekosystemansatsen – praktiska erfarenheter från svensk havs- och vattenförvaltning, rapport 6934). Enligt denna sammanställning har Sverige tagit flera steg mot en mer ekosystembaserad förvaltning även om det finns svårigheter. Naturvårdsverket framhåller att en viktig erfarenhet är att ekosystembaserad förvaltning ställer höga krav på samverkan och kommunikation mellan aktörer och att en stabil och tillräcklig finansiering är en viktig förutsättning. Enligt Naturvårdsverket behövs tydligare styrning och uppföljning från centrala myndigheter, en mer långsiktig finansiering och tydligare processer för kunskapsutbyte mellan olika aktörer.

Utskottets ställningstagande

Arbetet för biologisk mångfald inom EU

Utskottet ser med oro på den minskade biologiska mångfalden både nationellt och globalt och välkomnar därför att kommissionen har tagit fram en strategi för biologisk mångfald. Utskottet noterar att strategin framhåller jordbrukets betydelse för att bevara biologisk mångfald. Liksom regeringen välkomnar utskottet kommissionens ambitioner att integrera hänsynen till biologisk mångfald i jordbrukssektorn och noterar vikten av detta för att bevara och stärka de ekosystemtjänster som jordbruket behöver. Utskottet noterar vidare att regeringen bl.a. har anfört att bevarande och restaurering av kolsänkor inte får hindra ett aktivt och hållbart brukande av skogen. Mot denna bakgrund

anser utskottet att motionerna 2020/21:3236 (L) yrkande 7 och 2020/21:3359 (M) yrkande 17 kan lämnas utan åtgärd.

Slutligen kan utskottet konstatera att det framgår av kommissionens strategi för biologisk mångfald att frågan om skydd för skogar är prioriterad för kommissionen och att det pågår ett arbete när det gäller handelsavtalens inverkan på den biologiska mångfalden. Utskottet noterar särskilt att kommissionen har aviserat ett lagstiftningsförslag i syfte att dels minimera utsläppande på EU-marknaden av produkter som är förknippade med avskogning eller skogsförstörelse, dels främja import och värdekedjor som är skogsvänliga. Därmed kan även motion 2020/21:3639 (MP) yrkande 1 lämnas utan åtgärd.

Biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker

Sveriges våtmarker är viktiga både för den biologiska mångfalden och för klimatet. Utskottet välkomnar därför regeringens våtmarkssatsning och konstaterar att flera åtgärder har vidtagits när det gäller återskapande och restaurering av våtmarker.

Biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker är också viktigt för många ekosystemtjänster. Miljömålsberedningen har nyligen redovisat sitt uppdrag om en strategi för förstärkt åtgärdsarbete för bevarande och hållbart nyttjande av hav och marina resurser. Beredningens förslag är viktiga för det fortsatta arbetet med dessa frågor. När det gäller den specifika frågan om skyddet för känsliga vikar konstaterar utskottet att Miljömålsberedningen i sitt betänkande särskilt uppmärksammat de kustnära ekosystemen och lämnar ett stort antal förslag för att förbättra miljöstatusen i dessa områden. Miljömålsberedningens betänkande är under beredning inom Regeringskansliet.

När det gäller arbetet för att främja ålgräset noterar utskottet att det i dag finns ett åtgärdsprogram för ålgräsängar. Därutöver arbetar Havs- och vattenmyndigheten med en samordnad åtgärdsstrategi för att restaurera kustekosystemen. Utskottet konstaterar att det i detta arbete ingår flera projekt om att restaurera ålgräsängar och grunda havsvikar.

Utskottet kan sammanfattningsvis konstatera att det pågår ett omfattande arbete när det gäller frågan om biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker. Frågan omfattas även av Miljömålsberedningens bedömningar och förslag och utskottet vill inte föregripa det pågående arbetet med Miljömålsberedningens betänkande. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna 2020/21:2711 (MP) yrkandena 8 och 9, 2020/21:3236 (L) yrkandena 9 och 12 samt 2020/21:3257 (L) yrkande 4 kan lämnas utan åtgärd.

Arbetet för biologisk mångfald i övrigt

Utskottet vill liksom regeringen framhålla att biologisk mångfald och ekosystemtjänster är avgörande för människors, djurs och växters överlevnad. Utskottet välkomnar därför regeringens bedömning att biologisk mångfald ska prioriteras högt inom arbetet med återhämtningen efter pandemin. Det är

oroväckande att utvecklingen för ekosystemens återhämtning och bevarandet av biologisk mångfald i många avseenden går åt fel håll. Regeringens insatser inom bl.a. naturvård, miljöhänsyn och vatten- och havsförvaltning är viktiga för att bromsa denna negativa utveckling. Utskottet välkomnar därför regeringens satsning på skyddet av värdefull natur och skötsel av skyddade områden. Utskottet vill även framhålla regeringens satsning på forskning om biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Mot bakgrund av det arbete som pågår på området anser utskottet att motion 2020/21:2709 (MP) yrkande 5 kan lämnas utan åtgärd.

Den biologiska mångfalden har även en viktig roll att spela för rekreation och friluftsliv. Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs ytterligare insatser för att stärka den biologiska mångfalden genom t.ex. skötsel av skyddade områden och åtgärder för friluftslivet. Utskottet välkomnar därför regeringens satsning på medel till åtgärder för värdefull natur som bl.a. ska gå till skötsel av natur och anläggningar för friluftslivet. Därmed anser utskottet att motion 2020/21:3273 (L) yrkande 1 kan lämnas utan åtgärd.

Det är viktigt att arbetet med biologisk mångfald är effektivt och att myndigheterna samarbetar och samverkar för att nå målen i miljömålssystemet. Utskottet vill här särskilt framhålla det arbete som sker inom Miljömålsrådet för att stärka myndigheternas arbete med miljöpolitiken. Utskottet noterar vidare att Naturvårdsverket nyligen redovisat ett uppdrag som bl.a. omfattar frågan om samverkan mellan myndigheter och andra relevanta aktörer och att Naturvårdsverket nu har fått ett nytt uppdrag med utgångspunkt i denna redovisning. Naturvårdsverket har även presenterat en vetenskaplig sammanställning som bl.a. framhåller att en ekosystembaserad förvaltning ställer höga krav på samverkan. Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet att motion 2020/21:3359 (M) yrkande 2 kan lämnas utan åtgärd.

Samhällsekonomiska analyser kan spela en viktig roll i arbetet med biologisk mångfald. Liksom regeringen anser utskottet att betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster behöver integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället. Utskottet ser därför positivt på att Naturvårdsverket startat projektet En plattform för samhällsekonomisk analys. Utskottet noterar även att Jordbruksverket arbetar med den ekonomiska nyttan av olika åtgärder för att gynna nyttodjur och att verket även har utrett det ekonomiska värdet av bl.a. honungsbin och skalbaggsåsar. Med hänvisning till vad som nu anförts bedömer utskottet att även motion 2020/21:3359 (M) yrkande 8 kan lämnas utan åtgärd.

Handel med hotade arter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om handel med hotade arter.
Jämför reservation 6 (M) och 7 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:731 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 28 anfördes att det finns skäl för regeringen att se över i vilken omfattning det är möjligt att förhindra import av produkter från haj, och då i synnerhet från hotade hajarter.

Enligt kommittémotion 2020/21:2764 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 9 bör EU utöka arbetet med att bekämpa handeln med elfenben, lejontröféer och andra produkter som kommer från djur som är eller riskerar att bli utrotningshotade.

Även kommittémotion 2020/21:3358 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) berör frågan om att motverka den illegala handeln med vilda djur. Motionärerna anför att Sverige ska driva på för att genomförandet av Cites, den internationella konventionen för reglering av handel med utrotningshotade vilda djur och växter, ska följas upp i större utsträckning. Enligt motionärerna bör Sverige även verka för att varje land som skrivit under Cites också genomför det som anges i konventionen (yrkande 21).

Motionärerna anför även att Sverige ska driva på för att marknaden av elfenben ska stoppas inom EU (yrkande 23). Även om huvudregeln är att all kommersiell aktivitet med elfenben är förbjuden, så finns det undantag. Sverige måste på ett tydligt sätt ta ställning för att stänga EU:s elfenbensmarknad. Om de undantag som finns utnyttjas av kriminella nätverk måste undantagen ses över och eventuellt tas bort.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

Citeskonventionen reglerar internationell handel med sådana djur och växter som riskerar att utrotas på grund av internationell handel. Konventionen ger olika starkt skydd för olika arter beroende på hur hotad arten är och hur stort hot den internationella handeln innebär. Om en art är utrotningshotad kan all internationell handel med arten förbjudas. Även om arten inte hotas av utrotning för närvarande kan handeln med arten begränsas om det behövs för att förhindra att den blir utrotningshotad. Exempel på sådana begränsningar är krav på registrering av antalet exemplar av en art som förekommer i internationell handel.

De djur- och växtarter samt produkter av dessa arter som skyddas av Cites förtecknas i tre olika bilagor, beroende på hur hotad arten är på grund av handeln.

- Bilaga I listar arter som är utrotningshotade.
- Bilaga II listar arter som riskerar att bli utrotningshotade om inte handeln kontrolleras.
- Bilaga III listar arter som är utrotningshotade i ett visst land.

De länder som anslutit sig till Cites är ansvariga för att genomföra konventionen nationellt. Medlemsländerna träffas vartannat eller vart tredje år på partsmöten där bl.a. genomförandet av konventionen granskas. Partskonferensen kan rekommendera åtgärder för att förbättra konventionens efterlevnad. Mellan partsmötena pågår arbetet i ett antal permanenta kommittéer. Citeskonventionen har även ett sekretariat som är samordnande och rådgivande. Parterna ska enligt konventionen lämna periodiska rapporter till sekretariatet om vilka åtgärder som vidtagits för att genomföra konventionen. Internationella konsortiet för att bekämpa artskyddsbrott (ICCWC), som etablerades 2010, arbetar även för att stödja medlemsländerna i genomförandet av konventionen.

EU:s vetenskapliga kommitté kan besluta om importrestriktioner för en viss art från ett visst land. Restriktionerna kan gälla en kortare eller längre period. För närvarande gäller importförbud bl.a. för följande arter:

- Afrikansk elefant från Kamerun, Mocambique och Tanzania.
- Lejon från Benin, Burkina Faso, Etiopien, Kamerun samt Mocambique med undantag för Niassareservatet och angränsande Cipanje Cheut community conservation area.

Artskyddsbrott innebär att man bryter mot någon av de regler som finns till skydd för vilda djur och växter. Det kan exempelvis handla om att importera, köpa eller sälja sådana arter som är skyddade enligt internationella regler, bl.a. Cites. I Sverige regleras artskyddsbrott i 29 kap. 2 b § miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845). Inom EU styrs artskyddsbrotten i första hand av rådets förordning (EG) 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. Straffskalan i Sverige är böter eller fängelse i upp till fyra år om brottet är grovt.

Även i de globala målen för hållbar utveckling (Agenda 2030) tas tjuvjakt och handel med utrotningshotade djur och växter upp. Under mål 15, som handlar om ekosystem och biologisk mångfald, finns delmål 15.7 som handlar om att länderna bör vidta omedelbara åtgärder för att stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter och inrikta åtgärderna på både utbudet av och efterfrågan på olagliga produkter från vilda djur och växter.

I februari 2016 presenterade kommissionen en handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter, COM(2016) 87. Handlingsplanen har tre prioriteringsområden med 32 tillhörande åtgärdsförslag. De tre prioriteringsområdena är följande:

1. att förhindra olaglig handel med vilda djur och växter och angripa själva grundorsakerna

2. att på ett effektivare sätt genomföra och kontrollera efterlevnaden av befintliga bestämmelser och bekämpa organiserad brottslighet som rör vilda djur och växter
3. att stärka det globala partnerskapet mellan ursprungs-, konsument- och transitländer mot olaglig handel med vilda djur och växter.

I oktober 2018 presenterade kommissionen en lägesrapport om genomförandet av handlingsplanen hittills, COM(2018) 711. Kommissionen anförde att stora framsteg gjorts i fråga om de flesta av de 32 åtgärderna i handlingsplanen. EU och medlemsstaterna bör dock intensifiera sina ansträngningar för att senast 2020 nå målsättningarna i handlingsplanen.

Kommissionen anförde i sitt meddelande om en strategi för biologisk mångfald för 2030, COM(2020) 380, att den kommer att vidta ett antal åtgärder för att få bukt med den olagliga handeln med vilda djur och växter. Denna handel bidrar enligt kommissionen till utarmning eller utrotning av arter och det är en mänsklig, ekonomisk och ekologisk plikt att sätta stopp för den. Kommissionen kommer därför under 2021 att se över handlingsplanen och föreslå en ytterligare skärpning av EU:s regler för handel med elfenben. Kommissionen kommer även att undersöka möjligheterna till en översyn av direktivet om miljöbrott och överväga att stärka Europeiska byrån för bedrägeribekämpnings kapacitet att i samordnings- och utredningsfrågor arbeta med medlemsstater och länder utanför EU för att förhindra olaglig handel och införsel av olagliga produkter på den inre marknaden. Kommissionen anförde vidare att ett bättre skydd av de naturliga ekosystemen, förenat med ansträngningar för att minska handeln med och konsumtionen av vilda djur och växter även kommer att bidra till att förebygga och bygga upp en motståndskraft mot möjliga framtida sjukdomar och pandemier.

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2018 Jordbruksverket i uppdrag att i samråd med Naturvårdsverket redovisa ett förslag till genomförande av EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter samt att föreslå ett nytt etappmål i enlighet med Agenda 2030, mål 15.7 om att stoppa tjuvjakt och illegal handel med skyddade djur och växter i Sverige. Uppdraget redovisades den 30 april 2019 i rapporten Förslag på åtgärder för ett stärkt arbete mot artskyddsbrott (rapport 2019:14). I rapporten redovisar Jordbruksverket över 20 åtgärdsförslag som bidrar till Sveriges genomförande av handlingsplanen. Under prioritering 1 i handlingsplanen (Att förhindra illegal handel med vilda djur och växter och angripa själva grundorsakerna) föreslås ökade informationsinsatser till intresseorganisationer och allmänheten samt ökade resurser för regelutformning på internationell nivå. Under prioritering 2 i handlingsplanen (Att på ett effektivare sätt genomföra och kontrollera efterlevnaden av befintliga bestämmelser och bekämpa organiserad brottslighet som rör vilda djur och växter) föreslås en översyn och uppdatering av lagstiftningen samt en utredning om möjligheterna att inrätta ett register över Cites A- och B-listade arter. Det finns även förslag som syftar till att öka berörda myndigheters kunskapsnivå och förslag som syftar till att

bidra till ett effektivt informationsflöde från Jordbruksverket och Naturvårdsverket till berörda myndigheter. Under prioritering 3 i handlingsplanen (Att stärka det globala partnerskapet mellan ursprungs-, konsument- och transitländer mot illegal handel med vilda djur och växter) föreslås deltagande i internationella initiativ och aktiviteter samt att tydligare integrera arbetet med illegal handel med djur och växter i utvecklingssamarbeten. När det gäller etappmål i enlighet med Agenda 2030, mål 15.7, handlar dessa förslag om en ändamålsenlig lagstiftning, kompetensutveckling samt ökad kunskap om artskyddsbrott hos allmänheten.

Som en del av januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet, beslutade regeringen i maj 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över artskyddsförordningen (dir. 2020:58). Översynen ska säkerställa ett regelverk som effektivt och rättssäkert kan skydda hotade arter. Utredaren ska bl.a. se över de regler som gäller för handel med samt innehav och transport av hotade arter i Sverige för att identifiera hur genomförandet av Sveriges internationella förpliktelser på området kan stramas upp och göras mer effektivt. Enligt regeringen finns ett behov av att se över de regler som gäller för bl.a. handel med samt innehav och transport av hotade arter i Sverige för att identifiera hur genomförandet av Sveriges internationella förpliktelser på området kan stramas upp och göras mer effektivt. Vid översynen bör bl.a. Jordbruksverkets förslag som nämnts ovan övervägas. Uppdraget ska redovisas senast den 14 maj 2021.

I sitt svar på en skriftlig fråga den 11 november 2020 (fr. 2020/21:334) anförde landsbygdsminister Jennie Nilsson att hajar är särskilt känsliga för fiske eftersom de är långlivade och har låg produktivitetscykel. Hajfisket omgärdas därför av ett ganska omfattande regelverk. Sverige har ställt sig bakom detta regelverk. På EU-nivå regleras fångster och fiskemetoder när det gäller hajar genom olika förordningar. Vissa arter omfattas av fångstförbud, andra av fångstbegränsningar. Vissa hajararter är listade enligt Cites-konventionen och dessa är under vissa förutsättningar tillåtna att sälja.

När det gäller handel med elfenben anförde dåvarande miljö- och klimatminister Isabella Lövin den 21 november 2019 följande som svar på en skriftlig fråga (fr. 2019/20:366):

Jag vill börja med att säga att uthålligt bevara elefanter, och speciellt de afrikanska elefanterna som denna fråga omfattar, har hög prioritet för Sverige som del i arbetet att skydda den biologiska mångfalden.

I dag beräknas det finnas runt en halv miljon afrikanska elefanter och 60 procent av dem finns i Botswana, Zimbabwe och Tanzania. Detta är länder som satsar stora resurser på att förvalta sina elefantpopulationer.

Inom konventionen för internationell handel med hotade djur och växter (CITES) finns ett regelverk vars syfte är att säkerställa att internationell handel med arter inte hotar deras överlevnad. Inom konventionen listas arter huvudsakligen i två grupper: en grupp arter för vilka handel med vildfångade exemplar är förbjuden och en grupp för vilka handel kan ske under förutsättning att det finns ett system med tillstånd för sådan handel. För afrikansk elefant gäller att handel med vildfångade

exemplar är förbjuden, förutom när det gäller populationer i Botswana, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe vilka får handlas med om det finns ett system för tillstånd. Men även när det gäller dessa populationer är handel med elfenben från vildfångade exemplar förbjuden.

Konventionen har genomförts i EU-lagstiftning. EU:s regelverk är strikt och förbjuder all handel med elfenben förutom vissa mycket begränsade undantag. Ett av dessa är det så kallade antikundantaget som gäller bearbetade exemplar som förvärvats mer än femtio år innan EU:s regelverk började gälla, dvs den 3 mars 1947. Den som handlar med ett sådant måste kunna bevisa att föremålet är ett bearbetat exemplar som lagligt tagits in till EU och kommer från tiden före den 3 mars 1947. Att det finns undantag för äldre föremål är en hantering som stöds av konventionen och som de flesta länder som ratificerat konventionen tillämpar. På marknaden finns en stor mängd föremål som innehåller elfenben i form av pianotangenter i äldre pianon, delar av stråkar och andra musikinstrument, prydadsföremål, miniatyrtaflor m.m. vilka har intyg.

På grund av EU:s stora inre marknad har EU också valt att tillämpa konventionen striktare. Enligt vår gemensamma EU-lagstiftning krävs fler intyg som styrker legaliteten av bl.a. afrikanska elefanter än vad som krävs inom konventionen.

I Sverige utfärdas sedan 2011 inte några intyg för handel med råelfenben. Utan intyg går det inte att handla med råelfenben från afrikanska elefanter.

Det är också viktigt att komma ihåg att länder som i media rapporteras ha infört förbud mot handel med elfenben samtidigt har infört vissa undantag för dessa förbud. Att kalla förbuden totalstopp för handel är därför felaktigt. Dessa förbud är alltså jämförbara med EU:s förbud.

Tjuvjakt efter elfenben och illegal handel är ett stort problem som leder till stora konsekvenser. Den illegala handeln med vilda djur är global och måste bekämpas globalt. Den är troligen starkt kopplad till organiserad brottslighet på global nivå. Mottagarländer för illegalt hanterat elfenben som identifieras av polis och tullorganisationer hittas i Asien. Att EU skulle vara ett transitland för den illegala handeln på vägen till Asien finns det enligt dessa organisationer inget som tyder på. De illegala handelsvägarna går direkt från Afrika till Asien.

I dagsläget sker diskussioner inom EU för att ytterligare skärpa kraven för handel med elfenben. Jag välkomnar det och regeringen arbetar i diskussionerna för att EU och alla medlemsstater ska ha skarpa krav som säkerställer att det inte finns tveksamheter i arbetet mot den illegala handeln med elfenben.

Utskottet behandlade frågor om handel med hotade arter i betänkande 2019/20:MJU15 Naturvård och biologisk mångfald och uttalade då följande:

Utskottet noterar att det bedrivs en omfattande illegal handel på global nivå med djur och växter som är utrotningshotade. Det är enligt utskottets mening inte acceptabelt och åtgärder måste vidtas på internationell nivå, inom EU och på nationell nivå. Utskottet konstaterar att det finns ett regelverk som reglerar den internationella handeln med djur och växter som riskerar att utrotas, den s.k. Citeskonventionen. Inom ramen för detta regelverk kan handel med djur som är utrotningshotade förbjudas. Även i de globala målen för hållbar utveckling finns ett delmål som handlar om att vidta åtgärder för att stoppa tjuvjakt och handel med skyddade djur- och växtarter.

Det är positivt att det inom EU pågår en utvärdering av de aktiviteter som vidtagits för att nå målsättningarna i EU:s handlingsplan mot olaglig

handel med vilda djur och växter. I Sverige har Jordbruksverket redovisat åtgärder för ett stärkt arbete mot artskyddsbrott, där det bl.a. ingick att föreslå ett nytt etappmål inom området. Utskottet ser ingen anledning att föregå de åtgärder som Regeringskansliet bereder för tillfället när det gäller stärkta åtgärder mot artskyddsbrott. [...]

Utskottet konstaterar att handel med elfenben är förbjuden enligt Cites, med några få undantag. Undantagen motiveras bl.a. av att vissa afrikanska elefantpopulationer anses vara livskraftiga. Samtidigt är tjuvjakt och illegal handel ett stort problem som måste lösas på global nivå. Utskottet välkomnar diskussionerna inom EU för att ytterligare skärpa kraven i fråga om handel med elfenben och delar regeringens syn att det inte ska finnas några tveksamheter i arbetet mot den illegala handeln med elfenben.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det bedrivs en omfattande illegal handel med hotade arter på global nivå. Utskottet har vid flera tidigare tillfällen framhållit att detta inte är acceptabelt och att åtgärder måste vidtas på internationell nivå, inom EU och på nationell nivå. Utskottet gör ingen annan bedömning i dag. Inom ramen för Citeskonventionen kan handel med djur som är utrotningshotade förbjudas. Citeskonventionen innehåller regelverk som bl.a. syftar till att säkerställa att konventionen genomförs och efterlevs på ett korrekt och samordnat sätt. På de återkommande partsmötena kontrolleras medlemsländernas genomförande av konventionen. Utskottet noterar att åtgärder har vidtagits inom EU för att förhindra den olagliga handeln med elfenben och att EU i detta avseende valt att tolka Cites striktare än vad som krävs enligt konventionen. Frågan om handel med hotade arter omfattas även av den pågående översynen av artskyddsförordningen. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna 2020/21:731 (SD) yrkande 28, 2020/21:2764 (MP) yrkande 9 och 2020/21:3358 (M) yrkandena 21 och 23 kan lämnas utan åtgärd.

Invasiva främmande arter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om invasiva främmande arter.
Jämför reservation 8 (M) och 9 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 16 anförts att det bör skapas möjligheter för byalag och andra lokala föreningar som samlar bygden att söka medel för gemensam bekämpning av invasiva arter. Motionärerna menar att framgång kan nås när människor i bygden engageras för bekämpningen.

Enligt kommittémotion 2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 6 bör Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ges i uppdrag att utarbeta en handlingsplan med syftet att minska förekomsten av invasiva arter som hotar svenska arter. En handlingsplan för de arter som finns på den gemensamma EU-förteckningen har utarbetats, men motionärerna saknar en handlingsplan som också behandlar de arter som är problematiska i Sverige men som inte finns med på unionslistan. Myndigheterna bör även få i uppdrag att följa upp handlingsplanen systematiskt.

Enligt yrkande 7 i samma motion bör det utredas om blomsterlupinen ska föras upp på den nationella förteckningen över invasiva främmande arter. Det bör även utredas om Sverige, liksom Finland, bör införa ett förbud mot att sälja, sprida och plantera denna växt.

Kompletterande uppgifter

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter trädde i kraft 2015. Förordningen innehåller bestämmelser om att förebygga, minimera och mildra invasiva främmande arters negativa effekter på den biologiska mångfalden. En invasiv främmande art är enligt förordningens definition en främmande art vars introduktion eller spridning har konstaterats hota eller inverka negativt på den biologiska mångfalden och relaterade ekosystemtjänster. Förordningen gäller arter som är upptagna på unionsförteckningen över invasiva främmande arter av unionsbetydelse.

Den 1 januari 2019 trädde förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter i kraft. I förordningen finns bestämmelser som bl.a. reglerar processerna för att dels ta fram en nationell förteckning över invasiva främmande arter av betydelse för Sverige, dels ta fram underlag om Sverige vill föreslå en art till unionsförteckningen.

Regeringen framhöll i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) att invasiva främmande arter är ett av de största globala hoten mot den biologiska mångfalden och att problemen kan förväntas öka i framtiden. För att snabba på bekämpningen föreslog regeringen att anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur skulle öka med 50 miljoner kronor för 2021. Regeringen föreslog även en förstärkning av anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö med 105 miljoner kronor 2021 med anledning av en satsning på bl.a. arbetet med invasiva främmande arter i akvatisk miljö.

Enligt uppgift i budgetpropositionen finns det ca 2 200 främmande arter i Sverige. Av dessa bedöms 257 utgöra en hög eller mycket hög risk för att vara invasiva, medan 53 arter bedöms vara potentiellt invasiva. Av de totalt 66 arter som finns på unionsförteckningen över främmande arter av unionsbetydelse finns 20 i Sverige, åtminstone sporadiskt. Förordningen om invasiva främmande arter är enligt regeringen ett viktigt styrmedel för att bekämpa och motverka de negativa effekterna av dessa arter. Av budgetpropositionen

framgår vidare att länsstyrelserna under 2020 har genomfört bekämpningsinsatser för att motverka de negativa effekter som invasiva främmande arter har på den biologiska mångfalden. Insatserna har bl.a. rört blomsterlupin. Vidare har Naturvårdsverket finansierat ett projekt med syftet att minimera förekomst och spridning av fritt levande mårhund och tvättbjörn. Projektet som drivs av Svenska jägarförbundet omfattar sedan 2018 även åtgärder mot bisam. Naturvårdsverket genomförde 2019 en kommunikationssatsning för att öka medvetenheten om invasiva främmande arter hos myndigheter, branscher, företag och allmänheten. Myndigheten har också tagit fram en mobilapplikation som ska underlätta för myndigheter och allmänheten att anmäla observationer av invasiva arter.

Det pågår ett arbete med att ta fram en nationell förteckning över invasiva främmande arter som är av särskild betydelse för Sverige. Den nationella förteckningen ska komplettera EU:s unionsförteckning. Arbetet med att bestämma vilka arter som ska vara på den nationella förteckningen utgår från Artdatabankens riskklassificering av främmande arter, där ca 1 000 främmande arter har bedömts ha mer eller mindre stor invasionspotential och negativ påverkan på naturen i Sverige. Av dessa bedöms ca 120 växtarter ha hög eller mycket hög risk att bli invasiva i Sverige inom 50 år. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har valt ut ett antal av dessa arter som nu analyseras utifrån vilken samhällsekonomisk betydelse de har, dvs. vilken nytta eller skada de gör, vilka ekosystemtjänster som påverkas och vilka vinster och kostnader arten innebär för samhället. Även relationen kostnad–nytta av att reglera arterna kommer att analyseras. Naturvårdsverket väntas lämna över förslaget när det gäller arter på land till regeringen under hösten 2021.

De arter som analyseras och som är påtänka för den nationella förteckningen är blomsterlupin, parkslide, vresros, kaukasiskt fetblad, sibiriskt fetblad, kotula, spärroxbär, kanadensiskt gullris och mink.

Enligt EU-förordningen om invasiva arter ska varje medlemsstat ta fram en handlingsplan för att även ta itu med oavsiktlig spridning av invasiva främmande arter. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten är ansvariga nationella myndigheter för arbetet med invasiva främmande arter och tog i juni 2019 fram Sveriges första handlingsplan enligt förordningen. Enligt EU-förordningen ska medlemsstaterna revidera sina handlingsplaner minst vart sjätte år. I handlingsplanen anfördes att en framtida handlingsplan kommer att behöva utökas eftersom handlingsplanen endast baseras på unionsarter, varav ett begränsat antal finns i Sverige. Flera arter som inte finns på unionsförteckningen är problematiska i Sverige och åtgärder mot dessa arters spridningsvägar bör vägas in i framtida insatser. I handlingsplanen anfördes vidare att en förnyad analys av spridningsvägar bör påbörjas snarast, bl.a. eftersom en svensk förteckning över invasiva arter troligen kommer att beslutas. Därutöver anfördes att man även bör överväga att ta fram flera kompletterande handlingsplaner för att kunna vara mer specifik och även involvera branscher och aktörer i arbetet.

Av Naturvårdsverkets årsredovisning för 2020 framgår bl.a. följande om arbetet med invasiva främmande arter. Arbetet med att uppfylla kraven i EU:s förordning om invasiva främmande arter på riskbaserad övervakning utifrån de mest prioriterade spridningsvägarna har initierats under 2020 men beräknas pågå även 2021. Den förenklade rapporteringsväg till Artportalen som infördes 2019 har lett till ökad rapportering av invasiva främmande arter. Arbetet med att integrera övervakning av invasiva främmande arter i befintliga nationella program inom miljöövervakning fortsätter. Naturvårdsverket har publicerat en ny vägledning om hantering av invasiva främmande arter med stor spridning (jätteleka och jättebalsamin), vilket enligt verket har effektiviserat länsstyrelsernas arbete och bidragit till ett mer enhetligt arbetssätt. För att ta fram ny kunskap och nya metoder har Naturvårdsverket tillsammans med Formas och Trafikverket finansierat en forskningsutlysning på totalt 36 miljoner kronor. Utlysningen resulterade i 24 ansökningar, varav nio kunnat finansieras. Naturvårdsverket har under 2020 fördelat 4 miljoner kronor till länsstyrelserna för bekämpning av invasiva främmande arter och metodutveckling av bekämpningsåtgärder. Webbplatser med vägledning om invasiva främmande arter har utvecklats för att ge aktuell information, och ca 700 kundfrågor har besvarats i kundsystemet Artvise. Bland annat har en ny vägledning om avfallshantering publicerats för att hjälpa privatpersoner och kommuner att förhindra spridning av invasiva främmande arter i närmiljöer.

Utskottets ställningstagande

Av redogörelsen ovan framgår att flera olika insatser har genomförts när det gäller invasiva främmande arter. Naturvårdsverket arbetar aktivt med frågan och myndigheten håller bl.a. på att fram en nationell förteckning över invasiva främmande arter. Utskottet noterar särskilt att blomsterlupinen är en av de arter som ingår i arbetet med en nationell förteckning. Naturvårdsverket har även tagit fram en handlingsplan i enlighet med EU-förordningen om invasiva arter. Utskottet noterar vidare att handlingsplanen dels ska revideras, dels kommer att behöva utökas. Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet att motionerna 2020/21:724 (SD) yrkande 16 och 2020/21:3359 (M) yrkandena 6 och 7 kan lämnas utan åtgärd.

Naturvårdsdirektiven och artskyddsförordningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om naturvårdsdirektiven och artskyddsförordningen.

Jämför reservation 10 (SD) och 11 (SD, KD).

Motionerna

Naturvårdsdirektiven

Enligt kommittémotion 2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 8 bör Sverige verka för att antalet arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet ska fokusera på akut hotade arter som rör sig över flera medlemsländers gränser. Arter som ingår i direktivens artlistor bör i normalfallet motsvara klassen akut hotade i rödlistan och röra sig över flera medlemsländers gränser.

Artskyddsförordningen

Lotta Olsson (M) anför i motion 2020/21:1772 att fridlysning av djurarter ska vara tidsbegränsad och utvärderas på regelbunden basis. En art utan naturliga fiender och med god tillgång till föda kan helt ta över livsrummet och göra att andra djur och fåglar hotas. Ett exempel på detta är tranan, som i vissa områden har gått från 30 fågelpar till 25 000 individer, vilket har lett till att andra fågelarter knappt finns kvar. Om man i stället införde ett system där fridlysningen utvärderades t.ex. vart femte år skulle denna artexplosion undvikas.

I kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 66 anfördes att en justering av artskyddsförordningen bör innebära att kraven i förordningen inte modifieras strängare än kraven som ställs i naturvårdsdirektiven. Motionärerna välkomnar den pågående utredningen om artskyddsförordningen men menar att utredningsdirektiven kunde vara tydligare när det gäller att ändra artskyddsförordningen så att den utan s.k. guldplätning motsvarar de krav som ställs i naturvårdsdirektiven.

Enligt yrkande 67 i samma motion bör skyddet av fåglar i artskyddsförordningen förändras från ett individperspektiv till ett artperspektiv. Motionärerna framhåller att det finns häckningslokaler för fåglar överallt i skogen och att fåglar och andra djur störs om man bedriver skogsbruk. Utifrån den nuvarande artskyddsförordningen är det därför möjligt för en myndighet att stoppa i princip alla skogsbruksåtgärder.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

Naturvårdsdirektiven

Ramarna för den svenska viltförvaltningen sätts av internationella konventioner och EU-direktiv. Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö (Bernkonventionen) syftar till att främja ett mellanstatligt samarbete för att bevara vilda djur- och växtarter och livsmiljöer samt skydda hotade flyttande arter. Både Sverige och EU har ratificerat konventionen. Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, det s.k. art- och habitatdirektivet, bygger på Bernkonventionen. Direktivets syfte är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom att bevara livsmiljöer och vilda djur och växter. I direktivets bilaga 4 anges djur- och växtarter som kräver strikt skydd av medlemsstaterna. De strikt skyddade arterna får inte fångas eller dödas annat än i vissa undantagsfall. Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar, det s.k. fågeldirektivet, innehåller regler till skydd för samtliga naturligt förekommande och vilt levande fågelarter inom EU, liksom deras ägg, reden och boplatser. Både art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet är minimidirektiv, vilket innebär att medlemsländerna inte får införa regler som innebär ett mindre strängt skydd än vad direktiven föreskriver.

Kommissionen initierade i februari 2014 en utvärdering, en s.k. fitness check, av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Utvärderingen inbegrep frågeställningar om huruvida direktivens mål har uppnåtts, om direktiven är kostnadseffektiva, om de stämmer överens med annan EU-lagstiftning och om de fortfarande behövs. Utvärderingen omfattade även frågan om huruvida målen för direktiven på ett tydligt sätt bättre uppnås på EU-nivå än på nationell nivå.

Utvärderingen publicerades i december 2016. I utvärderingen drog kommissionen slutsatsen att naturvårdsdirektiven fortfarande är mycket relevanta och ändamålsenliga. Kommissionen drog samtidigt slutsatsen att genomförandet av naturvårdsdirektiven behöver förbättras väsentligt i medlemsstaterna för att direktivens mål ska uppnås fullt ut. För att kunna leverera konkreta resultat för natur, människor och ekonomi inom hela EU behöver genomförandet förbättras i nära samarbete med lokala myndigheter och med olika aktörer i medlemsstaterna. EU:s kommissionär för miljö-, havs- och fiskerifrågor konstaterade i detta sammanhang att naturvårdsdirektiven inte kommer att öppnas för översyn.

I april 2017 presenterade kommissionen ett meddelande om en handlingsplan för naturen, människorna och näringslivet, COM(2017) 198. Handlingsplanen syftar till att förbättra genomförandet av naturvårdsdirektiven och påskynda uppnåendet av målen inom EU:s strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2011–2020. Europaparlamentet antog i november 2017 en resolution om handlingsplanen. I resolutionen välkomnades handlingsplanen, och Europaparlamentet begärde att

naturvårdsdirektiven ska genomföras fullständigt. Parlamentet noterade även den flexibilitet som direktiven ger. Samtidigt uppmanade parlamentet kommissionen att ta fram en utvärderingsmetod som gör det möjligt att ändra skyddsstatusen för arter i vissa regioner när gynnsam bevarandestatus uppnås.

Kommissionen angav i sitt svar på denna resolution bl.a. att man vid utvärderingen av naturvårdsdirektiven kom fram till att direktiven fortfarande är relevanta och ändamålsenliga, inklusive bilagorna. Kommissionen angav att den därför inte hade för avsikt att utveckla en sådan utvärderingsmetod som efterfrågas av Europaparlamentet eftersom det skulle kräva att direktivens bilagor ändras. Kommissionen kommer i stället att arbeta för att medlemsstaterna förbättrar genomförandet av direktiven. Vidare anförde kommissionen att den kommer att uppdatera sitt vägledningsdokument om strikt skydd för djurarter av intresse för gemenskapen under art- och habitatdirektivet.

I november 2019 remitterade kommissionen ett uppdaterat förslag till vägledning om strikt skydd för djurarter av intresse för gemenskapen under art- och habitatdirektivet till medlemsstaterna. Regeringen framförde i januari 2020 att det bl.a. finns ett stort behov av vägledning om förvaltning av arter som har uppnått en gynnsam bevarandestatus, t.ex. stora rovdjur där populationen ökar, vilket på lokal och regional nivå skapar socioekonomiska problem. Enligt kommissionens tidplan skulle beslut om en ny vägledning ha tagits i juli 2020. Kommissionen meddelade dock i september 2020 att vägledningen är försenad.

I kommissionens meddelande om en strategi för biologisk mångfald för 2030 (COM(2020) 380) anför kommissionen att EU har rättsliga ramar, strategier och handlingsplaner för att skydda naturen och återställa livsmiljöer och arter. Men skyddet har varit ofullständigt, återställandet har skett i liten skala och genomförandet och upprätthållandet av lagstiftningen har varit otillräcklig. Kommissionen kommer att begära att medlemsstaterna före 2030 säkerställer att det inte sker någon försämring i bevarandetrender och bevarandestatus för någon av de livsmiljöer och arter som är skyddade enligt fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. Medlemsstaterna måste enligt strategin säkerställa att minst 30 procent av alla arter och livsmiljöer som för närvarande inte har gynnsam status kommer upp till den kategorin eller uppvisar en starkt positiv utveckling.

I Regeringskansliets faktabromemoria 2019/20:FPM43 EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 anges att regeringen anser att det finns behov av åtgärder för återställande av natur och restaurering av förstörda ekosystem, liksom för att säkerställa att försämring i bevarandetrender och bevarandestatus för skyddade livsmiljöer och arter inte sker. Regeringen anser dock att det är viktigt att en utförlig konsekvensbeskrivning på EU-nivå likväl som på medlemsstatsnivå av ett eventuellt rättsligt bindande förslag genomförs innan en gemensam EU-plan kan beslutas. Det är viktigt att sätta upp relevanta bevarandemål och åtgärder och att göra en relevant uppföljning

av dessa. Vidare ska genomförandet av naturvårdsdirektiven ta hänsyn till medlemsländernas skilda nationella förutsättningar.

Artskyddsförordningen

Riksdagen riktade i april 2018, på utskottets förslag, ett tillkännagivande till regeringen om att en översyn av artskyddsförordningen bör göras för att säkerställa att den är tillämpbar, effektiv och rättssäker (bet. 2017/18:MJU17). Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Som en del av januariavtalet beslutade regeringen i maj 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över artskyddsförordningen (dir. 2020:58). Översynen ska säkerställa ett regelverk som effektivt och rättssäkert kan skydda hotade arter och är tydligt gentemot markägare om när man har rätt till ersättning. För att värna äganderätten ska rättssäkerheten för markägare och företag stärkas. Det ska även säkerställas att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och nyttjanderätten i den utsträckning de har rätt till. Översynen ska inkludera en analys av hur långtgående rådgivningsinskränkningar som kan accepteras. Inskränkningar i skogsbruket och annan pågående markanvändning bör begränsas till vad som är nödvändigt för att uppnå ett effektivt artskydd. Regelverket ska bl.a. värna äganderätten genom att bidra till en ökad förutsebarhet och en tillämpning som innebär att likadana fall behandlas likadant, samtidigt som det främjar bevarandet av den biologiska mångfalden över tid. Utredaren ska bl.a.

- se över artskyddsförordningen för att säkerställa att regelverket effektivt och rättssäkert kan skydda arter och att lagstiftningen är tydlig gentemot markägare om när dessa har rätt till ersättning
- ta ställning till om ändringar i miljöbalkens ersättningsbestämmelser eller andra delar av balken är nödvändiga för att översynens syfte ska kunna nås
- se över fridlysningsbestämmelserna och ta ställning till hur långtgående rådgivningsinskränkningar de bör kunna ge utrymme för och om en rätt till ersättning bör införas i de fall pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras
- utreda och vid behov föreslå hur sådan ersättning bör beräknas och finansieras
- analysera och klarlägga statens respektive verksamhetsutövarens inklusive fastighetsägarens utredningsansvar när det gäller frågor om artskydd, och då särskilt klargöra statens ansvar att tillhandahålla nödvändigt underlag i frågor om artskydd
- se över de svenska bestämmelserna om handel med samt innehav och transport av hotade arter
- föreslå ett förbud mot äggsamlingar och utreda om det behövs särskilda bestämmelser om skadestånd vid brott mot skyddade arter samt andra ändringar i lagstiftningen i syfte att bättre förebygga och bekämpa artskyddsrelaterad brottslighet

- lämna de författningsförslag och eventuella förslag på övriga åtgärder som bedöms nödvändiga.

Utredningen har tagit namnet Artskyddsutredningen (M 2020:03). Uppdraget ska redovisas senast den 14 maj 2021.

EU-domstolen meddelade den 4 mars 2021 dom i två förenade mål (C-473/19 och C-474/19) med anledning av att Mark- och miljöödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt i två beslut begärt förhandsavgöranden om tolkningen av artikel 12.1 i art- och habitatdirektivet och artikel 5 i fågeldirektivet. Målen i mark- och miljöödomstolen rör länsstyrelsens beslut att inte vidta några tillsynsåtgärder med anledning av en avverkningsanmälan. Domstolen uttalade i domen bl.a. följande när det gäller tolkningen av de aktuella artiklarna:

- Artikel 5 i fågeldirektivet ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell praxis enligt vilken förbuden i denna bestämmelse endast omfattar sådana arter som är förtecknade i bilaga I till direktivet eller som är hotade på någon nivå eller som har en långsiktigt vikande populationstrend.
- Artikel 12.1 a–c i art- och habitatdirektivet ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell praxis enligt vilken förbuden i denna bestämmelse, för det fall mänsklig verksamhet såsom skogsbruksåtgärder eller markexploatering uppenbart har ett annat syfte än att döda eller störa djurarter, endast är tillämpliga om det finns en risk för att berörda arters bevarandestatus påverkas negativt. Artikel 12.1 a–c ska vidare tolkas så, att skyddet enligt denna bestämmelse inte upphör att gälla för arter som har uppnått gynnsam bevarandestatus.
- Artikel 12.1 d i art- och habitatdirektivet ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell praxis som innebär att om kontinuerlig ekologisk funktionalitet i den berörda artens livsmiljö i ett enskilt område – trots försiktighetsåtgärder – direkt eller indirekt går förlorad genom skada, förstörelse eller försämring, orsakad av den aktuella åtgärden separat eller i kombination med andra åtgärder, så aktualiseras förbudet i den bestämmelsen först om den berörda artens bevarandestatus riskerar att försämrats.

Enligt information från Skogsstyrelsen ska den nu analysera domen för att få en bild av domens betydelse för Skogsstyrelsens hantering av artskyddsärenden.

Utskottets ställningstagande

Naturvårdsdirektiven

Utskottet anser att det naturvårdsarbete som bedrivs inom EU genom de båda naturvårdsdirektiven är angeläget för att bevara livsmiljöer och vilda djur och växter inom EU och för att säkerställa att EU lever upp till sina internationella åtaganden på området. Direktiven utgör även en viktig ram för de åtgärder som

vidtas för hotade arters bevarande i Sverige. Enligt den utvärdering som kommissionen gjort är naturvårdsdirektiven fortfarande relevanta och ändamålsenliga. Därutöver har Europaparlamentet framhållit att det finns en flexibilitet i naturvårdsdirektiven som medlemsstaterna kan utnyttja. Utskottet konstaterar att det endast är EU-kommissionen som har befogenhet att föreslå ändringar i naturvårdsdirektiven, inklusive bilagorna. Kommissionen har meddelat att den inte planerar att föreslå några ändringar i vare sig art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet, utan att man i stället kommer att arbeta med att förbättra genomförandet på nationell nivå. Utskottet noterar även att kommissionen arbetar med en vägledning om förvaltning av arter som har uppnått gynnsam bevarandestatus. Utskottet anser mot denna bakgrund att motion 2020/21:733 (SD) yrkande 8 kan lämnas utan åtgärd.

Artskyddsförordningen

Som en del av januariavtalet har en särskild utredare fått i uppdrag att se över artskyddsförordningen. Översynen ska bl.a. säkerställa ett regelverk som effektivt och rättssäkert kan skydda hotade arter och den ska inkludera en analys av hur långtgående rådighetsinskränkningar som kan accepteras. Utskottet välkomnar detta arbete och finner inte skäl att föreslå några ändringar i utredarens direktiv. Mot bakgrund av den översyn som pågår anser utskottet därmed att motionerna 2020/21:1772 (M) och 2020/21:2808 (KD) yrkandena 66 och 67 kan lämnas utan åtgärd.

Förvaltning av skarv och säl

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förvaltning av skarv och förvaltning av säl.

Jämför reservation 12 (M), 13 (M) och 14 (C).

Motionerna

Förvaltning av skarv

Enligt motion 2020/21:1974 av Johan Hultberg (M) yrkande 7 behövs ökade forskningsinsatser när det gäller skarvens påverkan på fiskebestånden och hur en god förvaltning av skarv kan utformas. Regeringen bör därför överväga att ge Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att inleda ett gemensamt forskningsprojekt i 8+fjordarområdet, dvs. fjordarna mellan och innanför Tjörn och Orust, med försök med exempelvis storskalig jakt på skarv i hela eller delar av området.

I kommittémotion 2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 21 anförs att Naturvårdsverket bör få i uppdrag att definiera och fastställa

kriterier för en gynnsam bevarandestatus för skarv för att hejda den explosionsartade tillväxten av skarv.

Enligt yrkande 22 i samma motion bör regionala förvaltningsplaner för skarv införas i alla län i Sverige. Ett liknande förslag framförs i motion 2020/21:3039 av Annicka Engblom (M) i denna del.

Förvaltning av säl

I kommittémotion 2020/21:2923 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 18 i denna del anförs att Naturvårdsverket sedan sommaren 2019 får besluta om licensjakt på gråsäl. Denna licensjakt bör göras permanent.

Enligt kommittémotion 2020/21:3352 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 28 i denna del bör skyddsjakt på säl tillåtas i fiskeområden under fredningstider. Motionärerna framhåller att den växande sälstammen utgör ett allvarligt problem och att sälen bl.a. orsakar stora skador på fiskeredskap.

I kommittémotion 2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 20 anförs att Havs- och vattenmyndigheten bör få i uppdrag att utarbeta en nationell förvaltningsplan för vikarsäl i Bottenviken.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

Förvaltning av skarv

Fågeldirektivet innehåller regler till skydd för samtliga fågelarter som förekommer naturligt inom EU, liksom för deras ägg, bon och livsplatser. Enligt direktivet är medlemsstaterna skyldiga att införa ett generellt system för skydd av samtliga fåglar som ska förbjuda att man avsiktligt dödar eller fångar dessa fåglar. Skarven omfattas av detta regelverk. Enligt direktivet får medlemsstaterna dock medge undantag från förbudet av vissa angivna anledningar, om det inte finns någon annan lämplig lösning. Undantag får bl.a. göras av hänsyn till människors hälsa och säkerhet respektive flygsäkerheten, för att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske och vatten eller för att skydda flora och fauna.

Fågeldirektivet har genomförts i svensk rätt genom bl.a. bestämmelser i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). Av 23 a och 24 §§ jaktförordningen följer att länsstyrelsen får fatta beslut om skyddsjakt på skarv om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Beslut om jakt får dock endast fattas med hänsyn till vissa intressen som anges i förordningen, såsom allmän hälsa och säkerhet, eller andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön. Skyddsjakt får även meddelas för att förhindra allvarlig skada på t.ex. fiske, vatten eller annan egendom och för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter.

Naturvårdsverket ska enligt 2 § jaktförordningen vart sjätte år se över jakttiderna i förordningen. I samband med jakttidsöversynen 2019/2020 (NV-08122-18) föreslog Naturvårdsverket att storskarv ska få jagas på enskilda initiativ vid fasta och rörliga fiskeredskap, fiskodling och utsättningsplatser samt i fredningsområden för fisk. Förslaget gäller under vissa perioder och längre än 300 meter från boplatser för bl.a. skarv. Enligt Naturvårdsverket beviljas i dag skydds jakt på storskarv i relativt stor omfattning av länsstyrelsen. För den enskilde skulle förslaget innebära en möjlighet att förebygga skada när behovet uppstår utan särskilt beslut från länsstyrelsen. Förslaget ligger i linje med strategin för svensk viltförvaltning – att viltförvaltningen aktivt ska bidra till att förebygga skador och andra problem, att regler ska förenklas där det är möjligt samt att beslut ska fattas så nära de människor som berörs som möjligt. Förslaget har remitterats och är under beredning inom Regeringskansliet.

I Naturvårdsverkets nationella förvaltningsplan för skarv från 2014 redogörs för aktuell forskning, den nationella bilden av skarvpopulationen och de konflikter som finns i frågan. I förvaltningsplanen gör Naturvårdsverket bedömningen att skarven uppfyller kriterierna för gynnsam bevarandestatus på det sättet att artens populationsstorlek och populationstrend varit starkt ökande under lång tid, att dess geografiska utbredningsområde har utökats mycket kraftigt under de senaste decennierna, att arten har en mycket livskraftig totalpopulation samt att det finns gott om lämpliga livsmiljöer för artens häckning och födosök. Naturvårdsverket anför vidare att skarven under överskådlig framtid inte torde vara i behov av ytterligare skydds- eller bevarandeåtgärder. Därför är det enligt Naturvårdsverket inte aktuellt att sätta upp några specifika mål för artens populationsstorlek.

När det gäller frågan om regionala förvaltningsplaner för skarv kan följande noteras. Förvaltningen av skarv är till stora delar ett regionalt ansvar. Det är länsstyrelserna som ansvarar för den regionala förvaltningen av skarv. I den nationella förvaltningsplanen rekommenderar Naturvårdsverket länsstyrelserna att ta fram en förvaltningsplan som tar upp regionala förhållanden. Länsstyrelsen i Stockholms län och länsstyrelsen i Gävleborgs län har även tagit fram regionala förvaltningsplaner för skarv.

När det gäller forskning anges i förvaltningsplanen att skarven har varit föremål för omfattande forskning under de senaste decennierna, både nationellt och internationellt. Artens ekologi och populationsutveckling har studerats. Undersökningar har gjorts för att redogöra för skador på fisk och redskap, faktisk påverkan på fiskbestånd och konkurrens med människan och andra arter. Det kvarstår dock väsentliga kunskapsluckor. Bland annat saknas i dagsläget resultat som visar om skarven har påverkan på fiskbestånden och ekosystemen som helhet.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att dess ambition är att stärka den fria forskningen samtidigt som forskningspolitiken ska svara mot nationella och globala samhällsutmaningar, bl.a. inom klimat och miljö. Regeringen föreslog bl.a. en förstärkning av

forskningsinfrastrukturen inom Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) med 70 miljoner kronor för 2021. Vidare kan noteras att regeringen i den forsknings- och innovationspolitiska proposition som presenterades i december 2020 (prop. 2020/21:60) bedömer att det behövs ökade medel för forskning om klimat, biologisk mångfald samt hav och vatten (se även ovan i avsnittet Arbetet för biologisk mångfald).

SLU publicerade 2016 rapporten Skarv, människa och fisk i Blekinge skärgård (Aqua reports 2016:15). Rapporten var resultatet av en studie som utförts av Institutionen för akvatiska resurser vid SLU. Syftet med projektet var att uppskatta dödligheten på fisk orsakad av skarv, säl och människa i Blekinge skärgård och att utreda om skarvens födoval kan användas för att identifiera förändringar i fisksamhällen. Tanken med rapporten var att den skulle användas som underlag för en lokal och adaptiv förvaltning av fisk och skarv i Blekinge skärgård. Vidare presenterade forskare vid bl.a. Stockholms universitet och SLU 2018 en modellering av sälens och skarvens konsumtion av tolv fiskarter i Östersjön och en analys av om konsumtionen kan bidra till reglering av fiskbestånden och därmed vara i konkurrens med fisket. Modellen indikerar att fisket tar ut tre till fyra gånger så mycket fisk mätt i ton som marina däggdjur och fåglar tillsammans i hela Östersjön. För vissa bestånd och i vissa geografiska områden visar dock analysen att säl och skarv kan ha en reglerande effekt på vissa fiskarter, för skarvens del framför allt vissa bestånd av abborre. Därutöver kan noteras att SLU och Länsstyrelsen i Uppsala län under 2019 undersökte skarvkolonierna vid Dalälvens mynning för att ta reda på hur mycket lax- och öring-smolt skarven äter. Syftet var att ta reda på hur stor andel av fisken som äts upp av skarv och andra fåglar för att få en bättre förståelse för vad som händer med smolten. Denna kunskap är tänkt att användas för att få en ny skarvförvaltning på plats. Vid SLU bedrivs även studier på skarvens val av föda i relation till torsk på västkusten, med fokus på 8+fjordarsystemet. Forskare från SLU deltar även i workshoppar med nordiska forskare på skarv och fisk för att komma framåt i arbetet med forskning och förvaltning på nationell skala. Detta arbete omfattar bl.a. att undersöka möjligheten till en nordisk förvaltningsplan om skarv samt forskningssamarbeten.

Förvaltning av säl

Enligt art- och habitatdirektivet är EU:s medlemsstater skyldiga att vidta åtgärder för att säkerställa att arter som omfattas av direktivet har en gynnsam bevarandestatus. I bilaga II anges de djur- och växtarter av gemenskapsintresse för vilka förvaltningsåtgärder kan bli aktuella. I fråga om dessa arter, t.ex. gråsäl, knubbsäl och vikarsäl, kan det vara nödvändigt för medlemsstaterna att anta skötsel- och förvaltningsplaner för att säkerställa bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus.

Bestämmelser om jakt på säl finns i jaktlagen (1987:259), jaktförordningen (1987:905) och Naturvårdsverkets föreskrifter. Skyddsjakt kan beviljas för samtliga sälarter. För gråsäl kan även beslut om licensjakt fattas.

Skyddsjakt på säl får utföras i enlighet med 23 a och 23 b §§ jaktförordningen. Det är Naturvårdsverket som beslutar om sådan jakt. Beslut om skyddsjakt får fattas bl.a. för att förhindra allvarlig skada på fiske eller annan egendom och för att skydda eller bevara livsmiljöer för vilda djur eller växter. En förutsättning är dock att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Beslut om skyddsjakt kan fattas efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada eller på Naturvårdsverkets eget initiativ. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå får beslut om skyddsjakt fattas även om det inte har inträffat någon skada.

Naturvårdsverket beslutade den 23 mars 2021 om skyddsjakt efter totalt 900 knubbsälar och 420 vikarsälar. Besluten gäller periodvis under 2021 och fram till april 2022. Liksom tidigare år får skyddsjakten bedrivas vid platser där fiske bedrivs och inom ett avstånd av 200 meter från sådant område där sälar har orsakat skador på fiskeredskap eller tagit fångst från redskapen. Till skillnad från tidigare år får dock skyddsjakten även bedrivas:

- vid fiskodling samt inom ett avstånd av 200 meter från sådant område
- i fredningsområde för fisk samt inom ett avstånd av 200 meter från sådant område
- vid av länsstyrelsen medgiven utsättningsplats av fisk samt inom ett avstånd av 200 meter från sådant område under sju dygn före och sju dygn efter utsättningsstillfället

Av Naturvårdsverkets beslut framgår att antalet fiskare som rapporterade sälskador under 2019 är betydande och att samtliga län med kust mot havet har inrapporterat skador. Naturvårdsverket anger vidare att Havs- och vattenmyndigheten i december 2014 rapporterade att den totala ekonomiska skadan orsakad av sälar beräknas uppgå till ca 33,3 miljoner kronor per år. Skadorna bedöms inte ha minskat sedan dess och inget talar för minskade sälskador under 2020. Av beslutet framgår att studier har visat att fiskbestånds återhämtning i fiskefria områden hindras av predation från ökade sälpopulationer och att erfarenheter visar på behov av skyddsjakt på säl i fredningsområden för fisk i syfte att skydda fisken. Även vid utsättningsplatser för smolt kan sälars predation innebära skada på de bestånd som ska skyddas.

Den reviderade nationella förvaltningsplanen för gråsäl i Östersjön (Havs- och vattenmyndighetens rapport 2019:24) inkluderar nu även en beståndsreglerande jakt som ett verktyg för att förvalta arten om det är vetenskapligt befogat ur ett ekosystemperspektiv. Det framgår även av planen att förvaltningen ska syfta till att minska skador på fisk, särskilt torsk, samt ta ekonomiska hänsyn. De övergripande målen är oförändrade, men tre nya delmål har ersatt delmålen i förvaltningsplanen från 2012:

1. Kunskap och dialog om sälens roll i ekosystemet, inklusive dess påverkan på fisk och fiske, i regionalt och nationellt perspektiv ska öka.
2. Förutsättningarna för samexistens mellan en gråsälpopulation med gynnsam bevarandestatus och hållbara fiskenärningar ska förbättras.
3. Förvaltningsåtgärder, inklusive jakt, ska utvärderas vetenskapligt för att säkerställa att målen i förvaltningsplanen uppfylls.

Utskottet har tidigare behandlat frågor om bl.a. skyddsjakt på säl i betänkande 2019/20:MJU15 Naturvård och biologisk mångfald. Utskottet anförde då följande:

Vad gäller övriga motionsyrkanden om sälförvaltning och utökad jakt på säl konstaterar utskottet att det enligt gällande regelverk finns en möjlighet till skyddsjakt på säl. Med hänsyn till art- och habitatdirektivets regler finns det dock ingen möjlighet att införa allmän jakt på säl. Utskottet konstaterar att den nationella förvaltningsplanen för gråsäl nyligen uppdaterats och att den nu inkluderar beståndsreglerande jakt. Av förvaltningsplanen framgår också att förvaltningen bl.a. ska syfta till att minska skador på fisk, särskilt torsk. Utskottet anser mot denna bakgrund att det i nuläget inte finns anledning att vidta några åtgärder när det gäller sälförvaltning eller utökad jakt.

Utskottet har även behandlat frågor om licensjakt på säl tidigare i betänkande 2018/19:MJU9 Naturvård och biologisk mångfald, där utskottet föreslog att riksdagen skulle rikta ett tillkännagivande till regeringen enligt följande:

De senaste åren har antalet sälar ökat utmed Sveriges kustlinje. Sälens orsakar stora skador för kustfisket. Detta medför en ökad ekonomisk börda för yrkesfiskarna som redan är hårt pressade. Att vi har starka stammar av vilt i Sverige är i grunden givetvis bra. Alltför stora stammar kan dock skapa problem, både för människor och för ekosystemet. Att införa licensjakt på säl kan vara ett sätt att minska konflikten mellan sälarna och fiskenärningen. Enligt utskottets bedömning kan en licensjakt på säl under nuvarande förutsättningar införas utan att sälarnas bevarandestatus hotas. Detta bör ges regeringen till känna.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2018/19:173).

I regeringens skrivelse 2020/21:75 redovisas att regeringen i juli 2019 gav Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket i uppdrag att revidera förvaltningsplanen för gråsäl och genomföra en vetenskaplig utvärdering av effekterna av en eventuell beståndsreglerande jakt på gråsäl ur ett ekosystemperspektiv. En reviderad förvaltningsplan redovisades den 29 november 2019 och den vetenskapliga utvärderingen ska redovisas senast den 1 juni 2021. Naturvårdsverket beslutade den 6 april 2020 om licensjakt på gråsäl under 2020 och början av 2021. Förslag om gråsäl och knubbsäl ingår i Naturvårdsverkets förslag till ändringar av gällande jakttider. Förslaget har remitterats. Ärendet bereds vidare.

I juli 2019 beslutade regeringen om en ändring i jaktförordningen som gör det möjligt för Naturvårdsverket att besluta om licensjakt på gråsäl. Förutsättningen är att detta sker efter av Havs- och vattenmyndigheten har hörts och efter bedömning av om det är vetenskapligt befogat ur ett ekosystemperspektiv. Förordningsändringen trädde i kraft den 29 november 2019 och

upphör att gälla den 1 januari 2022, om inte en vetenskaplig utvärdering visar att regeringen bör förlänga möjligheten att besluta om licensjakt. Som nämnts ovan ska en vetenskaplig utvärdering av eventuell beståndsreglerande jakt på gråsäl redovisas senast den 1 juni 2021.

I april 2020 beslutade Naturvårdsverket om licensjakt på sammanlagt 2 000 gråsäl mellan den 20 april 2020 och den 31 januari 2021. Kvoten var gemensam för samtliga län med kust mot Östersjön. Sammanlagt rapporterades att 1 028 gråsäl fälldes under perioden.

I Naturvårdsverkets tidigare nämnda jaktöversyn föreslås att möjligheten till licensjakt på gråsäl ska göras permanent. Naturvårdsverket bedömer att licensjakt är ett lämpligt och nödvändigt förvaltningsverktyg utöver möjligheten till skyddsjakt. Med licensjakt kan skador i större utsträckning förebyggas genom att populationen regleras innan någon enskild skada uppstått. Licensjakten möjliggör också jakt på platser där fiske inte bedrivs men där påverkan ändå kan vara stor. Det kan gälla t.ex. vid fiskodlingar eller på platser som är fredade från fiske i syfte att stärka fiskbestånden. Naturvårdsverket föreslår även att licensjakt på knubbsäl ska möjliggöras.

När det gäller frågan om en förvaltningsplan för vikarsäl har Havs- och vattenmyndigheten upplyst om följande. Myndigheten fick 2012 i uppdrag att ta fram en förvaltningsplan för knubbsäl i Västerhavet och för gråsäl i Östersjön. Myndigheten fick inget uppdrag för vikarsäl men övertog ett utkast till ett åtgärdsprogram för vikarsäl från Naturvårdsverket. Myndigheten arbetade vidare med åtgärdsprogrammet men gjorde sedan bedömningen att det vore lämpligt med en förvaltningsplan även för vikarsäl trots att arten inte bedöms ha gynnsam bevarandestatus. Arbetet med att ta fram en förvaltningsplan för vikarsäl pågår.

Utskottets ställningstagande

Förvaltning av skarv

Utskottet konstaterar inledningsvis att det i dag pågår forskning vid SLU om skarvens påverkan på fiskbestånd bl.a. i 8+fjordarområdet. Det pågår även ett nordiskt forskningssamarbete, där SLU deltar, som bl.a. undersöker möjligheten till en nordisk förvaltningsplan. Enligt utskottets bedömning kan motion 2020/21:1974 (M) yrkande 7 mot denna bakgrund lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om att fastställa kriterier för gynnsam bevarandestatus för skarv noterar utskottet att det av Naturvårdsverkets nationella förvaltningsplan för skarv framgår att skarven uppfyller kriterierna för gynnsam bevarandestatus på det sättet att artens populationsstorlek och populationstrend varit starkt ökande under lång tid, att dess geografiska utbredningsområde har utökats mycket kraftigt under de senaste decennierna, att arten har en mycket livskraftig totalpopulation samt att det finns gott om lämpliga livsmiljöer för artens häckning och födosök. Naturvårdsverket bedömer vidare att skarven under överskådlig framtid inte torde vara i behov

av ytterligare skydds- eller bevarandeåtgärder och att det därför inte är aktuellt att sätta upp några specifika mål för artens populationsstorlek. Utskottet ser inte skäl att ifrågasätta Naturvårdsverkets bedömning och anser därmed att motion 2020/21:3359 (M) yrkande 21 kan avslås.

Vidare konstaterar utskottet att den regionala förvaltningen av skarv är en fråga för länsstyrelserna. Naturvårdsverket har i den nationella förvaltningsplanen för skarv rekommenderat länsstyrelserna att ta fram regionala förvaltningsplaner för skarv. Detta är också ett arbete som har påbörjats på regional nivå. Utskottet anser därmed att motionerna 2020/21:3039 (M) i denna del och 2020/21:3359 (M) yrkande 22 kan lämnas utan åtgärd.

Förvaltning av säl

Utskottet kan liksom tidigare konstatera att sälerna orsakar betydande skador för kustfisket, dels i form av skador på fiskeredskapen, dels i form av att sälarna tar fångst från redskapen. Utskottet har därför tidigare riktat ett tillkännagivande till regeringen om att införa licensjakt på säl. Regeringen beslutade därefter 2019 om att införa licensjakt på gråsäl under en begränsad period, fram till den 1 januari 2022. Utskottet noterar att Naturvårdsverket i sin jaktöversyn föreslår att licensjakten på säl ska göras permanent. Utskottet noterar vidare att Naturvårdsverket har fått i uppdrag att genomföra en vetenskaplig utvärdering av en beståndsreglerande jakt på gråsäl. Detta uppdrag ska redovisas senast den 1 juni 2021. Med hänvisning till det arbete som pågår föreslår utskottet att motion 2020/21:2923 (C) yrkande 18 i denna del ska avslås.

Utskottet konstaterar vidare att Naturvårdsverket nyligen beslutat om att tillåta skyddsjakt på knobbsäl och vikarsäl under 2021 och början på 2022. Naturvårdsverkets beslut innebär bl.a. att skyddsjakt även kan utföras inom fredningsområde för fisk. Utskottet anser därmed att motion 2020/21:3352 (M) yrkande 28 i denna del får anses vara tillgodosett och avstyrker därför yrkandet.

Utskottet kan slutligen konstatera att Havs- och vattenmyndigheten arbetar med att ta fram en förvaltningsplan för vikarsäl. Även yrkande 20 i motion 2020/21:3359 (M) får därmed anses vara tillgodosett och avstyrks därför.

Rovdjurspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förvaltning av vargstammen och om jaktfrågor.

Jämför reservation 15 (SD), 16 (L), 17 (C) och 18 (KD).

Motionerna

Förvaltning av vargstammen

I kommittémotion 2020/21:725 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 12 föreslås en maximinivå för vargstammen. Enligt motionärerna skulle det vara fördelaktigt att sätta ett tak på vargstammen i linje med den översta gräns på 270 individer som riksdagen beslutat om. Då skulle man på ett mer effektivt sätt kunna fastslå om det finns utrymme för licensjakt eller inte och utifrån den inventering som görs på vintern varje år besluta hur många vargar som får skjutas vid kommande vinters licensjakt.

Enligt yrkande 13 i samma motion bör regeringen utreda möjligheten att även bestämma länsvisa maximinivåer för vargstammen för att nå en jämnare fördelning över landet. Om inventeringen av vargar en vinter visar att taket överskrids inom ett län ska länsstyrelsen fatta beslut om vargjakt, oberoende av antalet individer i resten av landet.

Motionärerna i kommittémotion 2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 22 framhåller forskningens roll för bedömning av gynnsam bevarandestatus. Hur stora stammarna av olika arter behöver vara för att kunna anses vara tillräckligt starka är en bedömningsfråga för experterna inom området. Dessa bedömningar måste utgå från vetenskapliga analyser av populationens storlek och utveckling. Hur stor vargstammen ska vara ska alltså inte beslutas genom riksdagsbeslut.

Jaktfrågor

I motion 2020/21:769 av Daniel Bäckström (C) föreslås att länsstyrelsernas besiktningspersonal ska ha jour dygnet runt, vardag som helg för besiktning av rovdjursdödade tamdjur i hela landet.

Enligt motion 2020/21:1444 av Joar Forsell och Lina Nordquist (båda L) bör skinnat efter rovdjur som fällts genom skyddsjakt tillfalla jakträttsinnehavaren såsom är fallet vid licensjakt.

I kommittémotion 2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 12 föreslås att genomförandet av skyddsjakt ska främjas genom användning av annars otillåtna hjälpmedel eftersom det när skyddsjakt har beviljats är angeläget att djuren snarast avlivas. I dag finns det begränsningar och otydligheter i lagstiftningen när det gäller flera tekniska hjälpmedel som bör kunna användas vid skyddsjakt på rovdjur. Regelverket för viltkameror

har lättats upp men bör kunna lättas upp ännu mer vid beslutad skyddsjakt. Riksdagen bör därför snarast besluta om att förtydliga lagstiftningen så att man tillåts agera direkt på bilder från en viltkamera. Detta bör även innefatta tillåtelse att använda motorfordon för att snabbt ta sig ut till området där djuren finns.

Enligt yrkande 14 i samma motion bör licensjakten på björn utökas. Motionärerna framhåller att björnar orsakar stora skador i många områden. Jakten hålls ändå på en så låg nivå att björnstammen i dag uppgår till 3 000 björnar, vilket är dubbelt så mycket som krävs för att björnen ska anses ha gynnsam bevarandestatus.

Peter Helander m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2020/21:2923 yrkande 12 att det bör skapas länsvisa kartor över särskilt sårbara områden för tamdjurshållningen för att underlätta och skynda på beslut om skyddsjakt.

Tidigare behandling

Riksdagen riktade under 2020 två tillkännagiven till regeringen om jakt på varg. Utskottet föreslog i december 2020 genom ett utskottsinitiativ ett tillkännagivande till regeringen om att

- ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram nya rekommendationer för skyddsjakt på varg som också gör det möjligt att fatta beslut om skyddsjakt på ett helt revir
- göra det tryggare, enklare och snabbare för personer att ansöka om skyddsjakt
- se över sekretessbestämmelserna i samband med skyddsjakt och licensjakt
- se till att staten tar ett större ansvar för skyddsjakt
- utreda förutsättningarna för att bekosta utbildning av certifierade hundar genom viltskadeanslaget.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2020/21:MJU5, rskr. 2020/21:82).

Riksdagen riktade i maj 2020 ett tillkännagivande till regeringen om att se över förutsättningarna för att utöka licensjakten på varg i områden där vargstammen behöver minskas (bet. 2019/20:MJU15, rskr. 2019/20:236). Miljö- och jordbruksutskottet anförde i sitt betänkande bl.a. följande:

Enligt utskottets bedömning behöver vargstammen minskas i vissa regioner genom licensjakt. Besluten om antalet vargar som kan skjutas vid licensjakt behöver beakta det demokratiskt beslutade målet för vargstammen. Hänsyn bör också tas till dels hur rovdjursförekomst påverkar älgstammens storlek, dels till hur människors trygghet och livskvalitet påverkas. Utskottet konstaterar att ingen av våra rovdjursarter på den skandinaviska halvön i dagsläget är utrotningshotad. Enligt utskottets bedömning kan mot denna bakgrund en fortsatt riktad och selektiv jakt på varg genomföras utan att den påverkar vargens gynnsamma bevarandestatus. Därutöver bedömer utskottet att Naturvårdsverkets regleringsbrev behöver bli tydligare och bygga på de demokratiskt fattade beslut som finns om rovdjursförvaltningen när det gäller populationernas

storlek. Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringen ska se över förutsättningarna för att utöka licensjakten på varg i områden där vargstammen behöver minskas.

Kompletterande uppgifter

Förvaltning av vargstammen

Ramarna för den svenska viltförvaltningen sätts av internationella konventioner och EU-direktiv. Vargen är skyddad enligt art- och habitatdirektivet och omfattas även av reglerna i Bernkonventionen. Enligt art- och habitatdirektivet är EU:s medlemsstater skyldiga att vidta åtgärder för att säkerställa att arter som omfattas av direktivet uppnår och bibehåller en gynnsam bevarandestatus. I direktivets bilaga 4 anges djur- och växtarter som kräver strikt skydd av medlemsstaterna, och här återfinns bl.a. varg. Dessa arter får som huvudregel inte avsiktligt fångas eller dödas i naturen. Direktivet ger dock medlemsstaterna möjlighet att göra undantag från skyddskraven under vissa särskilt angivna förutsättningar, förutsatt att det inte finns någon annan lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden i deras naturliga utbredningsområde. Direktivet är ett minimidirektiv, vilket innebär att medlemsländerna inte får införa regler som innebär ett mindre strängt skydd än vad direktiven föreskriver.

Den nuvarande inriktningen på rovdjurspolitiken godkändes av riksdagen 2013 (prop. 2012/13:191, bet. 2013/14:MJU7, rskr. 2013/14:99). Det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken är att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn (de s.k. stora rovdjuren) i Sverige ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.

Bestämmelser om förvaltningen av de stora rovdjuren finns i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Enligt förordningen syftar förvaltningen till att dessa arter ska finnas i så stort antal att arterna långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och att djuren kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. Detta syfte ska uppnås i en sådan takt att samexistensen mellan människor och dessa arter främjas samtidigt som skador och besvär förebyggs och begränsas.

Inom ramen för den beslutade rovdjurspolitiken har Naturvårdsverket tagit fram nationella förvaltningsplaner för de stora rovdjuren. I förvaltningsplanen beskrivs vilka mål som gäller för arten och vilka åtgärder som behövs för att uppnå målen. Det anges också hur åtgärderna ska följas upp och vilka som är ansvariga för respektive delar. Resultaten från länsstyrelsernas inventeringar är en viktig utgångspunkt för förvaltningsplanerna. De nuvarande förvaltningsplanerna är giltiga t.o.m. 2021.

Målet för vargen enligt inriktningen för rovdjurspolitiken innebär att vargens referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller

populationen ska fastställas av Naturvårdsverket i intervallet 170–270 individer. Vargens referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller utbredningsområde ska vara hela Sverige, förutom den alpina regionen och Gotlands län. Målet innebär vidare att vargstammens koncentration ska minskas där den är som tätast, att vargens förekomst i renskötselområdet i huvudsak ska begränsas till de områden där den gör minst skada och att vargens förekomst i län med fåbodbruk, intensiv fårskötsel eller skärgårdar i huvudsak ska begränsas till de områden där den gör minst skada. Vid behandlingen av propositionen i miljö- och jordbruksutskottet anförde utskottet att det referensvärde för gynnsam bevarandestatus som Naturvårdsverket sedan fastställer inte ska få underskridas (bet. 2013/14:MJU7).

Naturvårdsverket fick 2015 i uppdrag att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera den befintliga sårbarhetsanalysen för varg och med den som grund utreda vad som krävs för att vargpopulationen i Sverige ska anses ha en gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Av Naturvårdsverkets redovisning (NV-02945-15) framgår bl.a. följande. Forskargruppen har kommit fram till ett referensvärde för varg på minst 300 vargar i Sverige under förutsättning att minst en varg vandrar in och reproducerar sig åtminstone vart femte år. Enligt Naturvårdsverkets bedömning skulle vargen under sådana förutsättningar ha gynnsam bevarandestatus i enlighet med art- och habitatdirektivet eftersom verket bedömde att övriga kriterier är uppfyllda.

Naturvårdsverket presenterade 2016 en femårig plan för genetisk förstärkning av vargstammen 2016–2020 (NV-02544-15). Planen beskriver vilka åtgärder som bör vidtas för att målet om nya reproducerande invandrade vargar uppfylls så att en gynnsam bevarandestatus för varg kan bibehållas och ska enligt Naturvårdsverket ses som ett komplement till den nationella förvaltningsplanen för varg. Naturvårdsverket har gjort en uppföljning av delmålen. Resultatet publicerades i april 2020 (Utvärdering av delmålen i plan för genetisk förstärkning av varg 2016–2020, rapport 6927). Resultatet av utvärderingen visar att merparten av delmålen har nåtts. En övergripande slutsats är att genetisk förstärkning är ett långsiktigt arbete som bör ses över en längre tid än vad planen omfattar. I rapporten anges även att den skandinaviska vargpopulationen är relativt liten, isolerad och inavlad då den genetiskt fram till 2012 byggde på endast fem individer.

Vart sjätte år rapporterar Naturvårdsverket till kommissionen statusen för olika arter och naturtyper enligt artikel 17 i EU:s art- och habitatdirektiv. Den senaste rapporteringen genomfördes den 29 april 2019. I rapporteringen angavs att referensvärdet för varg är 300 individer. Det är det lägsta antal vargar som ska finnas i Sverige för att uppnå en gynnsam bevarandestatus. Enligt information från Naturvårdsverket ska bedömningen av vad som är gynnsam bevarandestatus bygga på bästa tillgängliga forskning. I rovdjursförvaltningen har man vid exempelvis beslut om jakt utgått från minst 300 vargar sedan 2015 då den uppdaterade sårbarhetsanalysen för varg

presenterades. Vidare anför Naturvårdsverket att denna nivå också får stöd i en dom från Högsta förvaltningsdomstolen från 2016 (HFD 2016 ref. 89) där domstolen angav att man ”inte har anledning att ifrågasätta det vetenskapliga underlag som Naturvårdsverket har byggt sin bedömning på”.

Landsbygdsminister Jennie Nilsson anförde den 9 mars 2021 bl.a. följande i debatten om interpellation 2020/21:482:

Riksdagen beslutade 2013 att godkänna förslagen i propositionen En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) om att referensvärdet för gynnsam bevarandestatus hos den svenska vargpopulationen skulle ligga någonstans mellan 170 och 270 individer. Referensvärdet anger hur många individer som minst behöver finnas för att vargstammen ska kunna anses ha en gynnsam bevarandestatus.

I propositionen framförde regeringen att Naturvårdsverket efter riksdagens behandling skulle bedöma vilket det exakta referensvärdet för varg skulle vara inom det av regeringen föreslagna intervallet och rapportera värdet till EU-kommissionen enligt art- och habitatdirektivet. Enligt EU-kommissionens riktlinjer kan det rapporterade referensvärdet inte vara ett intervall utan måste vara ett exakt värde. I enlighet med riksdagens beslut rapporterade Naturvårdsverket att referensvärdet för vargpopulationen i Sverige ska vara minst 270 vargar. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus får sedan inte underskridas.

Enligt art- och habitatdirektivet ska medlemsländerna vart sjätte år rapportera referensvärden för alla de arter som anges i direktivets bilagor. Riksdagsbeslutet handlade om den rapportering av rovdjur som Sverige gjorde 2013. Den sårbarhetsanalys som låg till grund för referensvärdet i propositionen 2013 kritiserades för att inte beakta de genetiska aspekterna.

Den svenska populationen av varg har haft en högre inavelsgrad än vad som ingick i analysen, och analysen stred därför mot EU-kommissionens riktlinjer om det vetenskapliga underlaget till referensvärdet. Regeringen gav därför under 2015 Naturvårdsverket i uppdrag att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera analysen. Analysen visade att det behövs minst 300 vargar i Sverige och att minst en invandrad varg från Finland eller Ryssland behöver reproducera sig med en skandinavisk varg varje femårsperiod för att populationen ska ha gynnsam bevarandestatus.

Jag uppfattar att Naturvårdsverkets bedömning av referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för vargen i Sverige nu vilar på den vetenskapliga grund som EU-kommissionens riktlinjer kräver av medlemsländerna.

Under inventeringssäsongen 2019/2020 uppskattades att det fanns 365 vargar i Sverige. När populationen har gynnsam bevarandestatus är det möjligt att fatta beslut om licensjakt bland annat för att minska tätheten i vargstammen. Under innevarande vinter har det varit möjligt att bedriva licensjakt. Det totala jaktuttaget var 27 vargar, varav 16 vargar har fällts i Gävleborgs län. Härutöver är det också möjligt att fatta beslut om skyddsjakt om skador inträffar eller i förebyggande syfte förutsatt att den gynnsamma bevarandestatusen inte påverkas och att det inte finns någon annan lösning. Länsstyrelsen i Gävleborgs län har nyligen fattat beslut om skyddsjakt på två vargar. Sammanlagt har tre vargar fällts i skyddsjakt i år.

Målet är att Sveriges vargstam ska spridas över större områden än i dag. Det är naturliga processer som tar tid att uppnå. Naturvårdsverket beslutar om miniminivåer för varg i de berörda länen. Det är Naturvårdsverket som tillsammans med länsstyrelserna ansvarar för förvaltningen av vargstammen. För närvarande ser regeringen över regelverket för hur miniminivåer för de stora rovdjuren ska fastställas i

syfte att öka flexibiliteten mellan länen och på så sätt underlätta processen med att vargpopulationen glesas ut, bland annat genom att den kan spridas över större områden i landet.

Näringsdepartementet publicerade i november 2020 promemorian Miniminivåer för björn, varg, järv och lo (N2020/02821). Promemorian innehåller förslag på ändringar i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. I promemorian föreslås att miniminivåerna för dessa djur inte längre ska fastställas länsvis utan enbart per rovdjursförvaltningsområde. Av promemorian framgår att miniminivåerna i dag fastställs både länsvis och för varje rovdjursförvaltningsområde. De länsvisa nivåerna skapar dock problem för förvaltningen av rovdjur, bl.a. eftersom rovdjuren rör sig över stora områden och inte sällan över länsgränserna. Genom att ta bort kravet på att fastställa miniminivåerna för varje län möjliggörs en mer flexibel förvaltning av rovdjuren. Länsstyrelserna kan då sinsemellan förhandla om vilka förvaltningsåtgärder som bör vidtas med hänsyn till hur djuren rör sig och faktorer som t.ex. vikande populationer av bytesdjur och socioekonomiska faktorer, utan att vara låsta vid fastställda miniminivåer för länen. Förordningsändringarna föreslås börja gälla den 1 april 2021.

Jaktfrågor

Sedan 2016 finns en bestämmelse i 58 a § jaktförordningen (1987:905) om att ärenden om jakt efter bl.a. de stora rovdjuren ska handläggas skyndsamt.

I dagsläget skiljer det sig åt mellan de olika länsstyrelserna i landet när det gäller frågan om det finns personal i beredskap för just rovdjursangrepp. Olika länsstyrelser har bedömt behovet olika och en del länsstyrelser har haft beredskap tidigare men tagit bort denna. Som exempel på hur arbetet på en länsstyrelse är organiserat kan nämnas länsstyrelsen i Örebro län. Där finns ett beredskapssystem i form av en s.k. rovdjurstelefon, dvs. ett direktnummer dit man kan ringa om akuta rovdjursfrågor. Utanför ordinarie arbetstid kopplas telefonsamtalen till länsstyrelsens tjänsteman i beredskap (TIB). Detta innebär att den som ringer in kan få svar dygnet runt, men att den som svarar inte arbetar specifikt med rovdjur utan ingår i länets krisberedskapsfunktion. Vardagar och helger kl. 7–21 finns även en besiktningsman i beredskap för att kunna åka ut och besiktiga angrepp och bistå med råd kring akuta åtgärder som t.ex. akutstängsel eller flytt av djur.

När det gäller frågan om vargskinn kan följande noteras. Besiktningsmän från länsstyrelsen inspekterar alla fällda vargar. Hela vargkroppen tas om hand och skickas till Statens veterinärmedicinska anstalt som samlar in provdata som används i vargforskningen. Vid licensjakt får jägaren behålla skinnet. När det gäller frågan om rätten till skinnet från djur som fällts vid skyddsjakt kan följande noteras. Naturvårdsverket konstaterade vid sin övergripande översyn av föreskrifterna inom viltområdet 2018 att ett rovdjur som fälls vid skyddsjakt är legalt avlivat och därmed inte tillfaller staten utan markägaren eller jakträttshavaren (jfr 33 § jaktförordningen). Med anledning av detta

samverkade Naturvårdsverket under 2020 med länsstyrelserna för att få till en vägledning för denna nya tolkning. Frågan är dock komplicerad och kan kräva en förordningsändring. I dagsläget hanterar länsstyrelserna frågan olika. Frågan har ännu inte prövats av domstol.

I jaktlagen och jaktförordningen finns regler om vilka jaktmedel som får användas vid bl.a. jakt på rovdjur. Enligt 31 § jaktlagen får jakt inte utföras från motordrivna forskaffningsmedel. Motorfordon får inte heller användas för att söka efter, spåra, förfölja eller genskjuta vilt, för att hindra vilt att undkomma eller för att avleda viltets uppmärksamhet från den som jagar. Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från detta förbud. År 2018 infördes vissa möjligheter för rullstolsburna att jaga även dessa djur från ett motordrivet fordon (20 a § jaktförordningen). Vidare kan enligt 21 § jaktförordningen undantag från förbudet medges i det enskilda fallet när det gäller bl.a. björn och varg, men sådana undantag får medges endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras, och
3. undantaget behövs för att en sådan begränsad jakt som avses i 23 c § ska kunna genomföras eller behövs av något sådant skäl som anges i 23 a § eller 31 § första stycket denna förordning.

Enligt 22 § jaktförordningen får skjutvapen inte medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng. Vissa undantag finns dock från detta förbud; t.ex. gäller det inte om undantag meddelats enligt 21 §. Enligt 23 § jaktförordningen får länsstyrelsen även i det enskilda fallet, eller genom föreskrifter, medge undantag från nämnda förbud, om det behövs för renskötseln eller om det annars finns särskilda skäl.

En viltkamera är en typ av kamera som automatiskt tar bilder eller filmer när t.ex. ett djur går förbi kameran. Sedan en lagändring 2018 behöver privatpersoner inte söka tillstånd för att använda en viltkamera, även om vissa regler måste följas vid uppsättandet. Privatpersoner får t.ex. bara sätta upp en viltkamera på sin egen mark eller med markägarens tillstånd och det ska finnas en skylt med information om att det finns en viltkamera i området.

Björn är strikt skyddad enligt art- och habitatdirektivet. Som framgått ovan innebär detta att arten som huvudregel inte får dödas (se föregående avsnitt). Björn kan jagas genom skydds jakt eller licensjakt. Naturvårdsverket får enligt 23 a och 23 b §§ jaktförordningen fatta beslut om skydds jakt efter björn. Beslut får fattas efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada eller på myndighetens eget initiativ. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, får beslut om skydds jakt fattas även om ingen skada ännu har inträffat. Beslut om skydds jakt får dock endast fattas om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Beslutet måste även motiveras av något av de skäl som anges i bestämmelsen, exempelvis av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet

eller för att förhindra allvarlig skada, särskilt på grödor, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom. Beslut om skyddsjakt kan fattas vid behov, året om. Jakttiden för det specifika tillfället fastställs i det aktuella beslutet om skyddsjakt. Naturvårdsverket har, i enlighet med 24 a § jaktförordningen, delegerat rätten att besluta om skyddsjakt till länsstyrelsen. Nuvarande delegation gäller t.o.m. den 30 juni 2023. Enligt 28 § jaktförordningen får även björn dödas för att skydda tamdjur vid angrepp eller omedelbart förestående angrepp på tamdjur.

Licensjakt efter björn regleras i 23 c § jaktförordningen. Där anges att förutsättningarna för att sådan jakt ska kunna tillåtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte gör det svårare att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden. Enligt jaktförordningen får Naturvårdsverket besluta om licensjakt. Verket får även överlämna beslutsrätten till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde, under förutsättning att antalet föryngringar i förvaltningsområdet överstiger de fastställda miniminivåerna för den aktuella arten (23 och 24 a §§). Naturvårdsverket har beslutat att överlämna rätten att fatta beslut om licensjakt efter björn till samtliga länsstyrelser inom norra och mellersta rovdjursförvaltningsområdena. Delegeringen gäller t.o.m. den 30 november 2022.

Under licensjakten 2020 fälldes totalt 293 björnar, vilket är två fler än vad som tilldelats. Under 2019 fälldes 298 björnar vid licensjakt och 41 vid skyddsjakt. Som tidigare nämnts har Naturvårdsverket nyligen genomfört en översyn av jakttiderna i jaktförordningen. Översynen omfattar bl.a. jakttiderna för licensjakt på björn. Förslaget har remitterats och är under beredning inom Regeringskansliet.

Enligt Naturvårdsverket visar resultatet från 2017 års populationsberäkning att det finns ca 2 900 björnar i Sverige. Detta är ungefär lika många som 2013 då den senaste beräkningen genomfördes.

Den 29 april 2019 rapporterade Naturvårdsverket nya referensvärden till EU enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet. Det nya referensvärdet för minsta populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för björn i Sverige rapporterades till 1 400 individer utifrån bästa tillgängliga vetenskapliga underlag. Naturvårdsverket fattade i april 2020 beslut om fastställande av miniminivåer för björn för rovdjursförvaltningsområden och län. Som nämnts ovan finns ett förslag om att ta bort de länsvisa miniminivåerna.

När det gäller frågan om länsvisa kartor kan följande noteras. Enligt propositionen En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) bör beslut om skyddsjakt efter stora rovdjur basera sig på god kunskap om regionala förhållanden. Regionala förvaltningsplaner för bl.a. varg bör därför inkludera bedömningar av om det finns områden inom länet som är särskilt sårbara för förekomst av stora rovdjur. Exempel på sådana områden är renskötselområdets

kalvningsland under kalvningsperioden, områden med traditionellt fåbodbruk under betessäsongen, områden med särskilt hög täthet av tamdjursbesättningar samt skärgårdsöar med frigående betesdjur. Uppgifter om bl.a. områdets särskilda värden, de risker som förekomst av stora rovdjur medför, möjligheter att förebygga skador av rovdjur, områdets lämplighet som rovdjurshabitat samt vilka andra mål som riskerar att stå i konflikt med art- och habitatdirektivets strikta skydd av stora rovdjur i området bör därför enligt regeringen redovisas i de regionala förvaltningsplanerna.

I Naturvårdsverkets nationella förvaltningsplan för varg 2014–2019, vars giltighetstid förlängts till 2021, anges att beslut om förvaltningen av stora rovdjur bör basera sig på god kunskap om regionala förhållanden. Regionala förvaltningsplaner för björn, varg, järv, lodjur och kungsörn bör därför inkludera bedömningar av om det finns områden inom länet som är särskilt sårbara för förekomst av stora rovdjur. Naturvårdsverket tog 2011 fram en vägledning för prioritering av förebyggande åtgärder vid rovdjursangrepp i särskilt tamdjurstäta områden. I förvaltningsplanen anges vidare att de regionala förvaltningsplanerna bör innehålla överväganden i frågan om det finns områden inom länet där förekomst av stora rovdjur sannolikt kommer att orsaka allvarliga skador och, om så är fallet, beskriva dessa och vilka förebyggande åtgärder som har vidtagits alternativt kan vidtas där. Uppgifter om bl.a. områdenas särskilda värden, de risker som förekomst av stora rovdjur medför och möjligheter att förebygga skador av rovdjur bör redovisas.

Den som håller får, getter, grisar eller nötkreatur ska registrera platsen där djuren hålls hos Jordbruksverket. Förflyttningar och förändringar i djurbesättningarna ska rapporteras till Jordbruksverket inom viss tid. Jordbruksverket genomförde under 2020 en undersökning av det svenska jordbruket som bl.a. omfattade frågan om var i landet det finns fårbesättningar. Enligt uppgift från Jordbruksverket har de en bra bild över var i landet det finns får, även om all statistik innebär en viss osäkerhet.

Utskottets ställningstagande

Förvaltning av vargstammen

Riksdagen har fastställt ett övergripande mål för rovdjurspolitiken och artspecifika mål för de fem stora rovdjuren. Målen tar hänsyn till de olika aspekter som behöver vägas samman i rovdjursförvaltningen. Utskottet anser att den tidigare beslutade rovdjurspolitiken och dess inriktning bör ligga fast. Utskottet noterar de möjligheter till licensjakt och skyddsjakt som finns inom det nuvarande regelverket och välkomnar det pågående arbetet med att se över miniminivåerna för varg i syfte att öka flexibiliteten mellan länen och möjliggöra att vargen sprids över större områden i landet. Vidare delar utskottet landsbygdsministerns bedömning att referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för varg i Sverige nu vilar på den vetenskapliga grund som EU-kommissionens riktlinjer kräver av medlemsländerna. Mot denna

bakgrund föreslår utskottet att motionerna 2020/21:725 (SD) yrkandena 12 och 13 samt 2020/21:3273 (L) yrkande 22 lämnas utan åtgärd.

Jaktfrågor

Det är viktigt att åtgärder kan vidtas snabbt efter ett rovdjursangrepp. Utskottet konstaterar att länsstyrelserna har gjort olika bedömningar av behovet av att ha personal i beredskap för just rovdjursangrepp. Det har inte framkommit några skäl för utskottet att ifrågasätta länsstyrelsernas bedömningar, och utskottet finner därför inte anledning att föreslå några förändringar. Utskottet anser därmed att motion 2020/21:769 (C) kan lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om skinnets efter skyddsjakt konstaterar utskottet att rättsläget för närvarande förefaller vara oklart. Utskottet noterar dock att Naturvårdsverket har uppmärksammat frågan och inlett ett arbete med länsstyrelserna för att klargöra rättsläget. Motion 2020/21:1444 (L) avstyrks därmed.

När det gäller frågan om hjälpmedel vid skyddsjakt delar utskottet bedömningen att det är viktigt att skyddsjakt kan genomföras snabbt och effektivt. Utskottet finner dock inte anledning att för närvarande föreslå några ändringar av det aktuella regelverket. Motion 2020/21:2804 (KD) yrkande 12 avstyrks därmed.

I frågan om jakt på björn kan utskottet konstatera att den kan bedrivas genom både skyddsjakt och licensjakt. Naturvårdsverket har nyligen genomfört en översyn av jakttiderna i jaktförordningen, som bl.a. omfattar licensjakt på björn, och överlämnat sitt förslag till regeringen. Ärendet är under beredning i Regeringskansliet. Vidare har Regeringskansliet remitterat ett förslag om att ta bort de länsvisa miniminivåerna för björn. Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet att motion 2020/21:2804 (KD) yrkande 14 kan lämnas utan åtgärd.

Kunskap om sårbara områden kan underlätta beslut om skyddsjakt. I rovdjurspropositionen anfördes att de regionala förvaltningsplanerna för de stora rovdjuren bör inkludera bedömningar av om det finns områden inom länet som är särskilt sårbara för förekomst av stora rovdjur som exempelvis områden med särskilt hög täthet av tamdjursbesättningar. Denna rekommendation återfinns även i Naturvårdsverkets nationella förvaltningsplan för varg. Av redogörelsen ovan framgår att den som håller vissa tamdjur ska registrera detta hos Jordbruksverket. Myndigheten får därmed en bra bild över var i landet det finns tamdjur, t.ex. får. Mot denna bakgrund finner utskottet inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2020/21:2923 (C) yrkande 12.

Skyddad skog och mark

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skyddad skog och mark.
Jämför reservation 19 (M, SD, KD).

Motionerna

I motion 2020/21:782 av Mikael Larsson och Daniel Bäckström (båda C) yrkande 2 anför att regeringen inför rapporteringen till FN om skydd av natur nog analysera och utreda vilka siffror som finns över skyddet av natur i Sverige så att det stämmer överens med verkligheten.

Liknande förslag finns i kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 5. Motionärerna föreslår att regeringen och myndigheter ska erkänna privatägda skogsarealer som frivilligt undantagits från brukande som skyddad skog, i såväl nationella som internationella sammanhang. Motionärerna anför att Sverige måste understryka att frivilligt skyddade områden i enskild ägo ska räknas med i internationella jämförelser. Det är därför av grundläggande vikt att staten och dess myndigheter erkänner det frivilliga skyddet i såväl nationella som internationella sammanhang.

Även kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 71 berör frågan om beräkning och rapportering av skyddad natur. Enligt motionärerna bör det genomföras en översyn av definitionen av och beräkningsgrunderna för skog som är skyddad eller på annat sätt undantagen produktion. Motionärerna anför att Naturvårdsverket endast inkluderar det s.k. formella skyddet (Natura 2000-områden, naturreservat, nationalparker och biotopskyddsområden) i sin rapportering enligt Nagoyaöverenskommelsen. Även frivilliga avsättningar, avtalat skydd, lågproduktiv skog och skogsbrukets generella hänsyn borde inkluderas. Därutöver bör ytterligare instrument tillgodoräknas, som strandskyddet och riksintresse för naturvård och friluftsliv. Nagoyaöverenskommelsens utrymme för definitioner av skyddad mark bör vara vägledande.

Även motionärerna i kommittémotion 2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 9 anför att det bör genomföras en översyn av definitionen av och beräkningsgrunderna för skog som är skyddad eller på annat sätt undantagen produktion. I motionen framhålls att länder inom EU redovisar och klassificerar skyddad natur på olika sätt varför det är svårt att korrekt tolka den statistik som produceras. Skogsstyrelsen bör därför få i uppdrag att utreda hur Sverige redovisar skydd av natur jämfört med andra EU-länder. En översyn av beräkningsgrunderna för skyddad skog bör genomföras. I denna bör en jämförelse med andra länders beräkningsgrunder ingå samt möjligheten att räkna in impediment i den skyddade skogen.

Motion 2020/21:926 av Gudrun Brunegård (KD) handlar om frågan om att tillgängliggöra statligt ägd natur för naturturism. Motionären anför att det kan

ifrågasättas hur stor kännedom allmänheten har om ekoparkerna. Staten borde lägga större fokus på det samhälleliga ansvaret hos statliga ägare och förvaltare av skog och natur att stimulera samverkan med lokalsamhällena. Det kan göras exempelvis genom att ge respektive myndighet i uppdrag att se över allmänhetens tillgänglighet till områdena. Regeringen bör därför genom regleringsbrev för Sveaskog, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och länsstyrelserna uppmana till en högre grad av aktiv samverkan med lokalsamhället i syfte att stimulera besöksnäringen och det lokala entreprenörskapet för naturturism i statligt ägda naturområden (yrkande 1). Därutöver bör regeringen utreda vilka ägar- och förvaltningsformer som bäst kombinerar intressena för artskydd och allmänhetens tillgång till attraktiva naturområden (yrkande 2).

Kompletterande uppgifter

Enligt januariavtalet ska ansvariga myndigheter få i uppdrag att föreslå ett nytt och enhetligt sätt att räkna skyddad mark.

Skogsstyrelsen fick i regleringsbrevet för 2020 i uppdrag av regeringen att, med beaktande av den privata äganderätten till skog, ta fram ett förslag på ett system för att redovisa frivilliga avsättningar. Systemet ska vara transparent och göra det möjligt för myndigheter att följa upp de frivilliga avsättningarnas geografiska läge, varaktighet och naturvårdskvalitet. Dubbelräkning av exempelvis formellt skydd och frivilliga avsättningar ska undvikas. Uppdraget redovisades oktober 2020 i Skogsstyrelsens rapport 2020/9 Frivilliga avsättningar – förslag på system för uppföljning av geografiskt läge, varaktighet och naturvårdskvalitet.

Regeringen gav i februari 2021 Naturvårdsverket i uppdrag att genomföra en jämförande studie i sättet att redovisa skyddad natur (land och sötvatten) i internationella sammanhang till Europeiska miljöbyrån. I uppdraget ingår även att, om möjligt, ta fram förslag på hur Sverige kan redovisa skyddsformerna enligt Internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier på ett sätt som blir mer jämförbart med andra länders redovisningar. Naturvårdsverket ska redovisa vilka skyddsformer som rapporteras till Europeiska miljöbyrån och vilka bedömningar som ligger till grund för rapporteringen. Naturvårdsverket ska även redovisa vilka skyddsformer som i dag inte rapporteras och bedömningarna bakom detta samt om, och i så fall hur, dessa skulle kunna rapporteras. Naturvårdsverket ska även göra en jämförelse mellan Tyskland, Storbritannien, Finland, Österrike och Estland och, vid behov, andra relevanta länder vad gäller ländernas förutsättningar och rapportering till Europeiska miljöbyrån. Konsekvenserna det får för ländernas arbete med biologisk mångfald och deras förutsättningar för att nå internationella mål och åtaganden för skydd av natur ska analyseras. Skälen till eventuella skillnader mellan ländernas rapportering ska klargöras. Naturvårdsverket ska mot bakgrund av jämförelsen med andra länder om möjligt ta fram förslag på hur Sverige kan redovisa skyddsformer enligt

internationella kriterier på ett sätt som gör att Sveriges redovisning blir mer jämförbar med andra länders redovisningar till Europeiska miljöbyrån. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 18 juni 2021.

Dåvarande miljö- och klimatminister Isabella Lövin anförde den 23 juli 2020 följande som svar på en skriftlig fråga (fr. 2019/20:1774):

Jag vill inleda med att regeringen har en hög ambition när det gäller arbetet med biologisk mångfald. Miljömålen ska nås, vilket bland annat innebär att naturtyper och arter ska ha gynnsam bevarandestatus. Skydd av värdefulla naturområden är en viktig del i uppfyllandet av flera av Sveriges miljömål. Ansvar för att skydda värdefull natur framgår av skogs- och miljöpolitiken och regleras genom vår gemensamma lagstiftning. Skyddade naturområden är av mycket stor betydelse för att bevara den biologiska mångfalden och en mycket värdefull tillgång för friluftsliv och turism.

Enligt Aichimål 11 ska till år 2020 minst 17 procent av alla land- och sötvattensområden samt 10 procent av kust- och havsområden, särskilt områden av särskild betydelse för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, vara bevarade genom effektivt och rättvist förvaltade, ekologiskt representativa och väl förbundna system av reservat och andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder, som också är väl integrerade i omgivande landskap.

Sverige rapporterar, via Naturvårdsverket, årligen uppgifter om skyddade områden till Europeiska miljöbyrån (EEA) som sammanställer hur stor areal av EU:s medlemsländer som omfattas av skyddade områden med syfte att bevara naturmiljön. Enligt SCB:s meddelande redovisar EEA år 2020 att Sverige har 14 procent skyddad landyta. Av SCB:s meddelande framgår att det finns flera skillnader mellan länder som gör att jämförelser ofrånkomligen blir ofullständiga och att andelen skydd i procent ger en förenklad bild av skyddets faktiska kvalitet och omfattning. [...]

Det är Naturvårdsverkets ansvar som expertmyndighet att rapportera uppgifter till EEA om skyddad natur. När verket gör det finns det internationella kriterier och vägledningar för hur andelen skyddad natur ska rapporteras som Sverige måste följa. Jag och regeringen utgår ifrån att detta görs på ett korrekt sätt.

I enlighet med januariavtalet tillsatte regeringen i juli 2019 en utredning om stärkt äganderätt till skog, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (dir. 2019:46, nedan Skogsutredningen). Uppdraget redovisades i november 2020 i betänkandet Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73). Skogsutredningen bedömde bl.a. att skyddad natur bidrar till bioekonomin och landsbygdsutveckling genom att utgöra en destination för en växande besöksnäring. Nationalparker bör enligt Skogsutredningen prioriteras eftersom de har bäst förutsättningar att fungera som tillväxtmotor. Delar av Sveaskogs ekoparker Böda, Halleberg och Hunneberg, Hornslandet och Hornsö bör omvandlas till nationalparker för att gynna lokalsamhället och främja hållbar naturturism. Regelverken kan behöva ses över för att gynna hållbar naturturism inom nuvarande och framtida naturvårdsavsättningar. Utgångspunkten bör vara att verksamhet som inte strider mot bevarandesyftet med skyddet ska kunna tillåtas. Nuvarande regelverk ställer upp hinder för

bl.a. hållbar naturturism i skyddad natur. Utredningen lämnade med anledning av detta bl.a. följande förslag:

- Regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att inleda förstudier för att bilda nationalpark av delar av ekoparkerna Böda, Halleberg och Hunneberg, Hornslandet och Hornsö.
- Riktlinjerna till Naturvårdsverket bör vara att de nya nationalparkerna i fråga om föreskrifter, skötsel samt anläggningar för besökare utformas på ett sätt som innebär förbättrade förutsättningar för naturturism och friluftsliv samt lokal och regional utveckling.
- Regeringen bör se till att den mark som behövs för sådan nationalparksbildning omförs från Sveaskog till Naturvårdsverket. Även viss mark, med låga naturvärden, inom ekoparkerna Böda och Hornsö som kan användas som ersättningsmark till andra markägare i samband med bildandet av dessa nationalparker bör om nödvändigt överföras till Naturvårdsverket. Regeringen bör därefter söka riksdagens stöd för att bilda nationalparkerna.
- Regeringen bör ge Naturvårdsverket medel för och uppdraget att se över myndighetens långsiktiga nationalparksplan i syfte att kraftigt öka takten i bildandet av nya nationalparker och bidra till ökat friluftsliv och utvecklingen av naturturism på lokal och regional nivå.
- I översynen bör det ingå att analysera vilka befintliga naturreservat och marker i statlig ägo som skulle vara lämpliga för nationalparksbildning i syfte att bidra till lokal och regional utveckling.
- Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att utreda och föreslå förändringar i förutsättningarna för bildande av nationalpark och naturreservat och möjligheterna att meddela dispens från nationalparks- och naturreservatsföreskrifter i syfte att gynna sådana verksamheter som kan bedrivas där utan att påverka syftet med skyddet negativt.
- För att gynna hållbar naturturism i skyddad natur bör regeringen även ge Naturvårdsverket i uppdrag att i samråd med andra myndigheter och organisationer analysera hinder och möjligheter för naturturism och aktivt friluftsliv i skyddad natur och vidta åtgärder för att främja dessa intressen inklusive en översyn av vägledningen för utformning av föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken.

Betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det finns skillnader mellan länder när det gäller hur skyddade områden redovisas och rapporteras. Utskottet välkomnar därför det uppdrag som regeringen i februari 2021 gav till Naturvårdsverket om att genomföra en jämförande studie i sättet att redovisa skyddad natur. Utskottet noterar att Naturvårdsverket bl.a. ska ta fram förslag på hur Sverige kan redovisa skyddsformerna på ett sätt som blir mer jämförbart med andra länder.

I uppdraget ingår även att redovisa vilka skyddsformer som i dag inte rapporteras och hur dessa skulle kunna rapporteras i framtiden. Utskottet noterar vidare att Skogsstyrelsen nyligen har redovisat ett regeringsuppdrag med förslag på ett system för att redovisa frivilliga avsättningar. Med hänvisning till det arbete som pågår bedömer utskottet att motionerna 2020/21:729 (SD) yrkande 5, 2020/21:782 (C) yrkande 2, 2020/21:2808 (KD) yrkande 71 och 2020/21:3356 (M) yrkande 9 kan lämnas utan åtgärd i den utsträckning de inte kan anses tillgodosedda och avstyrker därför yrkandena.

Skyddade naturområden är både av mycket stor betydelse för att bevara den biologiska mångfalden och en mycket värdefull tillgång för friluftsliv och turism. Utskottet noterar att flera olika aspekter av frågan om allmänhetens tillgång till skyddad natur omfattas av förslagen i det betänkande som Skogsutredningen nyligen lämnade till regeringen. I betänkandet lämnas bl.a. ett antal förslag som syftar till att främja hållbar naturturism. Betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa det pågående arbetet med utredningens förslag och avstyrker därmed motion 2020/21:926 (KD) yrkandena 1 och 2.

Nationalparker och naturreservat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nationalparker och naturreservat.

Jämför reservation 20 (V) och 21 (M).

Motionerna

Nationalparker

I kommittémotion 2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 11 anförs att regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att öka takten i bildandet av nya och utvidgade nationalparker. Motionärerna anför att det är bra att Naturvårdsverket har en plan för hur fler nationalparker kan bildas och hur befintliga nationalparker kan utvidgas. Mer resurser bör dock läggas på detta arbete så att fler nationalparker snabbare kan bildas.

Naturreservat

Enligt motion 2020/21:2730 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 8 bör länsstyrelserna och Naturvårdsverket få i uppdrag att peka ut och skydda de statliga skogar, inklusive Sveaskogs, som är av reservatsklass.

I kommittémotion 2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 24 föreslås att enskilda naturreservat ska vara giltiga under en förutbestämd tid och sedan förfalla om ingen ny ansökan görs. Motionärerna anför att många

kommuner använder möjligheten att inrätta naturreservat för att inte behöva bygga nya bostäder.

Enligt yrkande 25 i samma motion bör det statliga bidraget till kommuner som inrättar naturreservat avskaffas. Motionärerna anför att det är bra att kommunen måste ersätta markägaren för den värdeminskning inrättandet av ett naturreservat innebär. Det statliga bidraget till detta bör dock slopas så att kommunen får stå för hela kostnaden.

I kommittémotion 2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 18 föreslås att den myndighet eller kommun som inrättar ett naturreservat ska kunna garantera finansiering av underhåll under överskådlig tid. Naturreservaten är ett viktigt sätt att bevara höga naturvärden eller livsmiljöer för skyddsvärda arter. Naturvårdsverket har uppmärksammat att det finns problem med naturreservat som inte underhålls och förvaltas på ett adekvat sätt, vilket medför att de naturvärden som legat till grund för reservatets bildande riskerar att gå förlorade. Den nationella politiken behöver också ha ett helhetsperspektiv när det gäller skydd av natur som innefattar perspektivet att även förmå underhålla skyddade områden.

Kompletterande uppgifter

Nationalparker

Nationalpark är det starkaste skydd ett område kan få. Det ges bara till de finaste och mest värdefulla områdena i det svenska landskapet. Arbetet med nationalparker styrs av miljöbalken och internationella kriterier. Enligt 7 kap. 2 § miljöbalken får regeringen, efter riksdagens medgivande, förklara ett mark- eller vattenområde som ägs av staten som nationalpark i syfte att bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick. Arbetet med nationalparker i Sverige styrs även av Internationella naturvårdsunionens (IUCN) riktlinjer (Guidelines for Protected Areas Management Categories) från 1994. Dessa riktlinjer stämmer väsentligen överens med miljöbalkens bestämmelser men är något utförligare än dessa.

Naturvårdsverket har i sin långsiktiga nationalparksplan från 2008 (Nationalparksplan för Sverige – långsiktig plan) sammanfattat de nationella och internationella kriterierna för nationalparker. Av planen framgår att nationalparker ska

- var för sig och tillsammans väl representera utbredda eller unika svenska landskapstyper i ett system över landet
- omfatta hela landskapsavsnitt på normalt minst 1 000 hektar
- till sin kärna och huvuddel vara natur med ursprunglig karaktär
- vara storslagna eller särpräglade i sitt slag och vara intressanta som sevärdheter
- ha höga naturvärden

- kunna skyddas effektivt och samtidigt utnyttjas för forskning, friluftsliv och turism utan att naturvärdena skadas.

Sverige har i dag 30 nationalparker. I Naturvårdsverkets långsiktiga nationalparksplan ingår förslag om att göra 13 nya områden till nationalparker och utvidga sju områden. Två nya nationalparker har bildats enligt planen, Kosterhavet (2009) och Åsnen (2018). Fyra nationalparker har utvidgats, Skuleskogen (2009), Hamra (2011), Tiveden (2017) och Björnlandet (2017). För närvarande pågår arbete med att bilda två nya nationalparker, Nämndöskärgården och Bästeträsk. Om förslagen i planen genomförs kommer Sverige att ha 40 nationalparker, och nationalparkernas andel av landets skyddade natur kommer att vara 35 procent.

Av Naturvårdsverkets skrift Nationalparksplan för Sverige – Genomförande 2015–2020 framgår bl.a. följande om arbetet med att inrätta nationalparker. Det är Naturvårdsverket som har ansvaret för planering och genomförande av nya nationalparker och som beslutar om föreskrifter och skötselplaner för nationalparker. Arbetet bedrivs i nära samarbete med berörda länsstyrelser, kommuner och övriga berörda. Arbetet sker i projektform med beslutade projektplaner för varje enskilt område. Arbetet med att inrätta en nationalpark är omfattande och innefattar bl.a.

- inledande samråd om förutsättningar för genomförande och eventuell förstudie
- upprättande av projektplan
- granskning av eventuella oklara gränser och framtagande av fastighetsförteckning samt fördjupade inventeringar och faktasammanställningar
- värdering, förhandling och markförvärv
- upprättande av förslag till syfte, föreskrifter och skötselplan
- planering och byggande av anordningar för friluftsliv och entréer för besökare
- remiss av förslaget
- regeringens beredning och beslut om syfte och avgränsning efter hörande av riksdagen
- Naturvårdsverkets beslut om föreskrifter och skötselplan.

En del i januariavtalet är att anslagen för skydd av värdefull natur ska förstärkas. I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) bedömde regeringen att det behövs ytterligare insatser för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer. Regeringen föreslog därför att anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur inom utgiftsområde 20 skulle ökas med 600 miljoner kronor 2021. Anslaget beräknades även öka med 250 miljoner kronor 2022.

När det gäller arbetet med nationalparker kan även noteras att det framgår av avsnittet Skyddad skog och mark ovan att Skogsutredningen har lämnat förslag om att bilda nationalparker av ett antal ekoparker.

Naturresevat

Naturresevat bildas av länsstyrelserna och kommunerna. Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får en länsstyrelse eller en kommun förklara ett mark- eller vattenområde som naturresevat i syfte att

- bevara biologisk mångfald
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- tillgodose behov av områden för friluftslivet
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Innan kommunen fattar ett beslut om att inrätta ett naturresevat måste kommunen samråda med länsstyrelsen (25 § förordningen [1998:152] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., FOM). Kommuner kan söka statligt stöd från Naturvårdsverket för inköp av mark till naturresevat eller intrångsansättning. Kommuner kan även söka Lonamedel för att förbereda bildandet av ett naturresevat. Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev får anslaget för skydd av värdefull natur användas för statsbidrag till kommuner för skydd av värdefulla naturområden. Av Naturvårdsverkets årsredovisning för 2020 framgår att verket under 2020 fattat beslut om nio sådana bidrag till kommuner om drygt 30 miljoner kronor.

Naturvårdsverket har fastställt en vägledning för bidrag till kommuner (Vägledning för statligt markåtkomstbidrag till kommuner för skydd av värdefull natur). Av vägledningen framgår vilka kriterier som gäller för att få markåtkomstbidrag, dvs. bidrag till intrångsansättning, marknadsvärde-minskning på kommunens egen fastighet och ersättning för naturvårdsavtal. Följande grundkriterier gäller för att en kommun ska kunna få bidrag:

- Området ska helt eller till större delen utgöras av en skyddsvärd naturmiljö och bidra till genomförandet av miljö kvalitetsmålen.
- Området ska vara lämpligt att skydda som naturresevat eller biotop-skyddsområde eller genom naturvårdsavtal.
- Beslutet får inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900).
- Området ska ha ett tydligt och relevant beslutsunderlag med förslag till syfte, skäl och föreskrifter samt kartor i den utsträckning som det är nödvändigt.

I Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens nationella strategi för formellt skydd av skog (reviderad 2017) framhålls att kommunalt bildade naturresevat är ett viktigt verktyg för att skydda naturområden med betydelse för människors rekreation, hälsa och utbildning. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ska enligt strategin vara ett aktivt stöd för kommunerna i arbetet med att bilda naturresevat.

Enligt 7 kap. 7 § miljöbalken får en länsstyrelse eller kommun helt eller delvis upphäva ett beslut om att inrätta ett naturresevat som den har meddelat om det finns synnerliga skäl. Sådana beslut får endast meddelas om intrånget

i naturvårdet kompenseras i skäligen utsträckning på naturreservatet eller på något annat område (7 kap. 7 § miljöbalken).

I förarbetena till nämnda bestämmelse (prop. 1997/98:45) anges att avsikten med ett beslut om inrättande av naturreservat ska vara att skapa ett definitivt skydd och att avsteg från skyddet endast ska kunna göras undantagsvis och normalt inte för exploateringsföretag. Innan det tas beslut av någon vikt bör Naturvårdsverket få yttra sig, och samråd ska regelmässigt äga rum mellan länsstyrelsen och kommunen när frågan om undantag kommer upp. För att kravet på synnerliga skäl ska vara uppfyllt krävs t.ex. att en väsentlig ändring har skett av området eller att en detaljplan eller områdesbestämmelser väsentligt har förändrat förutsättningarna för det skyddade området.

I Sverige finns mer än 5 000 naturreservat. I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) framhöll regeringen att många av dessa, liksom nationalparkerna, är viktiga för friluftsliv och turism. Som nämnts ovan bedömde regeringen i propositionen att det behövs ytterligare insatser för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer och föreslog därför en förstärkning av anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur. Som nämnts ovan är en del i januariavtalet att anslagen för skydd av värdefull natur ska förstärkas.

Av budgetpropositionen framgår vidare att det under 2019 beslutades om 217 nya och utvidgade naturreservat med en total yta av ca 79 000 hektar varav ca 1 000 hektar hav. Staten har under 2019 formellt skyddat totalt 42 131 hektar produktiv skogsmark som naturreservat och biotopskydd. Länsstyrelserna har skyddat 41 040 hektar som naturreservat med medel från anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och Skogsstyrelsen 1 091 hektar som biotopskydd med medel från anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket (utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel). Staten har sammantaget formellt skyddat 291 hektar som naturvårdsavtal. Staten har under perioden 2012–2019 formellt skyddat ca 127 000 hektar skog med höga naturvärden nedan gränsen för fjällnära skog. Det innebär att det återstår ca 23 000 hektar för att uppnå delen om formellt skydd i etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden.

Som framgått ovan redovisade Skogsutredningen sitt uppdrag i november 2020 (SOU 2020:73). Skogsutredningen föreslår bl.a. att Artskyddsutredningen (M 2020:03) ges i uppdrag att utreda behovet av ett tidsbegränsat områdesskydd som kan ta hänsyn till en skyddsvärd arts varaktighet i ett område som inte av andra skäl bör beredas permanent områdesskydd. Skogsutredningen anför att biologisk mångfald bevaras bl.a. genom att tillräckliga arealer av de naturligt förekommande arternas livsmiljö säkerställs. Detta förutsätter i normalfallet ett permanent skydd, särskilt för arter som har höga krav på sin livsmiljö. Utredningen har emellertid konstaterat att det för en särskild företeelse finns ett behov av att även kunna avsätta områden på kortare sikt. Det behövs ett tidsbegränsat områdesskydd för förekomst av skyddsvärda arter som under en kortare tid förekommer i skog, som i sig saknar höga naturvärden. Betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet.

När det gäller frågan om skötsel av skyddade områden kan noteras att det i varje beslut om att bilda ett naturreservat ska ingå en skötselplan för reservatets långsiktiga vård (3 § FOM). Länsstyrelsen ansvarar i regel för att förvalta statligt beslutade naturreservat och kommunen för att förvalta kommunalt beslutade reservat. Förvaltaren ansvarar för den skötsel som framgår av skötselplanen. Staten finansierar som huvudregel skötseln av statligt beslutade reservat medan kommunen bekostar skötseln i kommunala reservat.

Riksrevisionen bedömde i sin granskningsrapport Skyddet av värdefull skog (RiR 2018:17) bl.a. att naturvårdande skötsel i skyddade områden behöver prioriteras. Enligt Riksrevisionen visade granskningen att naturvårdande skötsel under en längre tid inte varit tillräckligt prioriterad av myndigheterna. Regeringen redovisade i skrivelse 2018/19:25 Riksrevisionens rapport om skyddet av värdefull skog sin bedömning med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer i rapporten. När det gäller skötsel av skyddade områden anförde regeringen att anslagen för åtgärder och skydd av värdefull natur har ökat väsentligt för att höja ambitionen bl.a. i arbetet med skötsel och förvaltning av skyddad natur. Takten i arbetet med att skydda värdefulla skogar har ökat, fler naturreservat har bildats och arealen formellt skyddad produktiv skogsmark har ökat. Dessutom har arbetet med naturvårdande skötsel i formellt skyddade skogar stärkts, vilket är i linje med Riksrevisionens rekommendation.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att landets nationalparker och naturreservat är viktiga för friluftsliv och turism. Områdena behöver förvaltas och skötas för biologisk mångfald och friluftsliv. Regeringen föreslog därför en satsning på naturvård. Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur föreslogs därför öka med 400 miljoner kronor för 2021. Anslaget beräknades öka med 400 miljoner kronor för 2022 för samma ändamål.

Utskottets ställningstagande

Nationalparker

Sveriges nationalparker är av grundläggande betydelse för skyddet av vår värdefulla natur. Endast de finaste och mest värdefulla områdena kan bli nationalparker och det finns ett antal kriterier som ett område måste uppfylla för att komma ifråga. Som framgått av redovisningen ovan krävs ett omfattande arbete för att bilda en nationalpark. Utskottet konstaterar att arbetet med att bilda nationalparker fortskrider i enlighet med Naturvårdsverkets långsiktiga plan och att målet med planen är att Sverige ska ha 40 nationalparker och att nationalparkernas andel av landets skyddade natur ska vara 35 procent. Utskottet noterar vidare att regeringen, som en del av januariavtalet, har ökat anslaget för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer. Skogsutredningen har i sitt betänkande även lämnat förslag om

att omvandla ett antal ekoparker till nationalparker. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion 2020/21:1311 (V) yrkande 11 kan lämnas utan åtgärd.

Naturreservat

Sveriges många naturreservat är viktiga både som ett verktyg för att skydda värdefulla naturområden och för friluftsliv och turism. Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs ytterligare insatser för skydd och bevarande av våra värdefulla naturmiljöer och välkomnar därför regeringens satsning på skydd av värdefull natur. Vidare noterar utskottet att det av redogörelsen ovan framgår att det under de senaste åren genomförts stora satsningar när det gäller att skydda värdefulla naturområden. Utskottet anser därmed att motion 2020/21:2730 (MP) yrkande 8 kan lämnas utan åtgärd.

När det gäller frågan om tidsbegränsade naturreservat kan utskottet notera att Skogsutredningen i sitt betänkande nyligen lämnade förslag om att utreda behovet av ett tidsbegränsat områdesskydd. Betänkandet är under beredning inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa detta pågående arbete och avstyrker därför motion 2020/21:3102 (M) yrkande 24.

När det gäller frågan om statliga bidrag till kommunala naturreservat delar utskottet Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens bedömning att kommunala naturreservat är ett viktigt verktyg för att skydda naturområden med betydelse för människans rekreation, hälsa och utbildning. Det statliga bidraget är ett viktigt led i detta arbete. Utskottet noterar även de verktyg som finns för att säkerställa att de naturreservat som inrättas är både skyddsvärda och lämpliga att skydda. Utskottet anser därmed att motion 2020/21:3102 (M) yrkande 25 bör lämnas utan åtgärd.

Att de områden som skyddas som naturreservat även sköts så att värdena bibehålls är en fråga av största betydelse. I alla beslut om att bilda ett naturreservat ska det ingå en skötselplan. Utskottet noterar att regeringen sedan tidigare har ökat anslagen för åtgärder och skydd av värdefull natur för att höja ambitionen i bl.a. arbetet med skötsel och förvaltning av skyddad natur. Därutöver välkomnar utskottet den satsning på förvaltning och skötsel av nationalparker och naturreservat som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2021. Med hänvisning till vad som nu anförts bedömer utskottet att motion 2020/21:3356 (M) yrkande 18 kan lämnas utan åtgärd.

Marina skyddade områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om marina skyddade områden.

Motionerna

Niels Paarup-Petersen (C) föreslår i motion 2020/21:416 att Öresund ska göras till marint skyddsområde (yrkande 1) och biosfärområde (yrkande 2). I motionen framhålls att Öresund är ett av världens mest trafikerade farvatten samtidigt som dess läge skapar unika förhållanden för djurlivet.

I motion 2020/21:1688 yrkande 1 anför Niklas Wykman (M) att vissa platser i Östersjön är särskilt viktiga för tumlaren. Dessa områden bör skyddas bättre genom en översyn av transportvägar för fartyg och en mer kontrollerad mänsklig närvaro i form av reservat och andra skyddade områden. Det bör därför vidtas åtgärder för att etablera marina skyddade områden för att värna platser som är viktiga för Östersjötumlarens fortplantning och överlevnad.

Även motion 2020/21:2614 av Julia Kronlid (SD) berör tumlaren. Motionären anför att skyddet för Östersjötumlaren bör stärkas bl.a. genom åtgärder i skyddade områden. Motionären framhåller bl.a. att det i de Natura 2000-områden som regeringen tog fram 2016 fortfarande går stora sjöfartsleder och är tillåtet att fiska med nät.

I motion 2020/21:2711 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 6 anföras att minst 30 procent av Sveriges territorialvatten och ekonomiska zon ska vara skyddat genom formellt områdesskydd eller andra effektiva bevarandeåtgärder till 2030 och att minst 10 procent av dessa 30 procent ska ha strikt skydd och vara helt opåverkade områden.

Enligt yrkande 7 i samma motion bör det bildas ekologiskt representativa skyddade områden för Västerhavet, Egentliga Östersjön och Bottniska viken som hänger ihop med internationella skyddade områden för att forma sammanhängande skyddade nätverk i haven.

Enligt yrkande 11 i samma motion bör ett generellt biotopskydd för ålgräsängar införas utefter hela Sveriges kuststräcka.

Kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anför regeringen att skydd av marina områden har bidragit till att bevara biologisk mångfald och livsmiljöer. Genom områdesskydd kan belastningar som fysiska störningar, skadliga fiskemetoder och andra marina aktiviteter begränsas. Det mest kostnadseffektiva sättet att upprätthålla värdefulla miljöer är ofta att förhindra negativ påverkan på dessa områden. Regeringen anser att arbetet för att minska bottentrållningen i känsliga områden och införa ett generellt stopp för bottentrållning i skyddade områden behöver fortsätta, men att möjlighet till begränsade undantag ska kunna ges i förvaltningsplaner.

Regeringen anför vidare att utökade resurser till marint områdesskydd är och har varit avgörande inom arbetet med att säkerhetsställa ett ändamålsenligt skydd och nå målet för skyddade områden. Satsningen har möjliggjort en ökad takt i arbetet och stärkt kunskapsläget om marina livsmiljöer för identifiering av nya skyddsvärda områden. Totalt uppgår nu formellt skyddade områden till 13,8 procent inom territorialvatten och ekonomisk zon. Det betyder att den

areella delen av etappmålet om skydd av minst 10 procent av Sveriges marina områden senast 2020 är uppnådd. Det återstår dock arbete för att nå målets delar om ett ekologiskt representativt, sammanhängande och funktionellt nätverk av skyddade områden. För närvarande arbetar länsstyrelser med 83 potentiella reservatsobjekt i Sveriges havsmiljöer.

Regeringen gav i juli 2020 länsstyrelsen i Skåne i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett marint områdesskydd i Öresund. Länsstyrelsen ska analysera vilken skyddsform som är lämpligast utifrån skyddsbehovet. Länsstyrelsen ska också redogöra för hur ett områdesskydd i Öresund kan bidra till att säkerställa ett ekologiskt representativt nätverk av marina skyddade områden. Därutöver ska länsstyrelsen även föra en dialog med relevanta myndigheter i Danmark för att komma fram till om ett likartat områdesskydd och en likartad förvaltning på både dansk och svensk sida kan gynna ekosystemet. Länsstyrelsen ska redovisa uppdraget i sin årsredovisning för 2021.

Som nämnts i tidigare avsnitt fick Miljömålsberedningen i maj 2018 i uppdrag att ta fram en strategi för förstärkt åtgärdsarbete för bevarande och hållbart nyttjande av hav och marina resurser (dir. 2018:44). I betänkandet Havet och människan (SOU 2020:83), som redovisades i januari 2021, föreslår Miljömålsberedningen bl.a. att regeringen ska besluta om ett nytt etappmål för skydd av marina områden och andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder (Other Efficient Conservation and Management tools, OECM). Målet innebär att till 2030 ska det marina områdesskyddet utformas enligt följande:

- Minst 30 procent av Sveriges territorialvatten och ekonomiska zon ska vara skyddat genom formellt skydd eller andra effektiva områdesbaserade bevarandeåtgärder (OECM).
- Minst 10 procent av Sveriges territorialvatten och ekonomiska zon ska vara strikt skyddade.
- De skyddade områdena ska bilda ett representativt, ekologiskt sammanhängande samt funktionellt nätverk, nationellt och för vart och ett av de tre havsområdena Västerhavet, Egentliga Östersjön och Bottniska viken.

Med formellt skyddade marina områden avses nationalparker, naturreservat, biotopskyddsområden och Natura 2000-områden. När det gäller OECM föreslår Miljömålsberedningen att regeringen ska ge Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket i uppdrag att utifrån definitionen i konventionen om biologisk mångfald och EU:s riktlinjer klargöra vilka rättsliga verktyg som kan klassas som OECM och räknas in i etappmålet första strecksats. Miljömålsberedningen anser att möjligheten att tillämpa OECM för att bidra till nätverket av skyddade områden är en viktig skillnad jämför med det befintliga målet. Genom en kombination av formellt skydd och OECM kan skyddets effektivitet förbättras. Det ökar även möjligheterna till bättre samordning av rättsliga instrument samt att flera aktörer, t.ex. inom fiske

och sjöfart, men även kommuner, mer aktivt kan bidra till ett långsiktigt skydd av arter och livsmiljöer. Betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet.

Regler om biotopskyddsområden finns i 7 kap. 11 § miljöbalken. Enligt denna bestämmelse får regeringen i fråga om små mark- och vattenområden som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda meddela föreskrifter om

1. att samtliga lätt igenkännbara områden av ett visst slag i landet eller i en del av landet ska utgöra biotopskyddsområden
2. att en myndighet eller kommun i det enskilda fallet får besluta att ett område ska utgöra ett biotopskyddsområde.

Punkt 1 rör skydd av biotoper av en viss typ som är skyddade i hela landet. Regeringen har genom förordningen (1998:152) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (FOM) fattat beslut om att sju biotop typer är skyddade i hela landet. Följande akvatiska miljöer är generellt skyddade:

- källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- småvatten och våtmark i jordbruksmark.

Skydd enligt punkt 2 utgörs av biotoper som länsstyrelsen, Skogsstyrelsen eller en kommun får besluta ska utgöra ett biotopskyddsområde. Beslutet gäller för det enskilda området. Enligt FOM får en länsstyrelse eller kommun som biotopskyddsområde enligt punkt 2 skydda följande akvatiska miljöer:

- rik- och kalkkärr i jordbruksmark
- naturliga vattenfall med omgivande mark
- naturliga forsar med omgivande mark
- naturliga sjöutlopp med omgivande mark
- mynningsområden vid havskust
- rev av ögonkorall
- naturliga sjöar och andra vatten som är naturligt fisktomma
- helt eller delvis avsnörda havsvikar
- grunda havsvikar
- ålgräsängar
- biogena rev
- strand- eller vattenmiljöer som hyser bestånd av hotade eller missgynnade arter eller som har en väsentlig betydelse för hotade eller missgynnade arters fortlevnad.

Enligt uppgift från Havs- och vattenmyndigheten finns det för närvarande tre biotopskyddsområden som pekats ut för att skydda ålgräsängar. Ålgräsängar finns dock ofta inom olika typer av skyddade områden, som naturreservat och Natura 2000-områden. Där ska de i princip vara skyddade mot exploatering.

När det gäller ålgräsängar kan även noteras att det framgår av avsnittet Biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker ovan att det pågår ett omfattande arbete när det gäller skydd och restaurering av ålgräsängar.

Tumblaren omfattas av art- och habitatdirektivet och är fridlyst i svenska vatten sedan 1973. Det främsta hotet mot tumblaren är enligt Havs- och vattenmyndigheten oavsiktliga fångster i fisket (bifångst), miljögifter, undervattensbuller, minskad bytestillgång och förändringar i ekosystemet.

Havs- och vattenmyndigheten presenterade i juni 2008 ett åtgärdsprogram för tumlare som gällde perioden 2008–2013. Myndigheten fick i regleringsbrevet för 2021 i uppdrag av regeringen att redovisa beslut om att anta ett nationellt åtgärdsprogram för tumlare eller, om ett sådant beslut ännu inte fattats, lämna en redovisning över myndighetens pågående arbete med att anta ett sådant åtgärdsprogram och ange beräknad tidpunkt för när programmet kommer att antas. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 mars 2021. I regleringsbrevet ges myndigheten även i uppdrag att genomföra förslaget om kamerabevakning av fiskefartyg, och då vid behov även inkludera fiske med risk för bifångst av tumlare. Detta uppdrag ska redovisas senast den 31 mars 2024.

Regeringen beslutade i december 2016 att inrätta fyra nya områden till skydd för tumlare. Områdena ingår i det europeiska nätverket Natura 2000. Regeringen beslutade samtidigt att två befintliga Natura 2000-områden skulle utvidgas. Europeiska kommissionen har i ett överträdelseärende från 2020 påpekat vissa brister i Sveriges uppföljning av bifångst av tumlare. Regeringen föreslog i december 2020 tretton nya Natura 2000-områden. Regeringen föreslog samtidigt att 21 befintliga områden skulle justeras. Områdena valdes ut för att åtgärda flera av de brister som kommissionen pekade på i nämnda överträdelseärende.

Enligt januariavtalet ska det införas ett generellt stopp för bottentrålning i skyddade områden. Havs- och vattenmyndigheten redovisade i september 2020 ett regeringsuppdrag om generellt stopp för bottentrålning i skyddade områden (dnr 325-2020). Redovisningen bereds nu inom Regeringskansliet.

Regeringen gav i februari 2021 Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram förslag till fiskereglering i fyra marina skyddade områden. Förslagen ska bl.a. säkerställa ett stärkt skydd för tumlare i områdena.

Vidare kan noteras att regeringen i februari 2021, tillsammans med Danmark och Tyskland, överlämnade ett förslag till Europeiska kommissionen om åtgärder för att reglera fisket i marina skyddade områden i Kattegatt. Förslaget omfattar fyra marina skyddsområden i den svenska delen av Kattegatt (Fladen, Lilla Middelgrund, Stora Middelgrund och Röde bank samt Morups bank). Inom områdena föreslås fiskefria zoner och att endast vissa typer av fiskeredskap ska få användas. Syftet med förslaget är att skydda känsliga bottenmiljöer och undvika bifångster av bl.a. tumlare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen har gett länsstyrelsen i Skåne i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett marint områdesskydd i Öresund. Länsstyrelsen ska redovisa sitt uppdrag i årsredovisningen för 2021. Utskottet anser därmed

att motion 2020/21:416 (C) yrkandena 1 och 2 kan lämnas utan åtgärd i den utsträckning de inte kan anses tillgodosedda och avstyrker därför yrkandena.

Utskottet kan vidare notera att det pågår flera insatser för att skydda tumlare. Befintliga Natura 2000-områden har utökats och flera helt nya Natura 2000-områden har tillkommit. Havs- och vattenmyndigheten har även nyligen redovisat ett regeringsuppdrag om generellt stopp för bottentrålning i skyddade områden. Redovisningen bereds nu inom Regeringskansliet. Regeringen har därutöver gett Havs- och vattenmyndigheten ett uppdrag om fiskereglering för att bl.a. säkerställa ett stärkt skydd för tumlare i fyra marina skyddade områden. Slutligen har regeringen tillsammans med Danmark och Tyskland överlämnat ett förslag till Europeiska kommissionen om att reglera fisket i marina skyddade områden i Kattegatt för att bl.a. undvika bifångster av tumlare. Därmed anser utskottet att motionerna 2020/21:1688 (M) yrkande 1 och 2020/21:2614 (SD) kan lämnas utan åtgärd.

Miljömålsberedningen lämnade i sitt betänkande i januari 2021 förslag när det gäller målen för det marina områdesskyddet. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Med hänvisning till det arbete som pågår avstyrker utskottet motion 2020/21:2711 (MP) yrkandena 6 och 7.

När det gäller frågan om ålgräsängar framgår av redovisningen ovan att dessa inte omfattas av något generellt biotopskydd men att ett antal enskilda biotopskyddsområden pekats ut för att skydda ålgräsängar. Utskottet vill också framhålla att ålgräsängar ofta återfinns inom andra typer av skyddade områden. Utskottet har också tidigare, i avsnittet Biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker, redovisat att ett stort antal åtgärder pågår när det gäller att skydda och restaurera ålgräsängar. Utskottet anser därmed att motion 2020/21:2711 (MP) yrkande 11 kan lämnas utan åtgärd.

Strandskyddet och allemansrätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om strandskyddet och allemansrätten.

Jämför reservation 22 (M).

Motionerna

Enligt motion 2020/21:2522 av Roza Güclü Hedin (S) bör det ses över hur myndigheterna kan upprätta en tydligare och bättre ordning kring villkoren för tillträde till populära rekreationsplatser. Motionären framhåller vikten av allemansrätten och anför att det är ett problem att det inte alltid är tydligt om t.ex. en badplats är allmän eller inte. Motionären menar att ingen ska behöva gå miste om chansen till ett skönt bad en varm sommardag eller en vacker utsikt på grund av att markägaren inte har informerat om vilka villkor som gäller för vistelse på platsen. Därför behövs krav på ökad tydlighet kring detta.

Josefin Malmqvist m.fl. (M) anför i kommittémotion 2020/21:3102 yrkande 19 att det bör utredas hur markägare i framtiden kan ersättas för den värdeminskning som strandskyddet ger upphov till. En sådan utredning behöver titta på hur omfattande ersättning som ska ges, hur det kan finansieras samt hur övergångsbestämmelser kan utformas på ett sätt som ger en rimlig värdeöverföring mellan det offentliga och det privata.

Kompletterande uppgifter

Strandskydd gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag och innebär bl.a. ett förbud mot att uppföra nya byggnader eller utföra andra anläggningar eller anordningar som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle få färdas fritt (7 kap. 15 § miljöbalken). Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten (7 kap. 13 § miljöbalken). När det gäller den allemansrättsliga tillgången till strandområden är syftet att bevara den möjlighet att bedriva friluftsliv som allmänheten har enligt allemansrätten (prop. 2008/09:119).

Allemansrätten är inskriven i 2 kap. 15 § regeringsformen och behandlas även i 7 kap. 1 § miljöbalken. Allemansrätten är den begränsade rätt som var och en har att använda någon annans fastighet, framför allt genom att – åtminstone till fots – färdas över den och att under en kortare tid vistas på den. Nyttjandet får inte gå så långt att fastighetens ägare (eller någon annan med särskild rätt till fastigheten, t.ex. en nyttjanderättshavare) lider nämnvärd olägenhet eller ekonomisk skada.

Allemansrätten begränsas bl.a. av reglerna om hemfridsbrott och olaga intrång i brottsbalken (4 kap. 6 § och 12 kap. 4 § brottsbalken). Detta innebär bl.a. att allmänheten inte får beträda den s.k. hemfridszonen. Inom det området får även markägaren markera privat mark genom exempelvis staket eller planteringar. Med hemfridszon menas det markområde kring ett boningshus där allemansrätten är utsläckt. Omfattningen av hemfridszonen varierar beroende på omständigheterna, t.ex. typ av byggnad, placering och terrängförhållanden. Om en badplats ligger inom hemfridszonen får allmänheten inte vistas där.

Det krävs tillstånd för att sätta upp skyltar som avvisar allmänheten från ett område som är av betydelse för friluftslivet, med undantag för om det är uppenbart att allmänheten inte får färdas fritt inom området eller om skylten är berättigad av något annat skäl (5 § lagen [1998:814] med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning). Kommunen ansvarar för tillsynen över otillåtna skyltar i naturen. Det är inte heller tillåtet att sätta upp stängsel i syfte att utestänga människor från områden som är av betydelse för friluftslivet. Om en fastighetsägare genom att sätta upp staket försvårar allmänhetens tillträde till allemansrättsligt tillgängliga områden kan länsstyrelsen besluta om stängselgenombrott, dvs. ställa krav på att

fastighetsägaren ordnar med passager i staketet så att allmänheten kan passera (26 kap. 11 § miljöbalken).

Som en del av januariavtalet beslutade regeringen i juli 2019 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över strandskyddet (dir. 2019:41). Utredningens uppdrag var att föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som medför att strandskyddet i miljöbalken görs om i grunden. Enligt utredningens direktiv ska detta göras genom en ökad differentiering som tar hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringsstryck. Det ska enligt direktiven bli enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden. Utredningens förslag ska även syfta till att bibehålla eller, om behov finns, förstärka strandskyddet för att värna obrutna strandlinjer, den allemansrättsliga tillgängligheten och miljön i starkt exploaterade områden. Utredningen redovisade sitt uppdrag i december 2020 i betänkandet Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78). Betänkandet har skickats på remiss. Sista datum för remissvar är den 3 maj 2021. Enligt uppgift från Regeringskansliet kommer en proposition att lämnas till riksdagen under hösten 2021.

När det gäller frågan om ersättning med anledning av strandskyddet kan följande noteras. När strandskyddsreglerna infördes avsåg de ett förbud mot bebyggelse i vissa områden som behövde skyddas. Dessa områden skyddades genom särskilda förordnanden. Fram till 1973 hade ägaren av en fastighet som omfattades av ett strandskyddsförordnande rätt till ersättning under vissa förutsättningar. Med anledning av att exploateringen av strandnära områden fortsatte infördes 1975 ett generellt strandskydd.

Enligt 2 kap. 15 § första stycket regeringsformen är vars och ens egendom tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. I bestämmelsens andra stycke finns regler om ersättning vid sådana ingrepp som avses i första stycket. Enligt andra stycket ska ersättning vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på ett sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Enligt tredje stycket gäller vid inskränkningar i användningen av mark eller byggnad som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl vad som följer av lag i fråga om rätt till ersättning.

Bestämmelsen fick till stor del sin nuvarande form genom en lagändring 1994. I förarbetena anfördes då att ersättning inte betalas ut för den förlust som kan bestå i att förväntningar om ändring i markens användningsområde inte infrias till följd av dispositionsinskränkningar som strandskyddsförordnanden eller vägrad strandskyddsdispens (prop. 1993/94:117).

Enligt 31 kap. 4 § miljöbalken har en fastighetsägare rätt till ersättning vid fall av rådighetsinskränkningar som beror på t.ex. bestämmelserna om

nationalpark, kulturresevat och biotopskyddsområde. Det finns dock ingen rätt till ersättning vid rådhetsinskränkningar på grund av t.ex. bestämmelserna om strandskyddsområde.

Utredningen om ersättning vid rådhetsinskränkningar berörde frågan om ersättning med anledning av strandskyddet i sitt betänkande Ersättning vid rådhetsinskränkningar – vilka fall omfattas av 2 kap. 15 § tredje stycket regeringsformen och när ska ersättning lämnas? (SOU 2013:59). Utredningen hade i uppdrag att analysera den lagstiftning som möjliggör inskränkningar i användningen av mark och byggnader (rådhetsinskränkningar) av hälsoskydds-, miljöskydds- och säkerhetsskäl i syfte att identifiera de fall där ersättning bör ges trots att ingripandet har gjorts av dessa skäl. I betänkandet anförts att strandskyddsbestämmelserna skiljer sig från övriga områdesskydd eftersom det är frågan om en förbudslagstiftning. Rådande principer innebär att den enskilde inte har rätt till någon ersättning för att följa lagen eller för att förväntningar om ändringar i markens användning inte infrias. Mot bakgrund av dessa principer är det enligt betänkandet rimligt att någon ersättning inte ges vid t.ex. vägrad strandskyddsdispens. Det bör inte kunna bli fråga om att någon pågående markanvändning avsevärt försvåras genom ett sådant beslut då de näringar som typiskt sett är beroende av direkt kontakt med vattnet omfattas av undantaget från strandskyddet i 7 kap. 16 § miljöbalken.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den unika möjlighet till rekreation och friluftsliv som allemansrätten möjliggör ska värnas. Allemansrätten gäller som huvudregel överallt i naturen utanför den s.k. hemfridszonen. Utskottet noterar att det finns regler för att förhindra att en fastighetsägare sätter upp t.ex. skyltar eller stängsel som hindrar allmänheten att nyttja allemansrätten. Utskottet anser mot denna bakgrund att motion 2020/21:2522 (S) kan lämnas utan åtgärd.

Strandskyddsutredningen har nyligen lämnat sitt betänkande till regeringen. Utredningen har lämnat förslag som syftar till att göra om strandskyddet i grunden genom en ökad differentiering. Betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet. Utskottet noterar även att frågan om ersättning med anledning av strandskyddet har utretts tidigare och att bedömningen då blev att det var rimligt att någon ersättning inte ges med anledning av strandskyddsbestämmelserna. Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motion 2020/21:3102 (M) yrkande 19.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.
Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (KD) och 5 (L).

Utskottets ställningstagande

I motioner från allmänna motionstiden 2020/21 har det väckts förslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Detta har gjorts i betänkandena 2018/19:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, 2018/19:MJU8 Skyddet av värdefull skog, 2018/19:MJU9 Naturvård och biologisk mångfald, 2019/20:MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, 2019/20:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, 2019/20:MJU7 Skogspolitik, 2019/20:MJU15 Naturvård och biologisk mångfald och 2020/21:MJU5 Skydds jakt på varg. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser inte någon anledning att nu återigen pröva dessa motionsyrkanden. Därutöver rör ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21 frågor som omfattas av en proposition som enligt uppgift från Regeringskansliet kommer att lämnas till riksdagen under hösten 2021. Utskottet ser därför inte någon anledning att nu behandla dessa frågor. Samtliga motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 avstyrks därmed.

Reservationer

1. Arbetet för biologisk mångfald inom EU, punkt 1 (M, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 17 och avslår motionerna

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 7 och

2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen bör verka för att genomförandet av EU:s nya strategi för biologisk mångfald bidrar till ett ansvarsfullt nyttjande av naturresurser och stärkt biologisk mångfald i hela EU samtidigt som den möjliggör ett fortsatt hållbart och aktivt jord- och skogsbruk samt bidrar till omställningen av samhället.

2. Arbetet för biologisk mångfald inom EU, punkt 1 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 7 och avslår motionerna

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 17 och

2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

I rödlistan, som tas fram av Artdatabanken vid Sveriges lantbruksuniversitet, redovisas arter som har en osäker framtid och rödlistan kan ses som en

barometer för arternas tillstånd. Den kan vara till hjälp för prioriteringar av naturvårdssatsningar och bidrar med kunskap om biologisk mångfald.

Det kan finnas många skäl till att populationer minskar. De två faktorer som påverkar flest arter i rödlistan 2020 är avverkning och igenväxning. Avverkning har stor negativ påverkan på ungefär 1 400 arter. Vissa arter har svårt att överleva hyggesfasen. Livsmiljöer hinna inte byggas upp innan skogen åter avverkas. Igenväxning har stor negativ inverkan på drygt 1 400 arter. Förtätning och igenväxning finns i olika landskapstyper. Andra viktiga faktorer är bottenrålning, exploatering på grund av bebyggelse, invasiva arter och klimatförändringar.

Drygt hälften av alla rödlistade arter förekommer i skogen, och andelen i jordbrukslandskapet är nästan lika stor. För 43 procent av de rödlistade arterna är skogen en viktig hemvist, medan jordbrukslandskapet är viktigt för 34 procent av arterna. Jordbruket i dag är mer intensivt och storskaligt än förr. Små och medelstora jordbruksföretag läggs ned eller blir större enheter. Detta har också lett till förändrad skötsel av marker. Slåtter eller bete har tidigare gynnat värdefulla småbiotoper. Men i det moderna jordbrukslandskapet växer ängs- och betesmarker igen eller planteras med skog. Gödsling, näringsläckage och kemiska bekämpningsmedel ger effekter på mark och vattenmiljöer. Åtgärder är viktiga för att värna öppna landskap och ängs- och betesmarker.

De stödsystem och regelverk som rör brukande av jord och skog, och finns inom jordbrukssektorn, bör bidra till att habitat för pollinerande insekter och rödlistade arter får ett ökat fokus. Den biologiska mångfalden kan värnas genom att marken används och brukas på sätt som inte utarmar arter utan som i stället bidrar till en positiv status för fler arter.

3. Biologisk mångfald i vattendrag och våtmarker, punkt 2 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 9 och 12 samt

2020/21:3257 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 4 och

avslår motion

2020/21:2711 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Insatser i vattendrag är viktiga för att värna det marina livet och för att skapa goda habitat för fisk. Vattendrag kan utgöra hem och föda för många organismer som fisken äter genom att dessa har lämpligt växtmaterial. Död ved, grenar och löv hamnar vanligtvis helt naturligt i vattendrag, men vid avverkningar eller rensningar av vattendrag kan tillförseln försvinna och den biologiska mångfalden minska. Genom att omsorgsfullt tillföra död ved kan man ofta öka ett vattens produktion. Många vattendrag har förlorat sin naturliga omändring när de har rätats ut exempelvis i jordbrukslandskapet. Det ger dåliga miljöer för fisk då de varken erbjuder skydd eller ståndplatser. Genom att återplantera växtlighet i strandzonen kan man ge vattendrag skugga som påverkar vattentemperaturen och ger skydd och bidrar till insekter. Stenar i vattendrag kan variera djup och strömmar och återskapa habitat för fler organismer. Genom att sätta tillbaka borttagna block och stenar kan vattendragets meandrande form återskapas. Det är angeläget att inte reservatsföreskrifter hämmar möjligheten till åtgärder i vattenmiljöer i ett reservat.

Att återställa tidigare utdikade eller igenväxta våtmarker ger stora positiva effekter för både klimatet och miljön. Att återskapa tillträde till våtmarker och upprätta vattenvägar vore positivt för många fiskarter, inte minst för att våtmarkerna ger en jämnare tillgång på vatten nedströms. Våtmarker gynnar många fågelarter och groddjur och motverkar övergödning genom att fånga näringsläckage av kväve och fosfor. Vikar växer igen på grund av övergödning, vilket påverkar marint liv negativt genom sämre vattenflöden och syresättning. Att återskapa våtmarker, skapa tillträde till våtmarker och upprätta vattenvägar till dessa kan bidra till ökad biologisk mångfald.

Ålgräsängar är en viktig livsmiljö för många arter. Ålgräsängar dämpar vågor och strömmar, binder botten sediment och skyddar stränder mot erosion. Vattenkvaliteten påverkas och vattnet kan bli klarare genom att ålgräs tar upp näringsämnen ur vattnet, vilket minskar effekterna av övergödning. Stora mängder kol tas också upp och lagras i ålgräsängar, vilket bidrar till att minska klimatförändringarna. Huvudorsaken till förlusten av ålgräsängar anses vara övergödning i kombination med överfiske. Ålgräs behöver mycket ljus och vid övergödning blir vattnet grumligare och ljuset begränsat. Exploatering med marinor, småbåtshamnar och muddrade bryggor påverkar ålgräset. Den viktigaste åtgärden för att skydda fiskbestånden är att skydda kvarvarande ålgräsängar. Forskningen visar att djuputbredningen av ålgräsängar i skandinaviska vatten minskade under början av 1900-talet på grund av övergödning och försämrad vattenkvalitet. Även om åtgärder sattes in för att minska påverkan kan ingen generell återhämtning av ålgräs noteras. För att motverka fortsatt minskning krävs flera åtgärder för att förbättra miljöförhållandena för ålgräs. Övergödningen i havet måste minska och bestånden av stora rovfiskar i ekosystemen behöver öka. Dessutom måste ålgräsängarna skyddas i samband med muddring och dumpning av

muddermassor. Det krävs således åtgärder för att skydda, bevara och restaurera ålgräsängarna.

4. Arbetet för biologisk mångfald i övrigt, punkt 3 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 2 och 8 samt avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 5 och

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Biologisk mångfald är viktigt för att naturen ska kunna motstå, och återhämta sig från, påfrestningar utan att ta allvarlig skada. Biologisk mångfald är också en förutsättning för att ekosystemen ska fungera och för de ekosystemtjänster som vi drar nytta av varje dag. Det finns därför många goda skäl att värna den biologiska mångfalden, såväl etiska och ekologiska som ekonomiska.

Förlust av biologisk mångfald är ett av världens mest akuta miljöproblem. För att hejda förlusten krävs därför både nationella åtgärder och internationellt samarbete. Det positiva är att människan kan bidra till att öka den biologiska mångfalden om vi vidtar rätt åtgärder. Det är därför bra att världen agerar för att göra skillnad. En sådan åtgärd är att FN har fastställt 17 globala hållbarhetsmål (Agenda 2030) och att dessa har ratificerats av 193 länder. Ett av dessa mål (nr 15) rör biologisk mångfald. Det tar upp vikten av att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

Förutom det globala målet diskuteras på EU-nivå en europeisk grön giv som bl.a. tar upp frågor om att bevara och restaurera ekosystem och biologisk mångfald. Dessutom behandlar ett av Sveriges nationella miljökvalitetsmål samma område. Allt detta är bra men trots att Sverige har haft sina miljökvalitetsmål i 20 år är utvecklingen fortsatt oroväckande. Mål i all ära, men de får sällan effekt om de inte är tydliga, samarbetas om samt följs upp systematiskt. Under årens lopp har nya mål dessutom tillkommit, varför det finns mål som överlappar varandra samt juridiska och ekonomiska styrmedel som står i konflikt med varandra. Myndigheterna bör därför ges i uppdrag att

samverka för att nå dessa mål. Vi anser således att det förebyggande arbetet med biologisk mångfald bör öka genom ett ökat samarbete mellan olika myndigheter.

Vi vill vidare framhålla betydelsen av samhällsekonomiska analyser i arbetet med biologisk mångfald. I samband med den fördjupade utvärdering av miljökvalitetsmålen som gjordes 2019 uppgav Naturvårdsverket att biologisk mångfald och klimatfrågan är de viktigaste miljömålen att komma till rätta med. Förslag på åtgärder kanske finns men de genomförs bara ibland då kostnaderna för desamma ofta bedöms som alltför höga. Med hjälp av samhällsekonomiska analyser skulle dock kostnadsbilden uppfattas annorlunda. Ett exempel på detta framgår av Jordbruksverkets rapport (Jordbruksinformation 1 – 2020) som visar att värdet av svenska tambins pollinering, samhällsekoniskt sett, motsvarar ca 500 miljoner kronor årligen i kommersiell odling. Cirka 75 procent av värdet härrör från pollinering av äpplen, jordgubbar och oljeväxter. Det ekonomiska värdet av produktionen av honung och vax uppgår enligt samma rapport till ca 330 miljoner kronor. Honungsbiet är den klart vanligaste pollinerande insekt som används av människan, men i Sverige används även ca 5 000 införda humlesamhällen per år. Dessa används framför allt i tomatodling. Pollinering från humlor och solitärbin ingår däremot inte i den ovannämnda studien.

Vi anser att Jordbruksverkets rapport är ett utmärkt exempel på betydelsen av att genomföra samhällsekonomiska analyser samt analyser av incitament och styrmedel för ett ökat och långsiktigt bevarande av biologisk mångfald. Det behövs sammanfattningsvis samhällsekonomiska analyser, liksom analyser av incitament och styrmedel för ett långsiktigt bevarande av biologisk mångfald.

5. Arbetet för biologisk mångfald i övrigt, punkt 3 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 1 och avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 5 och

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 2 och 8.

Ställningstagande

Natur och miljö har många dimensioner som är viktiga ur ett medborgarperspektiv. Naturen ger möjlighet till naturupplevelser och rekreation och naturens biologiska mångfald fyller en viktig funktion. Allemansrätten, strandskyddet samt skyddet för biologisk mångfald, hotade arter samt skog och mark är alla viktiga för att förvaltarskapstanken ska fungera i praktiken. Förvaltarskapstanken handlar om att dagens generation förvaltar för kommande generationer och framtiden. Det innebär att det arv vi lämnar efter oss ska ha bättre status än det vi ärvde.

6. Handel med hotade arter, punkt 4 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3358 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 21 och 23 samt avslår motionerna

2020/21:731 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 28 och

2020/21:2764 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

Illegal handel med utrotningshotade djur, reptiler, uppstoppade djur samt smycken, naturmediciner och souvenirer gjorda av material från hotade djur omsätter mångmiljardbelopp och är olagligt i Sverige. Brott mot reglerna är straffbart enligt svensk lag. För att motverka den illegala handeln finns en internationell överenskommelse om handel med hotade arter: Cites (konventionen för reglering av handel med vissa utrotningshotade vilda djur och växter). Avsikten med Cites är att få kontroll över den lagliga handeln och därmed motverka den olagliga. Sverige är ett av de 182 länder som har skrivit under Cites och den har införlivats i EU:s regelverk och i svensk lagstiftning.

Vi menar att genomförandet av Cites ska följas upp i större utsträckning och att Sverige bör verka för att varje land som skrivit under Cites också genomför det som konventionen fastställer.

Handeln med elfenben från tjuvjagade elefanter måste stoppas. Storbritannien har antagit en av världens starkaste lagstiftningar mot elfenbenshandel. Kina, USA och Singapore har också vidtagit åtgärder för att stänga sina elfenbensmarknader. Kvar finns EU som i stället har hindrat insatser för att stänga EU-marknaden. Huvudregeln är förvisso att alla

kommersiella aktiviteter med elfenben är förbjudna, men det finns fortfarande undantag trots att kriminella nätverk utnyttjar EU:s lagliga elfenbensmarknad. Att EU inte vidtar åtgärder skickar också en tydlig signal om att elfenben är en accepterad konsumtionsvara, vilket spär på efterfrågan.

I genomsnitt dödas 55 elefanter per dag genom tjuvjakt, och handeln i EU med äldre elfenbensföremål utnyttjas av kriminella nätverk för att föra ut nya elfenben från tjuvjagade elefanter. Elefanterna klassas som en sårbar art med en kvarvarande population på ca 415 000 individer. Så länge det finns en marknad för elfenben uppmuntras jakten och i nuläget pågår både legal och illegal elfenbenshandel inom och genom export från EU.

Sverige måste göra ett tydligt ställningstagande för att EU:s elfenbensmarknad ska stängas. Om kriminella nätverk utnyttjar de undantag som finns måste undantagen ses över och ytterst tas bort. Vi vill att regeringen ska föra fram detta i kommande diskussioner inom EU för att bevara mångfald och bidra till en hållbar utveckling i afrikanska länder samt ge dem större möjligheter att bevara elefanterna. Vi anser således att Sverige ska driva på för att marknaden för elfenben ska stoppas inom EU.

7. Handel med hotade arter, punkt 4 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:731 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 28 och
avslår motionerna

2020/21:2764 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 9 och

2020/21:3358 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 21 och 23.

Ställningstagande

I dag är knappt tjugo hajarter utrotningshotade. Det är hajarnas fenor, kött och leverolja som är åtråvärda. Exempelvis ses makohajens kött och fenor som delikatesser i kinesisk och asiatisk matlagning. Den vanligaste hajen i svenska vatten torde vara pigghajen, även den hotad på grund av hårt fisketryck eftersom den i andra världsdelar fiskas som matfisk. Arten är fredad i svenska vatten både i kommersiellt fiske och fritidsfiske. Hajar har plats högt upp i näringskedjan och spelar därför en viktig roll i havens ekosystem. En minskning av haj påverkar alla övriga arter i haven. På grund av ett överfiske i kombination med att hajar förökar sig långsamt hotas många hajarters

överlevnad i dag. Hajar blir också könsmogna relativt sent och får få avkomor.

Politikens uppgift ska inte vara att reglera handeln mer än vad som behövs för att uppnå ett visst mål. Målet måste vara att minska rovfisket av haj. De i Sverige fåtaligt förekommande hajarterna är enligt Havs- och vattenmyndigheten fredade. Det finns skäl för regeringen att se över i vilken omfattning det är möjligt att förhindra import av produkter från haj och då i synnerhet hotade hajararter.

8. Invasiva främmande arter, punkt 5 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 6 och 7 samt avslår motion

2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 16.

Ställningstagande

Sedan 1800-talet har drygt 200 arter försvunnit från Sverige. Eftersom de flesta av dessa inte var särskilt vanliga har påverkan på ekosystemen varit liten. Under samma tidsperiod har det tillkommit hundratal nya växt- och djurarter till den svenska floran och faunan. Några av dessa är s.k. invasiva främmande arter, alltså arter som sprider sig från sitt ursprungliga område till nya områden och där hotar den biologiska mångfalden på ett eller annat sätt. Det kan exempelvis handla om arter som har få eller inga naturliga fiender i sin nya livsmiljö eller bär med sig sjukdomar som inhemska arter har dålig motståndskraft mot. Vilka konsekvenser detta får för de svenska ekosystemen är ännu inte helt klarlagt och konsekvenserna varierar från art till art. Men flera fall har uppmärksamats där invasiva främmande arter hotar att konkurrera ut svenska arter eller åstadkommer stora skador. Exempel är kungskrabba, amerikansk hummer och spansk skogssnigel eller mördarsnigel som den ofta kallas.

Blomsterlupinen är ett hot mot vår inhemska flora eftersom den effektivt tränger undan och kväver andra blommor. Arten är klassad som ”mycket högrisk” när det gäller hur invasiv den är, men är enligt Naturvårdsverket inte upptagen på den nationella listan över invasiva arter. Arten är dessutom allergiframkallande och giftig för människor och boskap. I Finland har

riksdagen beslutat att införa förbud mot att sälja, sprida och plantera blomsterlupin. Vi anser att Sverige bör utreda huruvida blomsterlupin ska föras upp på den nationella förteckningen över invasiva arter samt liksom den finska riksdagen införa förbud mot att sälja, sprida och plantera blomsterlupin.

Sedan den 1 januari 2019 är EU-förordningen om att bekämpa invasiva främmande arter införlivad i svensk lagstiftning. Nu gäller att lagstiftningen genomförs och blir väl känd även hos allmänheten. En handlingsplan för de unionslistade problemarterna har utarbetats. Vi saknar dock en handlingsplan som också behandlar de arter som är problematiska i Sverige men som inte finns med på unionslistan. Därför anser vi att Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ska få i uppdrag att utarbeta en sådan handlingsplan och följa upp den systematiskt.

9. Invasiva främmande arter, punkt 5 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 16 och

avslår motion

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Invasiva arter är ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden. Framgång kan nås när människor i bygden engageras för bekämpningen, som exempel på bekämpning av blomsterlupin visar. Därför bör det göras möjligt för byalag och andra lokala föreningar som samlar bygden att söka medel för gemensam bekämpning. Det gör även att lokalbefolkningen får vara med och bestämma om bekämpningen.

10. Naturvårdsdirektiven, punkt 6 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Sverige bör verka för att kraftigt minska antalet arter som ingår i artlistorna i Naturvårdsdirektiven. Listorna bör i normalfallet endast omfatta arter som rör sig över flera EU-medlemsländers gränser och som motsvarar klassen akut hotade i rödlistan.

11. Artskyddsförordningen, punkt 7 (SD, KD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 66 och 67 samt avslår motion
2020/21:1772 av Lotta Olsson (M).

Ställningstagande

Regeringen tillsatte i maj 2020 en särskild utredare som ska se över artskyddsförordningen och ta ställning till om ändringar i miljöbalkens ersättningsbestämmelser eller andra delar av balken är nödvändiga för att översynens syfte ska kunna nås. Detta är välkommet men direktiven kunde vara tydligare i att justera artskyddsförordningen så att den utan s.k. guldplätning motsvarar de krav som faktiskt ställs i naturvårdsdirektiven. Översynen av artskyddsförordningen bör således inbegripa att kraven i förordningen inte modifieras strängare än vad som görs i det ursprungliga EU-direktivet.

Enligt artskyddsförordningen är det bl.a. förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar och andra djur som listas i förordningen, och att skada eller förstöra dessa djurs fortplantningsområden eller viloplats. Emellertid finns häckningslokaler för fåglar i princip överallt i skogen. Fåglar och andra djur störs om man bedriver skogsbruk. Utifrån artskyddsförordningen så som den är skriven i dag är det därför möjligt för en myndighet att stoppa i princip alla skogsbruksåtgärder. Skyddet av fåglar i förordningen bör därför förändras från ett individperspektiv till ett artperspektiv.

12. Förvaltning av skarv, punkt 8 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 21 och 22 samt avslår motionerna

2020/21:1974 av Johan Hultberg (M) yrkande 7 och

2020/21:3039 av Annicka Engblom (M) i denna del.

Ställningstagande

Naturvårdsverket presenterade 2014 en nationell förvaltningsplan för skarv. Bestånden av skarv har därefter fortsatt att växa explosionsartat. Detta inverkar negativt på sårbara fiskepopulationer, växtlighet, vattenmiljö och kustfisket. Regionala förvaltningsplaner behöver därför inrättas i alla berörda län i Sverige för att förvaltningen ska fungera bättre.

I ett remissyttrande om en regional förvaltningsplan framhåller Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) att Naturvårdsverket, med tanke på den explosionsartade utvecklingen av skarvbeståndet, bör definiera och fastställa kriterier för en gynnsam bevarandestatus för skarven. SLU bedömer att detta skulle minimera konflikter mellan havs- och vattenmiljöförvaltningen och fiskförvaltningen å ena sidan och viltförvaltningen å andra sidan. SLU hänvisar också till EU-kommissionen som tydligt har framhållit att medlemsstaterna har stora möjligheter att själva förvalta populationen av skarv. Men för att kunna genomföra detta krävs att Naturvårdsverket ställer upp tydliga målkriterier. Något måste göras för att hejda den explosionsartade tillväxten av skarv. Naturvårdsverket bör därför få i uppdrag att definiera och fastställa kriterier för en gynnsam bevarandestatus för skarv.

13. Förvaltning av säl, punkt 9 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3352 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 28 i denna del och

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 20 och

avslår motion

2020/21:2923 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 18 i denna del.

Ställningstagande

Havs- och vattenmyndigheten har utarbetat förvaltningsplaner för gråsäl i Östersjön samt för knubbsäl i Skagerrak och Kattegatt. Dessvärre finns det regionalt också stora problem med säl, såsom i Bottenviken där vikarsälen är det stora hotet mot bl.a. kustfisket. Sälarna konkurrerar om fisken och orsakar skada eftersom de tar fisk direkt ur fiskenäten och på så sätt förstör fiskeredskap. Populationen i Östersjön uppgår i dag till ca 20 000 individer och stammen ökar med ca 5 procent per år. För att anpassa populationen till de negativa skador som uppstår till följd av sälmask, födosök – ofta bestående av sårbara fiskpopulationer – och konfliktsituationen med yrkesfisket bör populationen förvaltas bättre. Vi anser därför att Havs- och vattenmyndigheten ska ges i uppdrag att utarbeta en nationell förvaltningsplan för vikarsälen i Bottenviken.

14. Förvaltning av säl, punkt 9 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2923 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 18 i denna del och

avslår motionerna

2020/21:3352 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 28 i denna del och

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 20.

Ställningstagande

Sälen skapar i dag stora problem för både fiskbestånd och fiskare. Sommaren 2019 togs ett välkommet beslut om att ändra i jaktförordningen (1987:905), vilket innebär att Naturvårdsverket nu får besluta om licensjakt på gråsäl. Denna licensjakt borde göras permanent.

15. Förvaltning av vargstammen, punkt 10 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:725 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 12 och 13 samt avslår motion

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 22.

Ställningstagande

Riksdagen tog 2013 beslut om en intervall för gynnsam bevarandestatus för varg på 170–270 individer. I och med att riksdagen har antagit ett intervall om miniminivå för gynnsam bevarandestatus innan den kan anses jaktbar, skulle det även vara fördelaktigt med en maximinivå, dvs. ett tak, för att ha kontroll både nedåt och uppåt och få en mer förutsägbar förvaltning från år till år.

Den övre gräns som riksdagen beslutat skulle fungera som tak. Med en nedre gräns på 170 och en övre gräns (taket) på 270 individer, så skulle vi mer effektivt kunna fastslå om det finns utrymme för licensjakt eller inte kommande jaktsång och slippa de eviga diskussionerna om huruvida det ska jagas varg eller inte. Det vore enklare att utifrån vinterns inventering avgöra och besluta om hur många vargar som får skjutas vid kommande vinters licensjakt.

Om inventeringen finner att beståndet ligger nära taket så finns ett utrymme för jakt. Om inventeringen däremot finner att antalet vargar är närmare golvet än taket så bör någon jakt kanske inte utlysas, om inte för stora koncentrationer av varg skapar lokala bekymmer. Skulle stammen slutligen ha nått ett antal som ligger över taket ska Naturvårdsverket besluta om jakt ned mot mitten av intervallet 170–270 vargar. Eftersom vinterns inventering räknade till 365 vargar skulle det aktuella utrymmet för kommande vinters vargjakt landa på 145 vargar enligt vårt förslag.

I dag stöder man sig enbart på minsta antal för gynnsam bevarandestatus, men inte på högsta antal för vargstammen. En vargstam utan tak är en obegränsad vargstam, som skapar en ändlös debatt med onödiga konfliktytor. Den skadar dessutom förtroendet för svensk jakt och viltvård.

För att nå en jämnare fördelning av vargstammen över landet bör regeringen även utreda möjligheten att också bestämma länsvisa maximinivåer. Visar vinterns inventering att taket överskrids inom länet ska länsstyrelsen fatta beslut om vargjakt, oberoende av antalet individer i resten

av landet. Det skulle medverka till att komma till rätta med koncentrationen av varg.

16. Förvaltning av vargstammen, punkt 10 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 22 och avslår motion

2020/21:725 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkandena 12 och 13.

Ställningstagande

Rovdjurspolitikens utformning har sin utgångspunkt i art- och habitatdirektivet. Huvudsyftet med art- och habitatdirektivet är att uppnå en hållbar utveckling genom att främja den biologiska mångfalden samtidigt som man tar hänsyn till ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behov. En hållbar vargstam med hållbar bevarandestatus är föremål för vetenskapliga bedömningar som utgår från kunskapsläget. Bedömningarna görs av myndigheter. Hur stora stammarna av olika arter behöver vara för att kunna anses vara tillräckligt starka är en bedömningsfråga för experterna inom området. Enligt expertisen behöver den svenska vargstammen bestå av minst 300 individer för att uppnå gynnsam bevarandestatus och kunna finnas kvar långsiktigt. Naturvårdsverket har slagit fast antalet utifrån det aktuella forskningsläget. Den här typen av bedömningar måste utgå från vetenskapliga analyser av populationens storlek och utveckling. Hur stor vargstammen ska vara ska alltså inte beslutas genom riksdagsbeslut.

17. Jaktfrågor, punkt 11 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2923 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 12 och

avslår motionerna
2020/21:769 av Daniel Bäckström (C),
2020/21:1444 av Joar Forssell och Lina Nordquist (båda L) och
2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkandena 12 och 14.

Ställningstagande

Med hjälp av länsvisa kartor över särskilt sårbara områden för tamdjurshållningen går det att underlätta och skynda på beslut om skyddsjakt. Sådana kartor bör därför skapas.

18. Jaktfrågor, punkt 11 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkandena 12 och 14 samt avslår motionerna

2020/21:769 av Daniel Bäckström (C),

2020/21:1444 av Joar Forssell och Lina Nordquist (båda L) och

2020/21:2923 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 12.

Ställningstagande

När en myndighet har beviljat skyddsjakt på rovdjur, oavsett art, är det angeläget att de djur som ligger bakom skadorna snarast kan avlivas. Då handlar det inte om jakt i egentlig mening utan skademinimering genom att avliva det eller de djur som utför skadorna. För att kunna genomföra detta bör fler hjälpmedel kunna tillåtas för att få till stånd ett snabbt avslut. Tyvärr finns det i dag både begränsningar och otydligheter i lagstiftningen när det gäller flera tekniska hjälpmedel som bör kunna användas vid skyddsjakt på rovdjur.

Regelverket för viltkameror har lättats upp men vid beslutad skyddsjakt bör det kunna lättas upp ännu mer för att både minska bördan för den eller de som drabbats samt underlätta för de jägare som har fått uppdraget.

Man kan i dag med hjälp av bilder från en viltkamera konstatera att djuren finns i bevakat område men man får inte agera på den information som kamerorna ger. Riksdagen bör därför snarast besluta om att förtydliga lagstiftningen så att man tillåts agera direkt på bilder från en viltkamera. Detta bör även innefatta tillåtelse att använda motorfordon för att snabbt ta sig ut till området där djuren finns.

Björnen ställer till stora skador i många områden. Jakten hålls ändå på en så låg nivå att björnstammen i dag uppgår till upp emot 3 000 björnar, vilket är dubbelt så mycket som krävs för att björnen ska anses ha gynnsam bevarandestatus. Björnstammens antal måste sänkas ytterligare. Licensjakten på björn bör därför utökas.

19. Skyddad skog och mark, punkt 12 (M, SD, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 5,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 71 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 9 och

avslår motionerna

2020/21:782 av Mikael Larsson och Daniel Bäckström (båda C) yrkande 2 och

2020/21:926 av Gudrun Brunegård (KD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Hur länder redovisar och klassificerar skyddad natur varierar. Detta gör det svårt att korrekt tolka den statistik som produceras. Hur redovisningen av skyddad natur utformas påverkar också naturvården. En översyn bör därför göras av hur Sverige rapporterar skyddad natur i internationella sammanhang. Översynen bör inkludera möjligheten att som skyddade områden räkna bl.a. frivilliga avsättningar i privat ägo, impediment, strandskyddsområden och områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Vi anser därför att det bör genomföras en översyn av definitionen av och beräkningsgrunderna för skog som är skyddad eller på annat sätt undantagen produktion.

20. Nationalparker, punkt 13 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

För att Sverige ska leva upp till internationella åtaganden om biologisk mångfald och skydd av skog måste ökade arealer av skogar med höga naturvärden skyddas genom formellt skydd. Nedanför fjällen har endast 3,7 procent av skogsmarken formellt skyddats. Sverige bör öka takten i bildandet av nationalparker. Naturvårdsverket har redan i dag en plan för hur fler nationalparker kan bildas och hur befintliga kan utvidgas. Det är bra men mer resurser bör läggas på detta arbete så att fler nationalparker, såsom Kebnekaise, snabbare kan bildas. Det skulle även möjliggöra att fler skogsområden med höga naturvärden tidigare kan omfattas av framtida skydd i form av nationalpark.

Regeringen bör därför ge Naturvårdsverket i uppdrag att öka takten i bildandet av nya och utvidgade nationalparker. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

21. Naturreservat, punkt 14 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkandena 24 och 25 samt
2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 18 och
avslår motion
2020/21:2730 av Rebecka Le Moine (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Naturreservat är ett lämpligt sätt att bevara skyddsvärd natur men tyvärr missbrukar många kommuner möjligheten att inrätta naturreservat för att inte behöva bygga nya bostäder. Vi föreslår åtgärder för att få en bättre balans mellan samhällets behov av bostäder och intresset av naturreservat. Aktualiteten av naturreservat bör säkras genom att de löper under en begränsad tid och att ansökan sedan behöver göras på nytt. Vi anser således att enskilda

naturreservat ska vara giltiga under en förutbestämd tid för att sedan förfalla om ingen ny ansökan görs.

Det är bra att kommunen behöver ersätta markägaren för den värdeminskning inrättandet av ett naturreservat innebär. Vi anser dock att det statliga bidraget på upp till 50 procent av ersättningen bör avskaffas för kommunala initiativ till naturreservat. På så sätt får kommunerna stå för hela kostnaden när de önskar inrätta naturreservat.

Naturreservaten är ett viktigt sätt att bevara höga naturvärden eller livsmiljöer för skyddsvärda arter. Samtidigt är det ett stort ingrepp på obestämd tid och naturreservaten ska underhållas under lång tid för att naturvärdena ska bevaras. Naturvårdsverket har uppmärksammat att det finns problem med naturreservat som bildas men som sedan inte underhålls och förvaltas på ett adekvat sätt – det finns ett skötselunderskott. Det medför att de naturvärden som låg till grund för reservatets bildande riskerar att gå förlorade. För att undvika detta vill vi att den myndighet eller kommun som inrättar ett naturreservat ska kunna garantera finansiering för underhåll under överskådlig tid. Den nationella politiken behöver också ha ett helhetsperspektiv när det gäller skydd av natur som innefattar perspektivet att också förmå underhålla skyddade områden.

22. Strandskyddet och allemansrätten, punkt 16 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 19 och
avslår motion

2020/21:2522 av Roza Güclü Hedin (S).

Ställningstagande

En av de negativa effekterna av strandskyddet är att privata markägare hindras att bygga på sin mark. Det bör utredas hur privata markägare vid inskränkningar i framtiden kan ersättas för den värdeminskning som strandskyddet ger upphov till. En sådan utredning behöver titta på hur omfattande ersättning som kan ges, hur det kan finansieras samt hur övergångsbestämmelser kan utformas på ett sätt som ger en rimlig värdeöverföring mellan det offentliga och det privata.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (M)

Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella parti- och kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (SD)

Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (C)

Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra aktuella kommittémotioner. Jag vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (L)

Nina Lundström (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. När det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra aktuella kommittémotioner. Jag vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:18 av Caroline Nordengrip och Matheus Enholm (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot kommersiellt bruk av naturresurser utan markägares tillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:46 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddet ska beslutas lokalt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:215 av Lars Thomsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra artskyddsförordningen och miljöbalken så att tillståndsprövningen återgår till att ske på populationsnivå enligt EU:s intentioner och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:245 av Peter Helander och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:259 av Magnus Persson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta beslut om skydds jakt på varg från länsstyrelserna till kommun och polis med förkortad handläggningstid och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:268 av Per Söderlund (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta de faktiska kostnaderna för skador orsakade av rovdjur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet att skjuta av hela vargrevir och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:325 av Anders Åkesson m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en allmän jakttid bör medges på skarv och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:416 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Öresund till marint skyddsområde och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Öresund till biosfärområde och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:526 av Michael Anefur (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att revidera strandskyddsreglerna så att markägare utanför allfarvägarna får större möjlighet att bebygga sin egen mark och det blir möjligt och enklare att ge dispens för tillfälliga vattennära arrangemang och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:532 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett arbete bör initieras för att etablera en långsiktig och effektiv nationell strategi som motverkar den spanska skogssnigelns utbredning och skadeverkningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:607 av Per Schöldberg m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en förvaltande och allmän jakt på säl och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla för byggande i attraktiva lägen på landsbygden, bl.a. genom att se över strandskydd och riksintressen, och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU inte ska tillåtas diktera svensk viltförvaltning och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Sverige återtar beslutsmakten gällande de frågor som ryms inom art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det sammantagna rovdjurstrycket måste hållas på rimliga nivåer i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att minska antalet sälar och skarvar och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättandet av en allemansrättsbalk och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de nuvarande insatserna för att bekämpa invasiva arter ska ökas och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa möjligheter för byalag och andra lokala föreningar som samlar bygden att söka medel för gemensam bekämpning av invasiva arter och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om illegal handel med hotade arter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:725 av Runar Filper m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återta makten över jakt- och viltvård från EU och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyddsjakt och ersättning vid angrepp på tamboskap och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda rennärningen mot rovdjursangrepp och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till skyddsjakt bör stärkas i renbetesland och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målsättningen att rennäringens förluster av renar inte ska behöva vara högre än 10 procent bör föras in i lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vargrevir i renbetesland och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en maximinivå på 2 800 björnar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gynnsam bevarandestatus för vargstammen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en maximinivå för vargstammen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om länsvisa maximinivåer för vargstammen och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillägg i föreskrifterna om fördröjt domstolsutslag vid överklagan av licensjakt på varg och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om art- och habitatdirektivet respektive fågeldirektivet och deras implementering och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyddsjakt på trana och svan och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa jakttid på korp och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avlägsna skyddet för skarv från EU:s fågeldirektiv för att kunna införa allmän jakttid på skarv och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om oljering av skarvagg och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om prickning av skarvagg och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa licensjakt på knubbsäl och vikare och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättning för sälavskjutning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regering och myndigheter ska erkänna privatägda skogsarealer som frivilligt undantagits från brukande, som skyddad skog, i såväl nationella som internationella sammanhang och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder för naturskydd från statens och myndigheters sida i första hand ska fokuseras på marker med konstaterad förekomst av de allra mest sällsynta arterna och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa andelen skyddad mark av olika naturtyper efter naturtypens totala areal och förekomst av akut hotade arter och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer fokus behöver läggas på bevarande och skötsel av vissa ovanliga naturtyper där den biologiska mångfalden ofta är hög och där hotade arter ofta återfinns, såsom äldre typer av brukad jordbruksmark och övergångszoner mellan jordbruksmark och skog, och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att artskyddsförordningen behöver omarbetas och att regeringen gentemot

EU bör verka för en förändring av bakomliggande direktiv för ökad subsidiaritet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:731 av Runar Filper m.fl. (SD):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över i vilken omfattning det är möjligt att förhindra import av produkter från haj, och då i synnerhet vad avser hotade hajarter, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att antalet arter i EU:s art- och habitatdirektiv respektive fågeldirektiv ska fokusera på akut hotade arter som rör sig över flera medlemsländers gränser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydligare fastställa att allt nyttjande av naturen på allemansrättens grund måste ske med respekt och hänsyn till den som äger och brukar marken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydligare fastställa att professionellt nyttjande av naturen på någon annans mark måste ske efter överenskommelse med den som äger och brukar marken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en allemansrättsbalk som fastställer allemansrättens rättsliga ställning inom svensk rättsordning och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om maximalt respektive normalt avstånd för strandskydd samt rätt till fri passage längs stränder och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddet vid anlagda vatten- och våtmarker ska räknas från strandlinjen före anläggningen och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunalt ansvar för strandskyddet och begränsning av länsstyrelsernas möjlighet att överpröva utfärdade kommunala bygglov och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regionerna en regional samordnande roll beträffande strandskydd och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omprövning av länsstyrelsebeslut med anknytning till strandskydd efter lagändringen den 1 januari 2009 och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:769 av Daniel Bäckström (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länsstyrelsernas besiktningspersonal ska ha jour dygnet runt, vardag som helg, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:779 av Daniel Bäckström (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket skyndsamt bör justera miniminivån för gynnsam bevarandestatus till 170–270 vargar i enlighet med 2013 års riksdagsbeslut och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:782 av Mikael Larsson och Daniel Bäckström (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bildande av naturreservat och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att noga analysera och utreda vilka siffror man har över skyddet av natur i Sverige så att det stämmer överens med verkligheten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:784 av Ola Johansson och Annika Qarlsson (båda C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra strandskyddslagstiftningen och som ett första steg likställa stängsling, ekonomibyggnader och väderskydd för hästar med jordbruk, fiske, skogsbruk och renkötsel och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:795 av Per Lodenius m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändring av strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:840 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidssättning av handläggningen av strandskyddsdispens och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:882 av Johan Andersson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bildande av Ombergs nationalpark och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:904 av Per Åsling (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av ersättningen för rivna renar och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en toleransnivå på 10 procent och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydds jakt och 28 § ska gälla i nationalparker som ligger i samebyarnas åretruntmarker och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:926 av Gudrun Brunegård (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom regleringsbrev till Sveaskog, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och länsstyrelserna uppmana till högre grad av aktiv samverkan med lokalsamhället i syfte att stimulera besöksnäringen och det lokala entreprenörskapet för naturturism i statligt ägda naturområden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka ägar- och förvaltningsformer som bäst kombinerar intressena för artskydd och allmänhetens tillgång till attraktiva naturområden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:950 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över biotopskyddet i syfte att underlätta för landets privata markägare och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1120 av Ann-Sofie Lifvenhage och Lotta Finstorp (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett nationellt undantag från fågeldirektivet när det gäller skarv och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1121 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av strandskyddet med hänsyn tagen till de olika förutsättningar som gäller i vårt land och med syftet att möjliggöra nybyggnation även i strandnära lägen där så är möjligt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1122 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att besluta om minsta antal för att säkra gynnsam bevarandestatus för djur som riskerar skada lantbruk och fiskerinäring och tillåta jakt på överskjutande antal djur och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1123 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till årliga inventeringar av djur, där så är möjligt, som orsakar skador på lantbruk och fiskerinäring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:1191 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera byggnadsreglerna gällande strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1192 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av allemansrätten i syfte att stärka förtroendet för denna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1284 av Mattias Karlsson i Luleå (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att minska strandskyddet vid bostadsbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1289 av Maria Stockhaus och Kjell Jansson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1299 av John Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa det generella strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att öka takten i bildandet av nya och utvidgade nationalparker och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1322 av Åsa Coenraads m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lätta på strandskyddet för att möjliggöra ökat bostadsbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1339 av Åsa Coenraads (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska vargpopulationen i Västmanland och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1350 av Lars Hjalmered (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av strandskyddet för att förenkla för musselodlingar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1444 av Joar Forssell och Lina Nordquist (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skinnet vid skydds jakt bör tillfalla jakträttsinnehavaren efter beslut från länsstyrelsen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1445 av Lina Nordquist (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten genom berörda myndigheter särskilt bör ta initiativ för att skydda värdefulla naturområden i anslutning till större utbyggnad av infrastruktur och bostäder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1451 av Joar Forssell och Lina Nordquist (båda L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydds jakt på säl bör bli tillåtet på enskilds initiativ och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör bli möjligt att jaga säl från land och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av möjligheterna till skydds jakt på skarv och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att ändra EU:s fågeldirektiv så att skarven förs upp på listan över jaktbara arter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1534 av Joar Forssell m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den regionaliserade rovdjursförvaltningen bör stärkas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skydds jakt när rovdjur orsakar skador för lantbrukare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:1539 av Saila Quicklund (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en samlad strategi för svensk friluftsnäring och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1574 av Monica Haider (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kriterierna för skyddsjakt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för friare strandskyddsregler och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1644 av Eva Lindh och Patrik Björck (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra reglerna för strandskyddet till regler som är anpassade för hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1688 av Niklas Wykman (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att etablera marina skyddade områden för att värna platser som är viktiga för Östersjötumlarens fortplantning och överlevnad och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1695 av Erik Ottoson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta nödvändiga åtgärder för att riksdagens beslut avseende vargstammens storlek även ska tillämpas av ansvariga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att de län som är särskilt hårt drabbade av koncentrerade vargstammar ska få en ökad möjlighet till licensjakt i syfte att begränsa vargskadorna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att länsstyrelserna får i uppdrag att besluta om skyddsjakt på oskygga vargindivider i syfte att minska framtida skador från varg och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1727 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra strandskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1766 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa licensjakt på skarv och om att påverka i EU för att möjliggöra allmän jakt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa äggbehandling i större utsträckning för att minska bestånd av skarv i Stockholms skärgård och i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1772 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fridlysning av olika djurarter ska vara tidsbegränsad och utvärderas på regelbunden basis och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1825 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en översyn av allemansrättens regler om ockupation av mark, ersättning vid markskador och kommersiell verksamhet utan avtal och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1869 av Viktor Wärnick och John Weinerhall (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det generella strandskyddet måste reformeras och att regelverket bör vara olika strikt i olika delar av landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1870 av Viktor Wärnick och John Weinerhall (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om problematiken med skarvens utbredning och att detta snarast kräver att allmän jakt på fågeln tillåts, i kombination med andra åtgärder för att få bukt med problemen, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1954 av Ulrika Jörgensen (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av strandskyddet som möjliggör att kommunerna får mer befogenheter att själva styra över strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1974 av Johan Hultberg (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade forskningsinsatser avseende skarvens påverkan på fiskebestånd och skarvförvaltning i praktiken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1985 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för ett strandskydd på 100 meter i Södermanlands län och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2121 av Cassandra Sundin m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hantering kring yttre påverkan på leder i sårbar natur och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2166 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en större översyn av strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2260 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort det generella strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort länsstyrelsernas inblandning i strandskyddsärendena och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2262 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en ny grundläggande och neutral utvärdering av restaureringen av Hornborgasjön och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över potentiella kompensationer för de markägare som blivit drabbade av restaureringen av Hornborgasjön och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2292 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera Sveriges naturreservat i syfte att se över om skogsmark inom reservaten som inte uppfyller bevarandekriterierna för skyddsvärd mark i stället bör lyftas bort från reservaten och gå tillbaka till skogsproducerande mark och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2293 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en rimlig balans mellan allemansrätten och markägarnas intressen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn avseende möjlighet till eventuell ersättning vid uppkomna skador i

naturen för markägaren i sammanhanget allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att i sammanhanget allemansrätten införa begränsning av kommersiell verksamhet utan avtal med markägaren och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2297 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa och minska ned vargstammen till max 170 vargar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2301 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter och tjänstemän som gör utredningar, undersökningar eller andra aktiviteter måste informera markägaren före sina besök och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2309 av Kjell Jansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2391 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en reglering av beståndet av skarv och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2472 av Mikael Dahlgvist (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en uthållig vargpolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över möjligheten till samförvaltning av varg med Norge och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2504 av Denis Begic (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till utökat stöd för bönder som fått sina djur dödade av varg eller andra rovdjur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett mer rättvist ersättningssystem och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2505 av Denis Begic (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddsjakt på varg bör ses över för att ge bönder som är hårt drabbade andrum och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2510 av Helén Pettersson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta renskötselns förutsättningar vid vargföryngring och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2511 av Heléne Björklund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utreda skarvens utbredning och påverkan för att hitta långsiktiga och verkningsfulla åtgärder för att förbättra situationen för fisket och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2522 av Roza Güclü Hedin (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur våra myndigheter kan upprätta en tydligare och bättre ordning kring villkoren för tillträde till populära rekreationsplatser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2528 av Patrik Lundqvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av ett långsiktigt samarbete mellan olika aktörer för att ta fram en gemensam strategi för bekämpning av översvämningsmyggor på särskilt utsatta platser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2607 av Sofia Westergren och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning om hur markägare kan skyddas samtidigt som allemansrätten bevaras bör övervägas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2614 av Julia Kronlid (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för Östersjötummlaren och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta ekosystem för ökad resiliens och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2711 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minst 30 procent av Sveriges territorialvatten och ekonomiska zon ska vara skyddat genom formellt områdesskydd eller andra effektiva bevarandeåtgärder till 2030 och att minst 10 procent av dessa 30 procent ska ha strikt skydd och vara helt opåverkade områden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bilda ekologiskt representativa skyddade områden för Västerhavet, Egentliga Östersjön och Bottniska viken som hänger ihop med internationella skyddade områden för att forma sammanhängande skyddade nätverk i haven, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka strandskyddet och skyddet för känsliga grunda vikar genom att styra mänsklig verksamhet till speciella platser och endast tillåta vissa former av aktiviteter eller helt stänga för mänsklig aktivitet i extra känsliga områden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ansvarig myndighet i uppdrag att ta fram en restaureringsplan för kusten för att återställa särskilt viktiga områden, t.ex. våtmarker som lekområden men även ålgräsängar och grunda vikar, och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett generellt biotopskydd för ålgräsängar utefter hela Sveriges kuststräcka och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2730 av Rebecka Le Moine (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länsstyrelserna och Naturvårdsverket bör få i uppdrag att peka ut och skydda de statliga skogar, inklusive Sveaskogs, som är av reservatsklass, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2732 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja ambitionerna när det gäller att skydda värdefulla havs- och kustområden och säkerställa att skyddet höjs i särskilt känsliga områden och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utrotningshotade och skyddsvärda arter ska kunna skyddas i svensk lag och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2747 av Ann-Sofie Alm (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta beslutanderätten om rovdjursförvaltning till att ligga så nära dem det berör som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vargstammen totalt behöver minska ned till det av riksdagen minsta beslutade antalet, vilket är 170 individer, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra licensjakt på varg i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2750 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddet behöver reformeras för att främja bostadsbyggande i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2764 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka EU:s arbete med att bekämpa handeln med elfenben, lejontröféer och andra produkter som kommer från djur som är eller riskerar att bli utrotningshotade, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppdatering av bilagorna till EU:s art- och habitatdirektiv och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddsjakt på rovdjur ska kunna genomföras snabbt och effektivt när tamdjur och hundar hotas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera Viltskadecenters riktlinjer för skyddsjakt utifrån nuvarande vargstams utbredning och överensstämmelsen med skälen för skyddsjakt i jaktkungörelsen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över länsstyrelsernas roll när det gäller att ta initiativ till skyddsjakt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beviljande av skyddsjakt inom renskötselområdet ska ske med särskild hänsyn till rennäringen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddsjakt bör beviljas direkt efter första angreppet när en hund har skadats eller dödats av en varg och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja genomförandet av skyddsjakt genom användning av annars otillåtna hjälpmedel enligt vad som framläggs i motionen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den gemensamma skandinaviska vargstammen inte bör överstiga 230 individer, där Sverige tar ansvar för 170 djur, och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att licensjakten på björn bör utökas och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka licensjakten på varg i vissa områden och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av hur rovdjursförvaltningen tillämpas praktiskt utifrån fattade riksdagsbeslut och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna för jakt på säl, skarv, gäss, svanar och tranor bör ses över i syfte att utöka jakten på dessa arter och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samarbete och förvaltning av den skandinaviska vargstammen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska den svenska skarvpopulationen genom ökad jakt och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skarv även ska få jagas i anslutning till fågelns boplatser och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att licensjakten på gråsäl bör utökas till att också omfatta knobbsäl och vikare och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att huvudregeln ska vara att byggande är tillåtet i glest befolkade områden förutom i områden som pekas ut som skyddsvärda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskydd som regel bör sträcka sig 50 meter från stranden om det inte finns särskilda skäl att ha en längre gräns och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda markägare ska ges tillfälle att yttra sig innan beslut om utökat strandskydd fattas och tillkännager detta för regeringen.

52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka flexibiliteten i LIS-regelverket och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en- och tvåbostadshus ska kunna uppföras i LIS-områden även utan närhet till befintlig bebyggelse och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nyanlagd våtmark inte ska kunna skapa ett strandskydd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en justering av artskyddsförordningen bör inbegripa att kraven i förordningen inte modifieras strängare än vad som ställts i ursprungligt EU-direktiv och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddet av fåglar i artskyddsförordningen bör förändras från ett individperspektiv till ett artperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av definitionen av och beräkningsgrunderna för skog som är skyddad eller på annat sätt undantagen produktion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2820 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att minska skarvens och sälens utbredning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2833 av Ann-Britt Åsebol och Elisabeth Björnsdotter Rahm (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheterna till en översyn av allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2907 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska instruera myndigheter i regleringsbrev att vidta nödvändiga åtgärder för att vargstammen ska minska i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för åtgärder som rör biotopskydd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2923 av Peter Helander m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fattade riksdagsbeslut ska följas i syfte att uppnå acceptans för rovdjuren och åstadkomma ett reellt regionalt ansvar och lokalt inflytande över rovdjursförvaltningen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kontinuerlig uppföljning, utvärdering och granskning av rovdjursförvaltningen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna att försvara husdjur och tamdjur mot angrepp av rovdjur och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det tryggare, enklare och snabbare för personer att ansöka om skyddsjakt och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Naturvårdsverket att snarast uppdatera sina riktlinjer för skyddsjakt och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ändra sekretessbestämmelserna i samband med skyddsjakt och licensjakt och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa länsvisa kartor över särskilt sårbara områden för tamdjurshållningen för att underlätta och skynda på beslut om skyddsjakt och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt att vid behov tillåta skyddsjakt på helt revir i stället för på enskilda individer och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler hundar certifieras som kan säkerställa om det har skett ett vargangrepp och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vilka åtgärder som måste vidtas för att riksdagens beslutade mål om 10 procents toleransnivå för rennäringen ska uppfyllas och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rovdjurspolitiken ska ta hänsyn till att skapa livskraftiga ren- och landsbygdsnärings i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad skyddsjakt på skarv och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att licensjakten på gråsäl ska permanentas och utvidgas till att omfatta knubbsäl och vikare, om den anses livskraftig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kostnaderna vid skyddsjakt bör utredas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunalt instiftade naturreservat och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett dynamiskt naturskydd bör säkerställas i vilket tidigare beslut kan utvärderas och omprövas eller förändras för att försäkra att de även fortsättningsvis bidrar till att skydda värdefulla miljöer och ekosystem på ett effektivt sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka arbetet för den biologiska mångfalden i Sverige genom metoder och styrmedel som utgår från den enskilda markägaren och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3039 av Annicka Engblom (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införliva säl och skarv i länens viltförvaltningsplaner och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3102 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det generella strandskyddet ska avskaffas och att kommunerna i stället ska få möjlighet att peka ut sjöar och vattendrag där strandskydd ska gälla och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flexibiliteten i strandskyddet, där sådant beslutats, bör öka genom fler dispensskäl och större möjligheter till intresseavvägningar och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur markägare kan ersättas för den värdeminskning strandskyddet ger upphov till och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att enskilda naturreservat ska vara giltiga under en förutbestämd tid och sedan förfalla om ingen ny ansökan görs och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa det statliga bidraget till kommuner som inrättar naturreservat och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3201 av Sofia Westergren och Alexandra Anstrell (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddsreglerna behöver ses över så att vattennära områden får betas av hästar och andra djur och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3211 av Jessika Roswall och Marta Obminska (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att vidta åtgärder för att minska förekomsten av skarv och uppdatera den nuvarande förvaltningsplanen för skarv och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3230 av Joar Forssell och Lina Nordquist (båda L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera de sammantagna kostnaderna för rovdjursskador och kostnaderna för deras förebyggande ur ett ekonomiskt perspektiv och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en eventuell ny ersättningsmodell för lantbrukare och hundägare vid skador från rovdjur och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn för att säkra ansökningarnas likvärdighet över landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda och bevara naturen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda utrotningshotade djur och växter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot invasiva främmande arter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rödlistade arter och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattenmiljöernas roll för biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattenvägar till våtmarker och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskydd och våtmarker och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3257 av Nina Lundström m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ålgräsängar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den biologiska mångfalden och friluftslivet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förvaltning av de stora rovdjuren samt den regionaliserade rovdjursförvaltningen och dialog och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskningens roll för bedömning av gynnsam bevarandestatus och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av statliga åtgärder och ersättningar för rovdjursangrepp på tamdjur och hund och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för rennäringens villkor i samband med rovdjursangrepp och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda kostnadsfördelning och ansvar vid skydds jakt samt att genomföra en översyn av gällande sekretessregler och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktig förvaltning av säl och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att begränsa utbredningen av skarv och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa och motverka utbredningen av invasiva arter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3344 av Magnus Jacobsson (KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur reglerna för skydds jakt kan underlättas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda förutsättningarna för en gemensam svensk och norsk viltvårdsförvaltning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3350 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka äganderätten inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3352 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad jakt på skarv och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydds jakt på säl och skarv ska tillåtas i fiskeområden under fredningstider och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i EU ska verka för att medel ur Europeiska havs- och fiskerifonden ska kunna betalas ut för att främja jakt på säl och skarv och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3355 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglerna avseende ersättning vid skydds jakt utan att decentraliseringen av viltförvaltningen påverkas negativt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge länsstyrelserna i uppdrag att agera förebyggande för att minska antalet rovdjursangrepp och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att staten tar det fulla ekonomiska ansvaret vid skydds jakt på rovdjur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att vargstammen minskas till riksdagens nedre mål, dvs. att vargens referensvärde för populationens storlek ska vara 170 individer under en tid, och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i EU ska verka för att bilagorna i art- och habitatdirektivet uppdateras så att vargens skyddsstatus ändras och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för ökad flexibilitet i genomförandet av art- och habitatdirektivet med hänsyn till specifika nationella omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i EU ska verka för att art- och habitat- och fågeldirektiven revideras i syfte att göra dem mer ändamålsenliga och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla skydds jakt på icke-jaktbara arter som trana och svan, och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska bli enklare att beviljas skydds jakt på rovdjur samt att det ska kunna beviljas snabbt och effektivt när tamdjur hotas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur missbruk av allemansrätten påverkar det enskilda ägandet samt hur missbruket kan stävjas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av definitionen av och beräkningsgrunderna för skog som är skyddad eller på annat sätt undantagen produktion, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en löpande översyn av specifika skyddade områden med möjlighet till förändringar om skyddet inte längre är ändamålsenligt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörd myndighet eller kommun som inrättar naturreservat ska kunna garantera finansiering av underhåll under överskådlig tid och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att sköta och förvalta redan skyddad natur för att bevara höga naturvärden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3358 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för att genomförandet av direktiven inom Cites följs upp av medlemsländerna i syfte att motverka den illegala handeln med vilda djur i högre grad och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för att marknaden av elfenben ska stoppas inom EU och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka det förebyggande arbetet med biologisk mångfald genom ett ökat samarbete mellan olika myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet för att främja biologisk mångfald bör öka i stadsplanerade områden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att fler invasiva främmande arter i Sverige förs in i den gemensamma unionsförteckningen för att vid behov säkerställa åtaganden av fler medlemsländer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ska ges i uppdrag att utarbeta en handlingsplan med syftet att minska förekomsten av invasiva arter som hotar svenska arter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om blomsterlupinen (*lupinus polyphyllus*) och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av samhällsekonomiska analyser samt analyser av incitament och styrmedel för ett långsiktigt bevarande av biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i internationella sammanhang bör vara pådrivande för att bevara biologisk mångfald och i förhandlingar om det nya ramverket för konventionen om biologisk mångfald driva på för mer ambitiösa och konkreta mål fram till 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att genomförandet av EU:s nya strategi för biologisk mångfald bidrar till ett ansvarsfullt nyttjande av naturresurser och stärkt biologisk mångfald samtidigt som det möjliggör ett fortsatt hållbart och aktivt jord- och skogsbruk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU-kommissionen tar fram en ny utvärderingsmetod som gör det möjligt att ändra skyddsstatus för arter i vissa regioner när gynnsam bevarandestatus uppnås, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att det tas fram en gemensam skandinavisk förvaltningsplan för den skandinaviska vargstammen och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Havs- och vattenmyndigheten bör få i uppdrag att utarbeta en nationell förvaltningsplan för vikarsäl i Bottenviken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket ska definiera och fastställa kriterier för en gynnsam bevarandestatus av skarv och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa regionala förvaltningsplaner för skarven i alla län i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3368 av Ulf KristerSSon m.fl. (M):

63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om underhåll och skötsel av redan skyddad skog för att behålla höga naturvärden och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för höga ambitioner i det internationella arbetet för biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska förekomsten av invasiva främmande arter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förvaltningen av redan skyddade områden med höga naturvärden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att peka ut strandskyddsområden som ska betecknas som skyddsvärda eller bebyggas restriktivt för att i övrigt anse strandnära bebyggelse tillåten, och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur allemansrätten och angränsande lagstiftning bättre kan anpassas efter allmänhetens och markägarnas behov och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3551 av Pål Jonson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för Sverige att eftersträva en ökad samordning med Norge vid förvaltningen av vargstammen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3559 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att se till att landets länsstyrelser tillämpar en generösare tolkning vid dispensprövning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om strandskydd bör flyttas ut närmare dem som berörs av beslutet och

i så stor utsträckning som möjligt ligga på lokal nivå nära medborgare och berörda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunala naturreservat och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3616 av Jonas Andersson i Linköping (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att införa allmän jakttid samt andra tillvägagångssätt för att hålla nere oproportionerligt stora skarvpopulationer som den i Roxen och på andra drabbade platser i landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark röst i EU för skydd av skogar såväl på hemmaplan som över planeten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3668 av Aron Emilsson (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad jakt på skarv och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begränsningar av sälbeståndet och åtgärder mot förstörelse av fiskeredskap och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3702 av Magdalena Schröder (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändrade regler för strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
17. Motioner som bereds förenklat		
2020/21:18	Caroline Nordengrip och Matheus Enholm (båda SD)	
2020/21:46	Martina Johansson (C)	1
2020/21:215	Lars Thomsson (C)	
2020/21:245	Peter Helander och Daniel Bäckström (båda C)	
2020/21:259	Magnus Persson (SD)	
2020/21:268	Per Söderlund (SD)	1 och 2
2020/21:325	Anders Åkesson m.fl. (C)	
2020/21:526	Michael Anefur (KD)	
2020/21:532	Ingemar Kihlström (KD)	
2020/21:607	Per Schöldberg m.fl. (C)	
2020/21:700	Eric Palmqvist m.fl. (SD)	16, 34, 36, 37, 40 och 43
2020/21:705	Eric Palmqvist m.fl. (SD)	13
2020/21:724	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	15 och 20
2020/21:725	Runar Filper m.fl. (SD)	1, 5–11, 14, 15, 21, 22 och 24–28
2020/21:729	Mats Nordberg m.fl. (SD)	9, 20, 21 och 31
2020/21:733	Mats Nordberg m.fl. (SD)	15, 16, 18 och 21–25
2020/21:779	Daniel Bäckström (C)	
2020/21:782	Mikael Larsson och Daniel Bäckström (båda C)	1
2020/21:784	Ola Johansson och Annika Qarlsson (båda C)	3
2020/21:795	Per Lodenius m.fl. (C)	
2020/21:840	Åsa Lindestam (S)	
2020/21:882	Johan Andersson (S)	
2020/21:904	Per Åsling (C)	1, 2 och 4
2020/21:950	Sten Bergheden (M)	
2020/21:1120	Ann-Sofie Lifvenhage och Lotta Finstorp (båda M)	

2020/21:1121	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2020/21:1122	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2020/21:1123	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2020/21:1191	Edward Riedl (M)	
2020/21:1192	Edward Riedl (M)	
2020/21:1284	Mattias Karlsson i Luleå (M)	
2020/21:1289	Maria Stockhaus och Kjell Jansson (båda M)	
2020/21:1299	John Widegren (M)	
2020/21:1322	Åsa Coenraads m.fl. (M)	
2020/21:1339	Åsa Coenraads (M)	
2020/21:1350	Lars Hjalmered (M)	2
2020/21:1445	Lina Nordquist (L)	
2020/21:1451	Joar Forssell och Lina Nordquist (båda L)	1–4
2020/21:1534	Joar Forssell m.fl. (L)	1 och 2
2020/21:1539	Saila Quicklund (M)	1
2020/21:1574	Monica Haider (S)	
2020/21:1615	Roger Hedlund m.fl. (SD)	36
2020/21:1644	Eva Lindh och Patrik Björck (båda S)	
2020/21:1695	Erik Ottoson (M)	1–3
2020/21:1727	Markus Wiechel (SD)	
2020/21:1766	Maria Stockhaus m.fl. (M)	1 och 2
2020/21:1825	Sten Bergheden (M)	
2020/21:1869	Viktor Wärnick och John Weinerhall (båda M)	
2020/21:1870	Viktor Wärnick och John Weinerhall (båda M)	
2020/21:1954	Ulrika Jörgensen (M)	
2020/21:1985	Lotta Finstorp (M)	
2020/21:2121	Cassandra Sundin m.fl. (SD)	6
2020/21:2166	Katarina Brännström (M)	
2020/21:2260	Sten Bergheden (M)	1 och 2
2020/21:2262	Sten Bergheden (M)	1 och 2
2020/21:2292	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2293	Sten Bergheden (M)	1–3
2020/21:2297	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2301	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2309	Kjell Jansson (M)	
2020/21:2391	Åsa Lindestam (S)	

2020/21:2472	Mikael Dahlgvist (S)	1 och 2
2020/21:2504	Denis Begic (S)	1 och 2
2020/21:2505	Denis Begic (S)	
2020/21:2510	Helén Pettersson (S)	
2020/21:2511	Heléne Björklund (S)	
2020/21:2528	Patrik Lundqvist m.fl. (S)	
2020/21:2607	Sofia Westergren och Sten Bergheden (båda M)	
2020/21:2732	Rebecka Le Moine m.fl. (MP)	2 och 10
2020/21:2747	Ann-Sofie Alm (M)	1–3
2020/21:2750	Ann-Sofie Alm (M)	
2020/21:2804	Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD)	4, 5, 7–9, 11, 13, 15, 16, 18 och 19
2020/21:2807	Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD)	29–31 och 49–54
2020/21:2820	Lars Beckman (M)	
2020/21:2833	Ann-Britt Åsebol och Elisabeth Björnsdotter Rahm (båda M)	
2020/21:2907	Lars Beckman (M)	
2020/21:2917	Ulrika Heie m.fl. (C)	11
2020/21:2923	Peter Helander m.fl. (C)	4, 7–11, 13– 17, 18 idd och 19
2020/21:2927	Ola Johansson m.fl. (C)	16
2020/21:2928	Peter Helander m.fl. (C)	9 och 14
2020/21:3039	Annicka Engblom (M)	idd
2020/21:3102	Josefin Malmqvist m.fl. (M)	17 och 18
2020/21:3201	Sofia Westergren och Alexandra Anstrell (båda M)	
2020/21:3211	Jessika Roswall och Marta Obminska (båda M)	
2020/21:3230	Joar Forssell och Lina Nordquist (båda L)	1–3
2020/21:3236	Nina Lundström m.fl. (L)	1–4 och 13
2020/21:3273	Nina Lundström m.fl. (L)	21, 23–26 och 31–33
2020/21:3344	Magnus Jacobsson (KD)	8 och 10
2020/21:3350	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	15
2020/21:3352	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	27, 28 idd och 29

2020/21:3355	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	9–15, 17 och 18
2020/21:3356	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	2, 10 och 19
2020/21:3359	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	4, 5, 16, 18 och 19
2020/21:3368	Ulf KristerSSon m.fl. (M)	63 och 69–71
2020/21:3408	Larry Söder m.fl. (KD)	44 och 62
2020/21:3551	Pål Jonson (M)	
2020/21:3559	Cecilia Widegren (M)	1 och 2
2020/21:3585	Robert Hannah m.fl. (L)	24
2020/21:3616	Jonas Andersson i Linköping (SD)	
2020/21:3668	Aron Emilsson (SD)	2 och 3
2020/21:3702	Magdalena Schröder (M)	